Bundel - Raadscommissie Ruimte van 6 oktober 2026

1 Opening/Mededelingen

2 Vaststellen agenda
- Agenda raadcommissie 6 oktober 2026

3 Spreekrecht inwoners

4 Vaststellen verslag van de vergadering van 1 september 2026
- Concept verslag raadscommissie Ruimte 1 september 2026

5 Voortgangslijst
Voorgesteld om ID-nummer 468 van de voortgangslijst te halen
- Voortgangslijst raadcommissie Ruimte 6 oktober 2026

6 Vragenkwartier
- V-004 Vragenkwartier vragen PRO - Haperende uitvoering bouwplan Muldersveld

7 Te bespreken ingekomen stukken
- Mededeling aan de Raad - Stand van zaken DoarpsSintrum Donkerbroek 2.0
- Bijlage 1 - Financieringsoverzicht augustus 2026
- Bijlage 2 - Financieringsoverzicht november 2025
- Mededeling aan de Raad - Beantwoording schriftelijke vragen OB over IS 2317

8 Rekenkameronderzoek kwaliteit raadsvoorstellen
De griffie heeft een raadsvoorstel opgesteld tbv de behandeling van het rekenkamerrapport Kwaliteit raadsvoorstellen in de raad van oktober.
Kunt u instemmen met dit raadsvoorstel?
- RV+RB onderzoek rekenkamer - Kwaliteit raadsvoorstellen
- Bijlage 1. Kwaliteit van Raadsvoorstellen Ooststellingwerf - eindrapport

9 Ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid
De gemeenteraad van Ooststellingwerf heeft het voornemen uitgesproken om de fietspaden 26c, 6c en 24(zie kaart Staatsbosbeheer)in het Drents Friese Wold te onttrekken aan de openbaarheid. Dit gebeurt op verzoek van Staatsbosbeheer en is onderdeel van een groter planter kwaliteitsverbetering van de fietspaden en natuurbeheer. Het ontwerpbesluit ligt zes weken ter inzage en wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad, de Nieuwe Ooststellingwerver en op de Gemeentepagina. Tijdens deze periode kan men een zienswijze indienen wat is toegelicht in het ontwerpbesluit.
- RV ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid
- Bijlage 1 Staatsbosbeheer brief samenvatting verzoek en fietspadenplan
- Bijlage 2 Staatsbosbeheer brief verzoek tot onttrekking van fietspaden aan de openbaarheid
- Bijlage 3 Staatsbosbeheer toelichting fietspadenplan, recreatie en natuur in het Drents-Friese Wold anno 2026 Kopiëren
- Bijlage 4 Ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid
- Bijlage 5 Reactie ANWB op conceptbesluit SBB-plan fietspaden en aanpassingen Aekingerzand - 30-06-2026
- Bijlage 6 Reactie Recreatieschap Drenthe op conceptbesluit SBB-fietspaden en aanpassingen Aekingerzand - 07-07-2026
- Bijlage 7 Reactie Fietsersbond op conceptbesluit SBB fietspaden en aanpassingen Aekingerzand - 17-08-2026
- Bijlage 8 Kaart met fietspaden noordelijk deel Drents Friese Wold
- Afbeelding A
- S-019 Schriftelijke vragen VPO - Fietspaden Drents-Friese Wold (1)

10 Huisvesting gemeentewerf
1ste bespreking college 8 september, besluit college 15 september
- RV+RB Huisvesting Gemeentewerf Nanningaweg
- Bijlage 1. Presentatieboekje Gemeentewerf

11 Sluiting

gemeente ooststellingwerf

Aan de leden van de raadscommissie Ruimte

Onderwerp: vergadering raadcommissie Ruimte 6 oktober 2026

Oosterwolde, 24 september 2026

Hierbij nodig ik u uit voor het bijwonen van de openbare vergadering van de raadscommissie Ruimte te houden op dinsdag 6 oktober 2026, 's avonds vanaf **19:30 uur**, in de raadzaal.

Met vriendelijke groet,
De voorzitter.

Agenda

1 Opening/Mededelingen

2 Vaststellen agenda

3 Spreekrecht inwoners

4 Vaststellen verslag van de vergadering van 1 september 2026

5 Voortgangslijst

6 Vragenkwartier

7 Te bespreken ingekomen stukken

8 RV Rekenkameronderzoek kwaliteit raadsvoorstellen
Voorstel voor behandeling: Richtinggevend bespreken.
Komt ter besluitvorming in de raad van 27 oktober 2026.

9 Ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid
Voorstel voor behandeling: Richtinggevend bespreken.
Komt ter besluitvorming in de raad van 27 oktober 2026.
(Portefeuillehouder: B. van 't Klooster)

10 Huisvesting Gemeentewerf
Voorstel voor behandeling: Richtinggevend bespreken.
Komt ter besluitvorming in de raad van 27 oktober 2026.
(Portefeuillehouder: L. Edema)

9 Sluiting

Beknopt schriftelijk verslag van openbare vergadering van de raadscommissie Ruimte van 1 september 2026

Vrije Partij Ooststellingwerf:	F. Heuvelman, E.W. van der Meulen
PRO Ooststellingwerf:	R. Dijkstra (t/m agendapunt 7), M.E. Hoogeveen (vanaf agendapunt 8) en O. Smit
OoststellingwerfsBelang:	A. Broersma en E. van der Schuit
VVD:	N. Laarhuis en J.P. N'Gouan
CDA:	M. van Tellingen en J. Zwart
D66:	S. Hodzelmans
ChristenUnie:	B. Leistra en W. Schaaij
Democratisch Ooststellingwerf:	N. van den Berg en L. Nijland
Lijst Oostra	-
AANWEZIG:	B. van 't Klooster, A. Broersma, C.P. van Burgsteden (wethouders), J. Werkman (burgemeester)
AFWEZIG MET KENNISGEVING:	I. Minnema, S. Derks, M. Verburg, H. Slagter, B. Oostra
Voorzitter:	R. Berends
Commissiegriffier:	S. Ahmad

1. Opening / Mededelingen
De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom. Dhr. I. Minnema/D66, dhr. S. Derks/Vrije Partij Ooststellingwerf, dhr. H. Slagter/Vrije Partij Ooststellingwerf, mevr. M. Verburg/Vrije Partij Ooststellingwerf en dhr. B. Oostra/Lijst Oostra zijn met kennisgeving afwezig.

De voorzitter bespreekt in het kort de huisregels van de raadcommissie.

De voorzitter benoemt dat er bij agendapunt 8, Vaststelling wijziging omgevingsplan H21 woningbouwontwikkeling Haulerveld, aangepaste stukken zijn toegevoegd aan het agendapunt. De wijziging is met arcering aangeduid. Per abuis was een zienswijze niet meegenomen in de eerdere stukken, deze is later alsnog verwerkt.

2. Vaststellen agenda
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Spreekrecht inwoners
Er hebben zich vier insprekers gemeld om in te spreken:
- Mevrouw de Haan spreekt in over het onderwerp Haulerveld
- De heer Boersma spreekt in over het onderwerp Haulerveld
- Mevrouw Commissaris spreekt in over het onderwerp Haulerveld
- De heer Gorissen spreekt in over het onderwerp Haulerveld

De raadscommissieleden stellen korte verhelderende vragen.

4. Vaststel verslag van raadcommissie Ruimte van 26 mei 2026
Het verslag van raadcommissie Ruimte van 26 mei 2026 wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Voortgangslijst
Voorgesteld wordt om de volgende nummers van de voortgangslijst te halen: ID-nummer 475 - Staalslakken en ID 468 - overname gele punt. De raadcommissie stemt in om ID-nummer 475 van de voortgangslijst te halen.

Dhr. E. van der Meulen/Vrije Partij Ooststellingwerf vraagt om verduidelijking over ID-nummer 468. In de beschrijving staat dat het college in gesprek zou gaan met de omwonenden. De voorzitter vraagt of het college een nadere toelichting kan geven op deze toezegging. Het college geeft aan hier later op terug te komen. Hiermee blijft deze toezegging op de lijst staan.

6. Vragenkwartier
De fractie van PRO Ooststellingwerf heeft vragen ingestuurd voor het vragenkwartier V-002 ‘Staatsbosbeheer’. Mevr. R. Dijkstra/PRO Ooststellingwerf geeft een korte toelichting op de vragen. Wethouder B. van ‘t Klooster beantwoordt de vragen en geeft aan dat er aandacht is voor dit onderwerp.

7. Te bespreken ingekomen stukken
Er zijn geen verzoeken om ingekomen stukken te bespreken.

8. Vaststelling wijziging omgevingsplan H21 Woningbouwontwikkeling Haulerveld
Voorgesteld besluit:
1. De ´Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen´ en de daarin opgenomen reactie op de ontvangen zienswijze en de ambtshalve aanpassingen vast te stellen;
2. Het beeldkwaliteitsplan Haulerveld als beleidsregel vast te stellen, zodat het onderdeel wordt van de welstandsnota en geldt als toetsingskader voor de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied;
3. De wijziging omgevingsplan H21 Woningbouwontwikkeling Haulerveld gewijzigd vast te stellen.

Commissieleden stellen vragen in de eerste termijn. Wethouder C.P. van Burgsteden beantwoordt de vragen in de eerste termijn. Commissieleden stellen vragen in de tweede termijn. Wethouder C.P. van Burgsteden beantwoordt de vragen in de tweede termijn.

<u>Toezegging wethouder C.P. van Burgsteden</u>
Wethouder C.P. van Burgsteden zegt toe, naar aanleiding van de oproep van dhr. M. Hoogeveen om bij de aan te leggen hagenstructuur ook aandacht te hebben voor meer inheemse hagensoorten, nader te onderzoeken welke (inheemse) haagsoorten toepasbaar zijn binnen de aan te leggen hagenstructuur.

Advies:
De commissie adviseert de raad om het onderwerp als twee termijnen te agenderen voor de raadsvergadering van 15 september 2026.

10. Sluiting
De vergadering wordt 21:33 uur gesloten.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 6 oktober 2026.

, griffier. , voorzitter.

gemeente ooststellingwerf

ID	Onderwerp	Agendapunt	Portefeuille houder	Uiterste datum antwoord	Antwoord	Soort
491	Verkeers- en fietsveiligheid	Raadsvergadering 15-09-2026 9. Vaststelling wijziging omgevingsplan H21 Woningbouwontwikkeling Haulerveld	Cees Pieter van Burgsteden			Toezegging
485	Haagsoorten	Raadscommissie Ruimte 01-09-2026 8. Vaststelling wijziging omgevingsplan H21 Woningbouwontwikkeling Haulerveld	Cees Pieter van Burgsteden			Toezegging
484	Onderzoek naar mogelijkheden en consequenties openbaar vervoer	Raadsvergadering 30-06-2026 9. Kaderbrief 2027-2030	Cees Pieter van Burgsteden	01-03-2027		Toezegging
482	kunstgrasveld geen belemmering	Raadsvergadering 30-06-2026 9. Kaderbrief 2027-2030	Lisa Edema	01-01-2030		Toezegging
476	Verkeersdrukte weekenden	Raadscommissie Ruimte 26-05-2026 12. Scenarioanalyse weg Fochteloerveen	Lisa Edema	01-12-2026		Toezegging

472	Onderhandelingen met Actium	Raadsvergadering 12-05-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-06-2027		Toezegging
471	materialenpaspoort	Raadsvergadering 12-05-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2028		Toezegging
470	Motie M-003 CDA, VPO, DO, OB, PRO - Verkeersveiligheid Nanningaweg	Raadsvergadering 12-05-2026 8.d. Motie M-003 CDA, VPO, DO, OB, PRO - Verkeersveiligheid Nanningaweg	Appie Broersma	01-01-2027		Motie
469	In gesprek met gemeente Midden - Drenthe	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2027		Toezegging
468	Overname gele punt	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-07-2026	Deze toezegging kan worden afgedaan. Mede naar aanleiding van het overleg met omwonenden is het raadsvoorstel geamendeerd, waardoor in het genomen raadsbesluit is opgenomen dat de gele punt onbebouwd blijft. In de periode van 8 juli 2025 tot en met 1 september 2026 waren er diverse gesprekken met direct omwonenden. We trekken samen op om te komen tot een goed stedenbouwkundig plan en een goede landschappelijke inpassing. We hebben in de meest recente bijeenkomst (1	Toezegging

					september) afgesproken dat we hen blijven betrekken gedurende het vervolgtraject.	
467	Evaluatie	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2030		Toezegging
466	Gesprek met de omwonende	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2027		Toezegging
465	Verkeersveiligheid	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-12-2026		Toezegging
464	Toewijzingsprocedure	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2028		Toezegging
463	landschappelijke inpassing	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2027		Toezegging
461	30% sociale huurwoningen	Raadscommissie Ruimte 21-04-2026 8. Tijdelijke woningen Nanningaweg 46 Oosterwolde	Appie Broersma	01-01-2030		Toezegging
460	Huisvesting asielzoekers	Raadsvergadering 03-03-2026 12. Besluit adviesrecht en verplichte participatie bij bopa	Jack Werkman	01-01-2030		Toezegging

459	Evaluatie Bindend Adviesrecht	Raadsvergadering 03-03-2026 12. Besluit adviesrecht en verplichte participatie bij bopa	Cees Pieter van Burgsteden	01-03-2028		Toezegging
458	Motie M-126 CDA, OB, GL - Continuïteit voor sport en zwemmen tijdens de herbouw	Raadsvergadering 27-01-2026 9.c. Motie M-126 CDA, OB, GL - Continuïteit voor sport en zwemmen tijdens de herbouw	Bram van 't Klooster	01-10-2027		Motie
457	M-125 OBelang, PvdA, GL, D66 - Kunstgrasveld Sv Oosterwolde	Raadsvergadering 27-01-2026 9.d. Motie M-125 OBelang, PvdA, GL, D66 - Kunstgrasveld Sv Oosterwolde	Lisa Edema	01-01-2027		Motie
456	Motie M-132 GL, OBelang, LO, LTH - Motie tijdelijke beperking lelieteelt met ruimte voor innovatie	Raadsvergadering 03-03-2026 18. Motie vreemd M-132 GL, OBelang, D66, LO, LTH - Motie tijdelijke beperking lelieteelt met ruimte voor innovatie	Bram van 't Klooster	01-01-2027		Motie
455	Motie vreemd M-131 GL, VVD,	Raadsvergadering 03-03-2026 17. Motie vreemd M-131 GL, VVD, D66, VPO - Baukje	Jack Werkman	01-01-2027		Motie

	D66, VPO - Motie Baukje					
449	Beheersplan	Raadscommissie Ruimte 10-02-2026 7.a. Mededeling aan de raad - Eindevaluatie Monitoring weg Fochteloerveen	Bram van 't Klooster	30-11-2026		Toezegging
432	Ervaring nieuwe verordening	Raadsvergadering 25-11-2025 11. Algemene subsidieverordening Ooststellingwerf 2026	Cees Pieter van Burgsteden	31-12-2026		Toezegging
404	Urgentieverklaring	Raadscommissie Ruimte 08-04-2025 8. Ontwerp-Huisvestingsverordening urgent woningzoekenden Fryslân (urgentieverordening) & ontwerp Centrumgemeenteregeling samenwerking inzake deze verordening.	Appie Broersma	31-12-2026	De cijfers komen pas eind 2026 beschikbaar. Aangegeven was dat de Wet pas op 1 januari 2026 in werking zou treden. Inmiddels is de Wet voorlopig uitgesteld tot nader orde.	Toezegging
402	uitvoeringsplan Energietransitie	Raadsvergadering 17-12-2024 14. Uitvoeringsplan Energietransitie Ooststellingwerf 2025-2030	Lisa Edema	01-01-2027		Toezegging

361	Kwaliteitsafwegingskaders toetsen op andere parken	Raadsvergadering 27-03-2024 7. Pilotproject “Vitale Vakantieparken” op Buitenplaats De Hildenberg in Appelscha	Bram van 't Klooster	31-12-2027	Door het landelijke beleid staat dit onderwerp op dit moment op slot. Zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn zullen wij de raad op de hoogte brengen.	Toezegging

Vragenkwartier

Nummer	# 4
Datum commissievergadering	6 oktober 2026
Steller vragen	M. Hoogeveen – PRO Ooststellingwerf
Onderwerp	Haperende uitvoering bouwplan Muldersveld

Aanleiding,
In de afgelopen raadsperiode is besloten om de bouwplannen in (onder andere) Oldeberkoop en Makkinga in uitvoering te brengen. In Oldeberkoop hapert helaas de uitvoer vanwege een lopende bezwaarprocedure en in plan Muldersveld in Makkinga verrijzen inmiddels de eerste contouren van nieuwe woningen. Hier wordt inmiddels druk gebouwd aan de woningen in opdracht van het CPO en aan de vrijstaande woningen. Volgens de informatie op de gemeentelijke website zijn alle kavels onder optie of inmiddels verkocht, behoudens één kavel (nr. 12) voor een vrijstaande woning.

De start van de bouw van de twee-onder-één-kapwoningen laat echter op zich wachten. Potentiële bouwers in deze categorie, die een optie hebben genomen en graag van start willen met de bouw, lopen er tegenaan dat er kennelijk te weinig gegadigden zijn om van start te kunnen gaan. Dit komt niet overeen met de informatie op de gemeentelijke website: hier staat weergegeven dat de twee-onder-één-kap-kavels niet meer beschikbaar zijn.

De mensen die nu een optie op een kavel in deze categorie hebben genomen staan momenteel in de wacht en kunnen niet van start door gebrek aan een mede-bouwer onder dezelfde kap. Echter kunnen ze nu ook niet op zoek naar een medebouwer, omdat de kavels op “niet-beschikbaar” staan. De mogelijkheid die deze mensen nu hebben is tweeledig: of afhaken als potentiële bouwer of het verlengen van de optie op de kavel, waar een prijskaartje aan hangt. Gegadigden worden dus, als ze toch willen bouwen, met kosten (en wachttijd) geconfronteerd die door de gemeente op deze wijze zelf worden gecreëerd. Immers, gegadigden kunnen op dit moment geen belangstelling tonen, omdat de kavels op “niet beschikbaar” staan.

Wij maken ons als PRO Ooststellingwerf zorgen over de wijze waarop regie wordt gevoerd over een deel van de uitvoering van dit bouwplan. De ontwikkeling van de twee-onder-één-kap woningen stagneert, terwijl de vraag naar betaalbare woningen hoog blijft. Potentiële bouwers dreigen af te haken of worden onnodig op extra kosten gejaagd vanwege de gedwongen verlenging van de opties.

Vragen,

1. Herkent het college de signalen rondom de (haperende) bouw van de twee-onder-één-kapwoningen in het plan Muldersveld? Klopt het dat er momenteel te weinig gegadigden zijn voor deze categorie, maar dat eventuele gegadigden ook wordt verhinderd om belangstelling te tonen, omdat de kavels op de website worden aangegeven als zijnde “niet-beschikbaar"?

2. Op welke wijze denkt het college de verkoop van de twee-onder-één-kap-kavels in het plan Muldersveld alsnog te kunnen stimuleren om woningzoekenden toch de mogelijkheid te geven om een passende woning te kunnen bouwen en te voorkomen dat potentiële kopers afhaken of onnodige kosten maken?

3. Kijkend naar de nieuwe plannen die op dit moment in de maak zijn of op stapel staan, hoe denkt het college dergelijke problemen in de nieuwe en nog te ontwikkelen woningbouwplannen in de toekomst te kunnen voorkomen?

Kernboodschap
PRO Ooststellingwerf streeft ernaar om voor eenieder die daar recht op heeft passende huisvesting te kunnen bieden. Niet voor niets is dit een wezenlijk onderdeel van het coalitieprogramma. Als gemeente moeten we initiatieven hiertoe ondersteunen en hobbels wegenemen. Potentiële gegadigden moeten hierin goed worden begeleid en ondersteund, zodat zij ook voortvarend aan de slag kunnen. Niet voor niets ligt er een grote woningopgave; hiertoe is actief beleid noodzakelijk om de uitvoering van deze opgave tot stand te kunnen brengen.

Mededeling aan de raad

Van	:	Burgemeester en wethouders
Datum B&W	:	15 september 2026
Onderwerp	:	Stand van zaken DoarpsSintrum Donkerbroek 2.0
Portefeuillehouder	:	A. Broersma
Domein	:	Samenleving

Kennis te nemen van

Stand van zaken over DoarpsSintrum Donkerbroek 2.0

Inleiding

Er is een toezegging gedaan om inzicht te geven over de stand van zaken van DoarpsSintrum Donkerbroek 2.0 over het vergunningentraject, de verkregen subsidies en de verleende garantstelling.

Kernboodschap

Vergunningentraject:

DoarpsSintrum 2.0:

De omgevingsvergunning is aangevraagd. Het adviestraject met Hûs&Hiem loopt en spitst zich toe op de kerk. Op basis daarvan zijn aanpassingen doorgevoerd (**nb:** ook op advies van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed). Punt van discussie is nu in hoeverre de verduurzamingsmaatregelen voor de kerk ingrijpen in het monumentaal karakter ervan. Vooral het isoleren van de binnenkant van de buitenmuren ligt gevoelig. Naar verwachting is dit traject medio september 2026 afgerond. De omgevingsvergunning wordt dan eind november 2026 verwacht.

Gymnastieklokaal:

De omgevingsvergunning voor het nieuwe gymnastieklokaal is al verleend maar er is een bezwaarschrift ingediend. Dit bezwaar is ontvankelijk en de procedure loopt. Insteek is om tot een minnelijke oplossing te komen met als gevolg dat het gymnastieklokaal iets anders op het perceel wordt gesitueerd. Daarvoor moet opnieuw een omgevingsvergunning voor worden verleend. Naar verwachting kan dat nog in dit jaar.
Komt er geen minnelijke oplossing dat kan de bezwaarmaker procederen tot en met de Raad van State; dat kan een aantal jaren duren wat kostenverhogend werkt.

Financieringsoverzicht:

Dit overzicht is als bijlage toegevoegd; waarover het volgende.

Subsidies:

In november 2025 was de verwachting dat er € 1.011.000 aan subsidies beschikbaar zou komen.
Van deze verwachte subsidies wordt € 102.500 niet ontvangen. Hiervan zijn subsidies ingetrokken; definitief gesloten en subsidies waarvan minder is toegekend dan aangevraagd. Van de grote subsidieverstrekkers hebben Leader en DuMaVa hun subsidies toegekend. De aanvraag voor de BOSA loopt nog; eind september 2026 wordt duidelijkheid gegeven. Ervan uitgaande dat de nog lopende subsidieaanvragen worden toegekend is er € 908.500 aan subsidies beschikbaar om de stichtingskosten te dekken.

Uitgaven:

In de periode december 2025 t/m medio augustus 2026 is € 129.000 uitgegeven om het proces gaande te houden. De besteding is als volgt. De financiële afronding van versie 1.0 van het DoarpsSintrum met de architect en bouwbegeleider bedroeg € 26.000. De begeleidingskosten voor de subsidieaanvragen voor Leader, DuMaVa en BOSA bedroegen € 21.000. De kosten voor het aanpassen van de ontwerpen op basis van de adviezen van Hûs&Hiem en Rijkdienst voor Cultureel Erfgoed en de BOPA voor het gymnastieklokaal bedroegen € 82.000.

Loon- en prijsstijging 2026

In het geval dit jaar het vergunningentraject is verlopen kan in 2027 worden gestart met de bouw.
De prijsstelling van de aannemer van eind 2025 is niet meer toereikend. Ook omdat op onderdelen het ontwerp van DoarpsSintrum (m.n. de kerk) is aangepast. Vooralsnog wordt een stijging geraamd van € 300.000.

Garantstelling:

De verleende Garantstelling bedraagt € 722.000 en loopt tot 1 november 2026.
Op basis van de huidige stand van zaken kan voor € 32.500 een beroep worden gedaan op de garantstelling. Die bestaat uit een mindere toekenning van € 22.500 minder toegekend en het sluiten van subsidieregelingen ad. € 10.000. Van de al eerder toegekende subsidies is € 70.000 ingetrokken. Er komt totaal € 102.500 minder aan subsidies binnen. Het besluit over de BOSA valt nog binnen de termijn van de garantstelling.

Verlenging garantstelling:

Het college heeft het voornemen om de garantstelling verlengen tot 1 maart 2027 zodat het speelveld gelijk blijft en in januari/februari 2027 kan worden gestart met bouw.

NB. Indien de bezwaarmaker van de omgevingsvergunning van het nieuwe gymnastieklokaal ervoor kiest om te procederen ontstaat er een andere situatie met vergaande (financiële) gevolgen. De raad wordt dan via de gebruikelijke weg hierover geïnformeerd.

Dekking:

Medio augustus 2026 is een geraamd tekort van € 530.000. Het college zal voorstellen dit tekort te dekken ten laste van het budget accommodatiebeleid via de P&C-cyclus. De stijging in kapitaallasten van het geraamde tekort bedraagt € 15.000.

Vervolg

De raad via de Mededeling aan de raad over de stand van zaken gedurende twee weken in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen tegen dit voornemen om de garantstelling te verlengen, ter kennis te brengen van het college.

Bijlagen

1. Financieringsoverzicht augustus 2026
2. Financieringsoverzicht november 2025.

Financieringsoverzicht DoarpsSintrum Donkerbroek; medio augustus 2026

Begroting Doornenbal inclusief BTW
oktober 2025; inclusief BTW

DoarpsSintrum	€	2.596.060
Gymnastieklokaal	€	1.379.978
Totaal	€	3.976.038
Geraamde loon- en prijsstijging	€	298.203
Nieuw totaal	€	4.274.241
Budget gemeente	€	-2.676.559
Te dekken	€	1.597.682
Subsidies	€	-908.500
Nog te dekken	€	689.182
Inleg Kerk	€	100.000
HD-commissie Dbroek, sponsoren	€	25.000
Zelfwerkzaamheid, opbrengst sloop interieur schoonmaak einde bouw	€	34.000
Dekking	€	159.000
Tekort in dekking	€	530.182
Alsvolgt opgebouwd:		
Uitgaven dec 2025 t/m aug 2026	€	129.479
Loon- en prijsstijging over 2026	€	298.203
Lagere subsidie inkomsten	€	102.500
Totaal	**€**	**530.182**

Subsidies

Toegekend

Oranjefonds	€	40.000
Regiofonds	€	50.000
Verduurzaming kerk	€	4.000
Leader ZO Fryslan	€	125.000
DuMaVa	€	332.000
Rabobank	€	12.500
St. Bercoop Fonds	€	30.000
Totaal	**€**	**593.500**

Ingediend

BOSA	€	300.000	8-jan-26
Postcode Loterij Buurt	€	5.000	2e kw 2026
Unive Buurtfonds	€	10.000	2e kw 2026
Totaal	**€**	**315.000**	

Samengevat

Toegekend	€	593.500
Ingediend	€	315.000
Subtotaal	€	908.500
Ingetrokken	€	70.000
Definief gesloten	€	10.000
Minder toegekend	€	22.500
Subtotaal	€	102.500
Totaal ter controle		##########

Ingetrokken

VSB Fonds	€	35.000	project niet klaar
IMF	€	35.000	i.r.t. toekenning Leader
Totaal	€	70.000	

Definitief gesloten

St. Meindertsma	€	5.000	geen aanvraag ingediend
St. Herbert Duint	€	5.000	geen aanvraag ingediend
Totaal	€	10.000	

Minder toegekend

Rabobank	€	2.500
St. Bercoop Fonds	€	20.000
Totaal	€	22.500

Totaal Generaal € 102.500

Financieringsoverzicht DoarpsSintrum Donkerbroek

Begroting inclusief BTW

Doornenbal	
DoarpsSintrum	€ 2.596.060
Gymlokaal	€ 1.379.978
Totaal	€ 3.976.038
Budget gemeente	€ -2.806.282
Te dekken	€ 1.169.756
Subsidies	€ -1.011.000
Nog te dekken	**€ 158.756**

Inleg Kerk	€ 100.000
HD-commissie Dbroek, sponsoren	€ 25.000
Zelfwerkzaamheid, opbrengst sloop interieur, schoonmaak einde bouw	€ 34.000
Dekking	**€ 159.000**

21-11-2025

Subsidies			
Oranjefonds	€ 40.000	akkoord	
VSB fonds	€ 35.000	akkoord	
IMF	€ 35.000	akkoord	
Regiofonds	€ 50.000	akkoord	
Verduurzaming kerk	€ 4.000	akkoord	
Leader ZO Fryslan	€ 125.000	akkoord	
Toegezegd	€ 289.000		
BOSA	€ 300.000	indienen	8-jan-26
DuMaVa	€ 332.000	ingediend	31-okt-25
Rabobank	€ 15.000	indienen	1e kw 2026
St. Bercoop Fonds	€ 50.000	indienen	1e kw 2026
St. Meindersma	€ 5.000	indienen	1e kw 2026
St. Herbert Duintjer	€ 5.000	indienen	1e kw 2026
Postcode Loterij Buurt	€ 5.000	indienen	1e kw 2026
Unive Buurtfonds	€ 10.000	indienen	1e kw 2026
Aanvraag	€ 722.000		
Totaal	€ 1.011.000		

Mededeling aan de raad

Van	:	Burgemeester en wethouders
Datum B&W	:	6 oktober 2026
Onderwerp	:	Beantwoording schriftelijke vragen OoststellingwerfsBelang over Ingekomen Stuk 2317
Portefeuillehouder	:	A. Broersma
Domein	:	Samenleving

Kennis te nemen van
De beantwoording van de schriftelijke vragen van OoststellingwerfsBelang over Ingekomen Stuk 2317.

Inleiding
Op 24 september 2026 heeft Ooststellingwerfs Belang vragen gesteld over Ingekomen Stuk 2317 over het verlengen van de Garantstelling voor het DoarpsSintrum Donkerbroek tot maart 2027.

Kernboodschap
Met deze Mededeling aan de raad worden de schriftelijke vragen van de fractie van OoststellingwerfsBelang beantwoord.

Vragen:

1. *Wat is het risico wanneer we de garantstelling niet verlengen?*
   Dat er een ‘gat’ in de aangeleverde dekking van de stichting komt als de subsidies na 1 november 2026 niet conform ingediende aanvragen worden verleend.
2. *BOSA (Bouw en onderhoud sportaccommodaties) subsidie nog niet binnen (ca 300.000). Wat als dit wordt ingetrokken, wat gebeurt er dan?*
   De aanvraag wordt niet ingetrokken. Als de subsidie niet wordt verleend, dan wel lager is dan de aanvraag is er een ‘gat’ in de dekking (zie hierboven) en wordt de garantstelling aangesproken.
3. *Nu al zo’n 102.000 euro ingetrokken. Wat is het maximale financiële risico voor de gemeente?*
   Dit bedrag is al meegeteld in de gemelde overschrijding van 530k. Het maximale risico van de gemeente in relatie tot deze garantstelling bedraagt € 619.500 (= € 722.000 - € 102.500).
4. *Wat bedoelt het college met de zin zodat het speelveld gelijk blijft en in januari / februari 2027 kan worden gestart met de bouw?*
   Hiermee bedoelen we dat de stichting de kans houdt en de tijd krijgt om in begin 2027 te starten met de bouw.

Vervolg
N.v.t.

Bijlagen

N.v.t.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	Ruimte
Titel	:	Kwaliteit van Raadsvoorstellen

Voorgesteld besluit

De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek “Kwaliteit van raadsvoorstellen in Ooststellingwerf, augustus 2026” van de rekenkamer over te nemen en hiermee het college de opdracht te geven een plan van aanpak op te stellen om deze aanbevelingen tot uitvoering te brengen. In het plan van aanpak en de uitvoering hiervan dient in ieder geval aandacht te zijn voor:

1. Het aanvullen van het format van raadsvoorstellen (in samenspraak met de griffie) met de drie hieronder beschreven onderbelichte kwaliteitscriteria en train de ambtelijke organisatie hierop:
   a. Het raadsvoorstel bevat een probleemstelling als aanleiding voor het voorstel.
   b. Het raadsvoorstel maakt de beleidsruimte van de gemeente zichtbaar, eventueel aan de hand van een juridisch kader.
   c. Het raadsvoorstel beschrijft de afweging tussen beleidsalternatieven, politiek – bestuurlijke keuzes, belangen en dilemma’s zoals het college deze met voorstel maakt, de met het voorstel te verwachten positieve en negatieve consequenties voor de samenleving.

2. Stel een format op voor startnotities met de volgende onderdelen:
   a. Probleembeschrijving/beschrijving van het maatschappelijk vraagstuk
   b. Relevante juridische kaders en beschrijving van de beleidsruimte van de gemeente
   c. Relevante stakeholders
   d. Relevante besluiten die de gemeenteraad eerder heeft genomen
   e. Conclusies naar aanleiding van beleidsevaluatie
   f. Beschrijving van het voorgenomen besluitvormingsproces inclusief de rol van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

3. Stel in samenspraak met een vertegenwoordiging uit de raad en de griffie een overzichtelijke beschrijving op van het bestuurlijk proces van initiatief tot besluit, met daarin de verantwoordelijkheden, taken van betrokkenen en de kwaliteitscriteria die voor raadsvoorstellen gelden.

4. Organiseer voor nieuwe medewerkers aanvullend op de schrijftraining een cursus/training politiek-bestuurlijke sensitiviteit.

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding
De rekenkamer heeft besloten onderzoek te doen naar de kwaliteit van raadsvoorstellen zoals deze afgelopen raadsperiode aan de gemeenteraad zijn voorgelegd. De rekenkamer heeft belangstelling voor dit onderwerp omdat raadsvoorstellen de basis vormen voor de politieke besluitvorming binnen een gemeente. Duidelijk opgestelde raadsvoorstellen zorgen ervoor dat raadsleden sneller en beter de kern van het voorstel kunnen begrijpen. Dit leidt tot effectievere en meer weloverwogen besluitvorming.

De rekenkamer heeft conclusies getrokken en doet een aantal aanbevelingen om de raadsvoorstellen te verbeteren. De gemeenteraad wordt gevraagd om het college opdracht te geven om opvolging te geven aan de aanbevelingen.

Argumenten
1.1 *Versterken van de kaderstellende rol van de raad*
Door in raadsvoorstellen aandacht te besteden aan de probleemstelling, beleidsruimte, alternatieven en verwachten positieve en negatieve consequenties, krijgt de raad informatie die zij nodig heeft om politieke keuzes te maken en kaders te stellen.

1.2 Meer transparantie
Door in de raadsvoorstellen ook de maatschappelijke effecten, belangen en dilemma's te beschrijven, wordt er voor inwoners en andere betrokkenen inzichtelijk gemaakt welke afwegingen meewegen in de besluitvorming. .

3.1 Verduidelijking en verantwoordelijkheden
Een beschrijving van het bestuurlijk proces maakt duidelijk wie wanneer verantwoordelijk is.

4.1 training politiek-bestuurlijke sensitiviteit voor nieuwe medewerkers
Een goed raadsvoorstel is meer dan alleen een voorstel schrijven. De steller houdt rekening met de positie en informatiebehoefte van de raad, is zich bewust van de verschillende belangen en politieke verhoudingen en neemt al deze informatie mee bij het opstellen van een volledige raadsvoorstel.

Kanttekeningen
2.1 Risico op dubbel werk
De combinatie van een startnotitie en het raadsvoorstel kan leiden tot overlap van informatie. Het is goed om bij de uitwerking van beide documenten een helder onderscheid te maken tussen de verschillende functies van de documenten.

2.2 De raad is in het verleden kritisch geweest over de vorm van een startnotitie.
Er ontstaat regelmatig discussie over de vorm en inhoud van een startnotitie in de raad. Om dit te voorkomen is het belangrijk om gezamenlijk een goede vorm van een startnotitie te kiezen en zorgvuldig stil te staan bij de onderdelen die de raad in ieder geval wenst te zien in een startnotitie.

Financiële toelichting
Geen directe financiële gevolgen.

Inwonersparticipatie
n.v.t.

Het Presidium

Griffier, Burgemeester,

Bijlagen

1. Rapport Rekenkamer - Kwaliteit van Raadsvoorstellen

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

Besluit

De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek “Kwaliteit van raadsvoorstellen in Ooststellingwerf, augustus 2026” van de rekenkamer over te nemen en hiermee het college de opdracht te geven een plan van aanpak op te stellen om deze aanbevelingen tot uitvoering te brengen. In het plan van aanpak en de uitvoering hiervan dient in ieder geval aandacht te zijn voor:

1. Het aanvullen van het format van raadsvoorstellen (in samenspraak met de griffie) met de drie hieronder beschreven onderbelichte kwaliteitscriteria en train de ambtelijke organisatie hierop:
   a. Het raadsvoorstel bevat een probleemstelling als aanleiding voor het voorstel.
   b. Het raadsvoorstel maakt de beleidsruimte van de gemeente zichtbaar, eventueel aan de hand van een juridisch kader.
   c. Het raadsvoorstel beschrijft de afweging tussen beleidsalternatieven, politiek – bestuurlijke keuzes, belangen en dilemma’s zoals het college deze met voorstel maakt, de met het voorstel te verwachten positieve en negatieve consequenties voor de samenleving.

2. Stel een format op voor startnotities met de volgende onderdelen:
   a. Probleembeschrijving/beschrijving van het maatschappelijk vraagstuk
   a. Relevante juridische kaders en beschrijving van de beleidsruimte van de gemeente
   b. Relevante stakeholders
   c. Relevante besluiten die de gemeenteraad eerder heeft genomen
   d. Conclusies naar aanleiding van beleidsevaluatie
   e. Beschrijving van het voorgenomen besluitvormingsproces inclusief de rol van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

3. Stel in samenspraak met een vertegenwoordiging uit de raad en de griffie een overzichtelijke beschrijving op van het bestuurlijk proces van initiatief tot besluit, met daarin de verantwoordelijkheden, taken van betrokkenen en de kwaliteitscriteria die voor raadsvoorstellen gelden.

4. Organiseer voor nieuwe medewerkers aanvullend op de schrijftraining een cursus/training politiek-bestuurlijke sensitiviteit.

Besloten in de openbare vergadering van 27 oktober 2026.

, griffier. , voorzitter.

Kwaliteit van Raadsvoorstellen

Rekenkameronderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen in Ooststellingwerf
augustus 2026

OOSTSTELLINGWERF

Inhoudsopgave

Leeswijzer **2**

Bestuurlijke nota **4**
Essentie 5
Conclusies 8
Aanbevelingen **10**
Bestuurlijke reactie 12

Nota van bevindingen **13**
1. Inleiding **13**
1.1 Aanleiding 14
1.2 Onderzoeksdoel en afbakening 14
1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen 15
1.4 Onderzoeksaanpak en -verantwoording 16
1.5 Uitwerking van kwaliteit en normenkader 16
2. Bevindingen bij organisatie van kwaliteit **19**
2.1 Inleiding 19
2.2. Kwaliteitscriteria binnen Ooststellingwerf 20
2.3. Omschrijving van verantwoordelijkheden 22
2.4 Houvast bij beleidsvoorbereiding en training 22
3. Kwaliteit van de voorstellen **24**
3.1 Inleiding 24
3.2 Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving 24
3.3 Politieke keuzes, belangenafweging en alternatieven 27
3.4 Inzicht in het voorkeursalternatief en afwegingen 30
3.5 Evaluatie 33
3.6 Betrokkenheid participatie en communicatie 34
3.7 Leesbaarheid 35
3.8 Wensen 37
3.9 Vergelijking met Weststellingwerf en Opsterland 39

Bijlage 1 Bronnenlijst 40
Bijlage 2 Respondenten 41
Bijlage 3 Toelichting op het normenkader 42
Bijlage 4 Overzicht analyse raadsvoorstellen 47
Bijlage 5 Benchmark 50
Bijlage 6 Onderzoeksverantwoording 63

Leeswijzer

Verschillende doelgroepen lezen een rekenkamerrapport ook op verschillende manieren. Voor raadsleden en bestuurders is doorgaans de Bestuurlijke Nota het belangrijkst: daarin staan de conclusies en aanbevelingen die uit het onderzoek voortvloeien en daar is de bestuurlijke reactie van het college terug te vinden. Veel raadsleden beperken zich tot dit deel van het rapport.
Een enkeling wil meer weten en duikt in de details die in de Nota van Bevindingen zijn terug te vinden. Om ook snel kennis te kunnen nemen van dit deel van het rapport, hebben we de belangrijkste bevindingen steeds in een kadertje opgenomen met een gekleurde achtergrond zoals hier weergegeven. De kadertjes zijn terug te vinden vanaf hoofdstuk 2.

De liefhebber leest natuurlijk het hele rapport van A tot Z! Met in hoofdstuk 1 de aanleiding, vraagstelling en aanpak van het onderzoek en in de hoofdstukken 2 en 3 de resultaten.

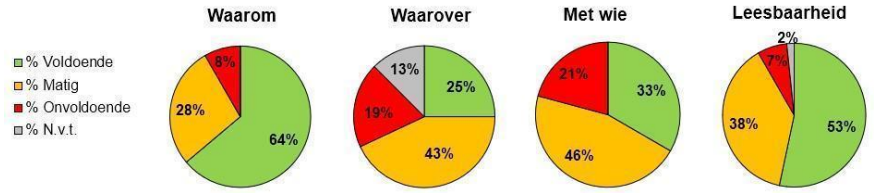
Bestuurlijke nota

Essentie

Jaarlijks bereiken circa 80 tot 100 voorstellen van het college de gemeenteraad van Ooststellingwerf. De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de vraag of de kwaliteit van deze voorstellen voldoende is om de gemeenteraad te helpen goede afwegingen te maken en besluiten te nemen. De kwaliteit van raadsvoorstellen is een cruciale randvoorwaarde om de raad goed in positie te brengen.
Kernachtig geformuleerd zijn raadsleden over het algemeen positief over de kwaliteit maar zien ook ruimte voor verbetering. De rekenkamer ziet dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen wisselt.

Om een beredeneerd antwoord te kunnen geven op de hiervoor geformuleerde vraag heeft de rekenkamer 12 raadsvoorstellen uit de afgelopen raadsperiode 2022-2026 geselecteerd en beoordeeld. Bij de selectie van de raadsvoorstellen is gezocht naar voorstellen over onderwerpen waar de gemeente ook (deels) zelf over gaat, die impact op de samenleving hebben, en waarbij de gemeente uiteenlopende belangen heeft afgewogen.
Bij deze raadsvoorstellen heeft de rekenkamer gekeken of de voorstellen de raad voldoende duidelijk maken *waarom, waarover* en *met wie* besloten wordt, en of de voorstellen voldoende *leesbaar* zijn.
De vier begrippen 'waarom', 'waarover', 'met wie' en 'leesbaar' heeft de rekenkamer verder geconcretiseerd in 16 normen.

Uit de analyse van de 12 voorstellen volgt dat de voorstellen zeer uiteenlopend 'scoren' op 16 kwaliteitsnormen die de rekenkamer bij dit onderzoek hanteert. Met andere woorden: de kwaliteit wisselt. De rekenkamer concludeert dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen voldoende is bij *waarom* en de *taalkundige leesbaarheid.* Er is ruimte voor verbetering bij *waarover, met wie* en de *zelfstandige leesbaarheid.* De rekenkamer is van oordeel dat op deze onderdelen de raad beter ondersteund kan worden om goede afwegingen te maken en besluiten te nemen. (zie figuur 1)

Figuur 1 Algemene beoordeling van de raadsvoorstellen

Kijken we naar de 16 kwaliteitsnormen dan valt op dat het bij *waarover* met name ontbreekt aan informatie over de beleidsalternatieven en verschillende keuzes en informatie over hoe het college van B&W de alternatieven en belangen die daarmee annex zijn weegt.
Daarnaast constateert de rekenkamer dat de voorstellen vaak niet (geheel) zelfstandig leesbaar zijn, raadsleden moeten veelal de bijlagen lezen om het raadsvoorstel te begrijpen.

Naast de kwaliteit van de raadsvoorstellen zelf heeft de rekenkamer aan de hand van vier kwaliteitsnormen gekeken naar

de organisatie van kwaliteit: zijn de verantwoordelijkheden voor (toetsing van) de kwaliteit helder omschreven en aan medewerkers toebedeeld? En is er voldoende houvast voor medewerkers dankzij handleidingen, instructies en/of training?

De rekenkamer concludeert dat de organisatie zich inspant om de kwaliteit van de raadsvoorstellen op peil te houden en te brengen. Zo wordt er driejaarlijks een training gegeven en zijn er schrijfcoaches die minder ervaren medewerkers kunnen ondersteunen. Tegelijkertijd constateert de rekenkamer dat de rol van de agendacommissie nog te weinig is uitgewerkt.

Zowel in de raadsvoorstellen zelf als in de organisatie van kwaliteit zijn ook verbeteringen mogelijk die de rekenkamer heeft vervat in aanbevelingen.

De raadsleden (en fractieassistenten) zijn gevraagd naar hun oordeel over de kwaliteit van de raadsvoorstellen middels een enquête en een groepsinterview. De enquête en het groepsinterview leveren in het algemeen een positief beeld op. Ook waar de onderzoekers vragen naar wat mogelijk nog beter kan benadrukken raadsleden dat veel goed gaat en dat de kwaliteit van de voorstellen de afgelopen jaren is toegenomen. Er zijn ook kritiekpunten. Raadsleden geven aan soms een duidelijke voorgeschiedenis te missen, wat vooral voor nieuwe raadsleden belangrijk wordt gevonden. En hoewel men de afgelopen jaren een duidelijk verbetering heeft ervaren blijft begrijpelijke taal en het tegengaan van jargon belangrijk. Raadsleden geven aan dat deze punten in de voorstellen van belang zijn omdat ze direct invloed hebben op de kwaliteit van de behandeling: goede raadsvoorstellen dragen eraan bij dat de discussie over de juiste dingen gaat en niet over zaken die een jaar eerder al besloten zijn

Een opvallend resultaat in dit onderzoek is het verschil tussen de beoordeling van de raadsvoorstellen door de onderzoekers en de beleving van de raadsleden. Waar de onderzoekers op basis van het gehanteerde normenkader kritische kanttekeningen plaatsen bij de inhoudelijke volledigheid van de voorstellen, oordelen raadsleden in de enquête en gesprekken overwegend positiever over de kwaliteit en de ervaren verbetering in de afgelopen jaren.

Dit verschil laat zich verklaren door de gehanteerde methodiek. De onderzoekers hebben de 12 raadsvoorstellen objectief getoetst aan de hand van het normenkader.
Hierbij is gekeken of essentiële bouwstenen, zoals een heldere probleemanalyse en het schetsen van reële beleidsalternatieven, expliciet in de tekst zijn opgenomen. Omdat deze elementen in de praktijk vaak summier blijken of enkel in de bijlagen terug te vinden zijn, valt deze toetsing aan het normenkader lager uit.

Raadsleden hebben een ander perspectief: zij vormen hun oordeel vanuit hun rol in het politieke proces en op basis van alle raadsvoorstellen die zij hebben gelezen en behandeld. De meer positieve ervaring van de raad kan ook veroorzaakt worden doordat zij de ontbrekende schriftelijke informatie mogelijk compenseren door hun eigen dossierkennis, de mondelinge toelichting in commissievergaderingen of via politiek overleg en informatie uit hun achterban.

Hoewel de raad momenteel over het algemeen tevreden is, schuilt in dit verschil toch een risico. Als wezenlijke bouwstenen in een raadsvoorstel ontbreken of onderbelicht raken, schuilt daarin tenslotte een risico voor de transparantie en navolgbaarheid van de besluitvorming voor de samenleving en nieuwe raadsleden.

Lees in deze bestuurlijke nota onze conclusies en aanbevelingen en de reactie van het college daarop.

Conclusies

In dit onderzoek staat de vraag centraal of de kwaliteit van de raadsvoorstellen in Ooststellingwerf zodanig is dat zij de gemeenteraden voldoende helpen om goede afwegingen te kunnen maken en besluiten te nemen. De rekenkamer komt op basis van de onderzoeksresultaten tot de volgende hoofdconclusie.

De rekenkamer is van oordeel dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen wisselend is. Zo is de informatie over het waarom en de technische leesbaarheid voldoende, maar er is ruimte voor verbetering bij de thema's waarover, met wie en zelfstandige leesbaarheid.

Het merendeel van de voorstellen scoort matig of onvoldoende op de volgende normen. Matig scoren de voorstellen op duidelijke informatie over waar de gemeente bij het besluit ook werkelijk zelf over gaat, de zogenaamde beleidsruimte van de gemeente. Vaker ontbreekt in de voorstellen informatie over de beleidsalternatieven en keuzes die met het voorstel aan de orde zijn. Dan gaat het met name over wat het besluit inhoudt, wat de gevolgen ervan in de samenleving zijn en met wie wordt besloten. Deze genoemde verbeterpunten komen ook naar voren in de interviews die voor dit onderzoek zijn gehouden.

Verder wijst analyse van de raadsvoorstellen uit dat het merendeel van de voorstellen niet (volledig) zelfstandig leesbaar is. Raadsleden moeten dan, willen zij het voorstel ook goed kunnen begrijpen, in de bijlage op zoek naar aanvullende informatie. In de interviews wordt aangegeven dat de leesbaarheid de afgelopen jaren sterk is toegenomen, maar dat het zelfstandig leesbaar zijn van voorstellen een belangrijk aandachtspunt blijft.

De hoofdconclusie wordt in de volgende 3 deelconclusies geconcretiseerd.

1. **De criteria die de gemeente Ooststellingwerf hanteert, dragen bij aan de kwaliteit van raadsvoorstellen, maar behoeven aanvulling.**

Gekeken naar de in Ooststellingwerf in instructies en training gehanteerde kwaliteitscriteria voor raadsvoorstellen oordeelt de rekenkamer dat deze bijdragen aan de kwaliteit van de voorstellen, maar op enkele onderdelen aanvulling behoeven. De rekenkamer ziet vier criteria niet of onvoldoende uitgewerkt[1]:

- Het raadsvoorstel bevat een probleemstelling
- Het raadsvoorstel maakt de beleidsruimte van de gemeente zichtbaar
- Het raadsvoorstel beschrijft de afweging tussen beleidsalternatieven, politiek-bestuurlijke keuzes, belangen en dilemma's
- De te verwachten positieve en negatieve consequenties voor de samenleving.

2. **De borging van kwaliteit in de organisatie is voldoende maar kan op enkele punten nog versterkt worden.**

Het format voor raadsvoorstellen, de training die medewerkers ontvangen en de bestaande documenten geven houvast aan de

[1] Omwille van leesbaarheid en beknoptheid heeft de rekenkamer met deze criteria meerdere normen uit het normenkader samengevat.

stellers van raadsvoorstellen. De kwaliteitscriteria die de gemeente Ooststellingwerf bij raadsvoorstellen hanteert zijn (beperkt) uitgewerkt in een beknopte toelichting bij het format voor de voorstellen.
In Ooststellingwerf wordt naast reguliere raadsvoorstellen ook met startnotities gewerkt. Voor een startnotitie wordt geen format gebruikt en zijn ook geen kwaliteitseisen geformuleerd.

De gemeente werkt met zogenaamde 'schrijfcoaches', ervaren medewerkers die minder ervaren medewerkers kunnen helpen met het opstellen van voorstellen. Format en training sluiten goed op elkaar aan: er is aandacht voor de kwaliteitscriteria genoemd in het format. Wel valt op dat de training eenmaal per drie jaar wordt gegeven, naar het oordeel van de rekenkamer is een interval van drie jaar is te lang voor een cursus om effectief te zijn. Minder aandacht is er voor het ontwikkelen van politiek-bestuurlijke sensitiviteit. Politiek-bestuurlijke sensitiviteit is voor ambtenaren van belang om effectief te kunnen functioneren in een complexe omgeving waar beleidsinhoud, (politieke) belangen en maatschappelijke dynamiek samenkomen.

Het bestuurlijk proces en de daarin toegekende verantwoordelijkheden zijn globaal beschreven, zij het verdeeld over meerdere documenten. Met name de 'bewakende' rol van de agendacommissie is niet uitgewerkt.

3. **De meeste raadsleden oordelen over het algemeen (licht) positief over de raadsvoorstellen, wel zien zij nog mogelijkheden tot verbetering.**

De enquête en het groepsinterview leveren in het algemeen een positief beeld op. Ook waar de onderzoekers vragen naar wat mogelijk nog beter kan benadrukken raadsleden dat veel goed gaat en dat de kwaliteit van de voorstellen de afgelopen jaren is toegenomen. Er zijn ook kritiekpunten. Raadsleden geven aan soms een duidelijke voorgeschiedenis te missen, wat vooral voor nieuwe raadsleden belangrijk wordt gevonden. En hoewel men de afgelopen jaren een duidelijk verbetering heeft ervaren blijft begrijpelijke taal en het tegengaan van jargon belangrijk. Raadsleden geven aan dat deze punten in de voorstellen van belang zijn omdat ze direct invloed hebben op de kwaliteit van de behandeling: goede raadsvoorstellen dragen eraan bij dat de discussie over de juiste dingen gaat en niet over zaken die een jaar eerder al besloten zijn.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van voorgaande conclusies komt de rekenkamer tot de volgende aanbevelingen.

1. **Geef het college opdracht om in samenspraak met de griffie het format voor raadsvoorstellen aan te vullen met de vier onderbelichte kwaliteitscriteria en geef opdracht een format voor startnotities op te stellen.**

Het bestaande format voor raadsvoorstellen dient aangevuld te worden met de 4 onderbelichte criteria zoals dat uit de NvB blijkt. Hieraan moet ook aandacht gegeven worden in training en andere instructies. Om voor raadsleden voldoende duidelijk te maken waarom, waarvoor en met wie wordt besloten zullen de volgende kwaliteitscriteria meer aandacht moeten krijgen:

1. Het raadsvoorstel bevat een probleemstelling als aanleiding voor het voorstel, zoveel mogelijk beschreven zoals het zich in de samenleving manifesteert en aan de hand van de uiteenlopende belangen die ermee gemoeid zijn of de dilemma's die er zijn in de uitvoering.
2. Het raadsvoorstel maakt de beleidsruimte van de gemeente zichtbaar, eventueel aan de hand van een juridisch kader: waar gaat de gemeente over en waarover niet?
3. Het raadsvoorstel beschrijft de afweging tussen beleidsalternatieven, politiek-bestuurlijke keuzes, belangen en dilemma's zoals het college deze met het voorstel maakt.
4. De met het voorstel te verwachten positieve en negatieve consequenties voor de samenleving.

Naast de criteria die voor reguliere voorstellen gelden adviseert de rekenkamer een apart format op te stellen voor startnotities. Met een startnotitie wordt iets wezenlijks anders beoogd dan met een regulier voorstel. Doelstelling van een startnotitie is de raad vroegtijdig bij een voorgenomen besluitvormingsproces te betrekken. In het licht daarvan doet de rekenkamer de suggestie om een format te hanteren waarin de volgende onderdelen worden betrokken:

1. Probleembeschrijving / beschrijving van het maatschappelijk vraagstuk.
2. Relevante juridische kaders en beschrijving van de beleidsruimte van de gemeente.
3. Relevante stakeholders.
4. Relevante besluiten die de gemeenteraad eerder heeft genomen.
5. Conclusies naar aanleiding van beleidsevaluatie.
6. Beschrijving van het voorgenomen besluitvormingsproces inclusief de rol van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Bij het ontwikkelen van formats kan deze Beoordelingskaart voor raadsvoorstellen behulpzaam zijn die de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden ontwikkelde.

2. **Laat door college en een vertegenwoordiging uit de raad in samenspraak met de griffie een overzichtelijke beschrijving opstellen van het bestuurlijk proces van initiatief tot besluit, met daarin de verantwoordelijkheden, taken van betrokkenen en de kwaliteitscriteria die voor raadsvoorstellen gelden.**

Integreer wat hierover in uiteenlopende documenten is beschreven en neem daarin ook de rol van de agendacommissie

op. De beschrijving geeft de stellers van stukken houvast en kan in verschillende trainingen worden gebruikt om de verschillende rollen en verantwoordelijkheden te verduidelijken.

3. **Geef het college opdracht om nieuwe medewerkers aanvullend op de schrijftraining een cursus/training politiek-bestuurlijke sensitiviteit aan te bieden.**

De rekenkamer acht het in navolging van veel gesprekspartners in dit onderzoek zinvol om voor (nieuwe) medewerkers nadrukkelijke aandacht te geven aan de rol van raad en college, zowel formeel als informeel. Het heeft beslist meerwaarde om in het cursusaanbod voor opstellers van raadsvoorstellen ook nadrukkelijk een politiek-bestuurlijke invalshoek onder de aandacht te brengen. Voor het effectief functioneren van medewerkers is dat een onmisbaar element. Dit kan door het betrekken van raadsleden, bestuurders en de griffier in de uitvoering van het cursusaanbod. Een cursus politiek-bestuurlijke sensitiviteit kan dienen als aanvulling op de bestaande cursus waarin het schrijven van raadsvoorstellen meer technisch aan de orde is.

Bestuurlijke reactie

gemeente ooststellingwerf

Contactpersoon: A. de Jong
Telefoonnummer: 14 01516
Zaaknummer: 0085250453

Rekenkamer Ooststellingwerf
T.a.v. de Voorzitter, H. Vervoort

Onderwerp: Bestuurlijke Reactie Rapport Kwaliteit van Raadsvoorstellen

Oosterwolde, 30 juni 2026

Geachte mevrouw Vervoort,

Wij danken de rekenkamer voor het uitgevoerde onderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen in Ooststellingwerf. Het college spreekt zijn waardering uit voor de zorgvuldigheid van het onderzoek en de wijze waarop de bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn gepresenteerd.

Algemene reactie

Het college herkent zich in de hoofdconclusie dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen wisselend is. Daarbij onderschrijven wij het beeld dat de onderdelen ‘waarom’ en de taalkundige leesbaarheid over het algemeen op orde zijn, terwijl met name op de onderdelen ‘waarover’, ‘met wie’ en de zelfstandige leesbaarheid verbeteringen mogelijk zijn.

Ook herkennen wij dat in raadsvoorstellen nog niet altijd expliciet wordt ingegaan op de probleembeschrijving, de beleidsruimte, de afweging van alternatieven en de gevolgen voor de samenleving. Daarnaast zien wij, net als de rekenkamer, dat voorstellen niet altijd zelfstandig leesbaar zijn en dat daarvoor regelmatig de bijlagen geraadpleegd moeten worden.

Het college constateert tegelijkertijd dat er de afgelopen jaren al stappen zijn gezet in de verbetering van de kwaliteit van raadsvoorstellen. De uitkomsten van het onderzoek bevestigen dat deze ontwikkeling kan en moet worden voortgezet.

Ten aanzien van de organisatie van kwaliteit onderschrijven wij dat een goede basis aanwezig is, onder meer in de vorm van een format, training en ondersteuning. De constatering dat de borging op onderdelen verder kan worden versterkt, nemen wij ter harte. Dat geldt in het bijzonder voor het verduidelijken van rollen en verantwoordelijkheden en de uitwerking van de rol van de agendacommissie.

Het college heeft kennisgenomen van de aanbevelingen van de rekenkamer en kan zich hierin vinden. Wij achten deze aanbevelingen passend en ondersteunend aan het verder verbeteren van de kwaliteit van raadsvoorstellen. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen in hoeverre zij deze aanbevelingen overneemt en het college opdrachten verstrekt voor de verdere uitwerking.

Hieronder lichten wij per aanbeveling toe waarom het college zich hierin kan vinden.

1. Aanvullen van het format voor raadsvoorstellen en opstellen van een format voor startnotities
Het college kan zich in deze aanbeveling vinden, omdat het huidige format richting geeft, maar nog onvoldoende waarborgt dat alle essentiële elementen expliciet aan bod komen. Met name de probleembeschrijving, beleidsruimte, afweging van alternatieven en maatschappelijke effecten zijn van belang voor een goede ondersteuning van de raad.

Een aangescherpt format draagt bij aan meer uniformiteit en volledigheid. Daarnaast achten wij een apart format voor startnotities passend, gezien het andere doel van deze documenten, namelijk het vroegtijdig betrekken van de raad bij beleidsvorming.

2. Opstellen van een integrale beschrijving van het bestuurlijk proces en verantwoordelijkheden
Het college onderschrijft deze aanbeveling, omdat een samenhangende en overzichtelijke beschrijving van het bestuurlijk proces bijdraagt aan duidelijkheid over rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen.

Dit bevordert de kwaliteit en consistentie van de voorbereiding van besluitvorming. Het expliciteren van de rol van de agendacommissie kan daarbij bijdragen aan een betere borging van de kwaliteit van stukken.

3. Versterken van training, met aandacht voor politiek-bestuurlijke sensitiviteit
Het college kan zich ook in deze aanbeveling vinden. Naast de bestaande aandacht voor het schrijven van voorstellen is het van belang dat medewerkers oog hebben voor de politiek-bestuurlijke context waarin voorstellen worden behandeld.

Het versterken van deze competenties helpt om voorstellen beter te laten aansluiten bij de informatiebehoefte van de raad en draagt daarmee bij aan de kwaliteit van de besluitvorming.

Tot slot

Het college is bereid om, indien en voor zover de raad de aanbevelingen overneemt, invulling te geven aan de verdere uitwerking en implementatie hiervan. Daarbij zullen wij de raad betrekken en informeren over de voortgang.

Het college van burgemeester en wethouders,

J. Werkman
Burgemeester

E.H.C. van der Laan
Gemeentesecretaris

Nota van bevindingen

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De rekenkamer heeft besloten onderzoek te doen naar de kwaliteit van raadsvoorstellen zoals deze de afgelopen raadsperiode aan de gemeenteraad zijn voorgelegd. In Ooststellingwerf bereiken jaarlijks circa 80 tot ruim 100 voorstellen van het college de gemeenteraad.[2] De rekenkamer heeft belangstelling voor dit onderwerp omdat raadsvoorstellen de basis vormen voor de politieke besluitvorming binnen een gemeente. Voor de gemeenteraad zijn kwalitatief goede voorstellen van belang om zorgvuldig en goed geïnformeerd besluiten te kunnen nemen. Duidelijk opgestelde raadsvoorstellen zorgen ervoor dat raadsleden sneller en beter de kern van het voorstel kunnen begrijpen. Dit leidt tot effectievere en meer weloverwogen besluitvorming, omdat het politiek debat zich kan richten op de inhoud en de hoofdlijnen, in plaats van op het verduidelijken of begrijpen van onduidelijke of ingewikkelde teksten. En ook voor inwoners zijn heldere voorstellen van belang. Het vergroot de mogelijkheid om te begrijpen waarover de gemeenteraad beslist, waarom bepaalde keuzes worden gemaakt en welke gevolgen dat heeft. Met heldere en leesbare voorstellen kunnen meer mensen actief meedenken, inspreken of participeren, waarmee de legitimiteit en het draagvlak van besluiten wordt versterkt.

In het voorgaande ziet de rekenkamer aanleiding een onderzoek te starten naar dit onderwerp. Daarvoor is door onderzoeksbureau PA&O gekeken naar de kwaliteit van de voorstellen zoals deze de afgelopen raadsperiode aan de gemeenteraad zijn voorgelegd.[3] Met deze rapportage wil de rekenkamer de gemeenteraad inzicht geven in de kwaliteit van de voorstellen en aanbevelingen formuleren waarmee de voorstellen aan kwaliteit kunnen winnen.

In een vooronderzoek heeft de rekenkamer gekeken naar eerder door lokale rekenkamers uitgevoerde onderzoeken op dit onderwerp. Daarbij heeft de rekenkamer ervoor gekozen in belangrijke mate eenzelfde aanpak te volgen met dezelfde onderzoeker als de rekenkamers van de gemeenten IJsselstein (2020), Vijfheerenlanden (2024) en De Bilt (2025).

1.2 Onderzoeksdoel en afbakening

De rekenkamer wil met de onderzoeksresultaten de nieuwe gemeenteraad inzicht geven in hoe de opbouw, vormgeving en inhoud van een raadsvoorstel de raadsleden ondersteunt en faciliteert in hun rol. En wat hierin de mogelijke praktische verbeteringen kunnen zijn zoals deze ook door de organisatie kunnen worden doorgevoerd. Voor de raad

[2] Afgaande op de twee volledige kalenderjaren die in dit onderzoek betrokken zijn (2023 en 2024).

[3] Het onderzoek is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Rob Paulussen (PA&O) in samenwerking met Patricia Feelders (De datadenker). Etienne Lemmens (Prae Advies) fungeerde als tegenlezer.

is aangetreden na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026, kunnen de inzichten een goed startpunt vormen voor zorgvuldige besluitvorming in de nieuwe raadsperiode.

Het onderzoek is afgebakend tot die voorstellen die in de afgelopen raadsperiode aan de raad zijn voorgelegd. Daarbij kijken de onderzoekers naar de voorstellen zelf, de ervaringen van raadsleden daarmee en de organisatorische context waarbinnen de voorstellen tot stand komen. De rekenkamer hecht eraan te benadrukken dat binnen de onderzochte casuïstiek geen uitspraken over de kwaliteit van het uiteindelijk genomen besluit worden gedaan. Een besluit omvat deels een politieke weging van belangen en waarden die nadrukkelijk is voorbehouden aan de gemeenteraad. Daarnaast wordt de kwaliteit van een besluit door meer bepaald dan alleen de kwaliteit van de voorstellen. Zo is ook belangrijk hoe goed raadsleden zich (kunnen) voorbereiden, hoe zorgvuldig zij de stukken (kunnen) lezen, of hun vragen voldoende worden beantwoord en wat de kwaliteit was van de beraadslagingen en het debat in de commissie en gemeenteraad. Ondanks de vele factoren die de kwaliteit van een genomen besluit beïnvloeden, blijft de kwaliteit van het raadsvoorstel een erg belangrijke randvoorwaarde.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

De rekenkamer heeft het onderzoek gelijktijdig laten uitvoeren voor de drie gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. De bevindingen komen voor iedere gemeente terug in een afzonderlijke Nota van Bevindingen en Bestuurlijke Nota. Voor het onderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen heeft de rekenkamer de onderstaande vraagstelling opgesteld.

Centrale onderzoeksvraag:
Is de kwaliteit van de raadsvoorstellen in Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland zodanig dat zij de gemeenteraden voldoende helpen goede afwegingen te kunnen maken en besluiten te nemen?

Organisatie en borging van kwaliteit (context)
1. Aan welke criteria moet een raadsvoorstel voldoen in de gemeenten?
2. Zijn deze criteria afdoende om een kwalitatief goed raadsvoorstel te schrijven?
3. Hoe wordt de kwaliteit van raadsvoorstellen in de gemeente geborgd?

De kwaliteit van voorstellen zelf
4. Voldoen de raadsvoorstellen uit Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland aan de gestelde of aan de noodzakelijke criteria?
5. Draagt de wijze van opstellen van de raadsvoorstellen bij aan het politiek debat en een zorgvuldige besluitvorming in de gemeenteraden?
6. Hoe beoordelen raadsleden zelf de kwaliteit en de bruikbaarheid van de voorstellen?

Aanbevelingen
7. Wat zijn inspirerende voorbeelden van de individuele en andere gemeenten?

8. Zijn er verbeteringen in de organisatie, borging van kwaliteit en de voorstellen zelf mogelijk? Welke suggesties doen de betrokken actoren en welke volgen uit de analyse?

1.4 Onderzoeksaanpak en -verantwoording

De onderzoekers hebben voor dit onderzoek enkele stappen gezet die gebruikelijk zijn bij rekenkameronderzoek. Denk daarbij aan:

- Het organiseren van een startbijeenkomst waarin het onderzoek is toegelicht aan direct betrokkenen.
- Een (initiële) uitvraag van documenten die iets zeggen over de wijze waarop de organisatie de kwaliteit van raadsvoorstellen probeert te borgen.
- Interviews met uiteenlopende functionarissen. In enkele gevallen leidde dit tot een aanvullend verzoek om documentatie. Van alle gesprekken is verslag gemaakt. De verslagen zijn aan de gesprekspartners ter aanvulling en accordering voorgelegd. Een overzicht van respondenten is in bijlage 2 opgenomen.
- Een groepsinterview met raads(commissie)leden.
- Een ambtelijke feitencheck op de concept-Nota van Bevindingen die door de rekenkamer is voorgelegd.
- Een bestuurlijk wederhoor om het college in de gelegenheid te stellen te reageren op de conclusies en aanbevelingen die de rekenkamer heeft geformuleerd.

Naast deze gebruikelijke stappen zijn voor dit onderzoek ook enkele bijzondere activiteiten uitgevoerd. Deze zijn in bijlage 6 beschreven.

1.5 Uitwerking van kwaliteit en normenkader

Bij de beoordeling van de raadsvoorstellen maken de onderzoekers gebruik van een normenkader. Dit normenkader is eerder ontwikkeld voor de rekenkamer IJsselstein en nadien getest en verfijnd voor onderzoek door de rekenkamer Vijfheerenlanden en de rekenkamer De Bilt.
Kern van het gehanteerde normenkader is de notie dat raadsleden uit goede raadsvoorstellen moeten kunnen opmaken *waarom* en *waarover* wordt voorgesteld te besluiten en met *wie*. Daar komt nog bij dat de voorstellen *goed leesbaar* behoren te zijn. De vier begrippen 'waarom', 'waarover', 'wie' en 'leesbaar' zijn verder geconcretiseerd in 16 normen (zie onderstaande tabel).

	Normen voor de analyse van raadsvoorstellen
Waarom	
1	Bevat een omschrijving van het procesdoel van het voorstel.
2	Bevat een beschrijving van de aanleiding met een voorgeschiedenis van het voorstel en indien relevant de besluitgeschiedenis.

	Normen voor de analyse van raadsvoorstellen
3	Bevat een probleembeschrijving / probleemstelling. Dit betekent dat de beschrijving het probleem als volgt beschrijft (en/of): – zoals het zich in de samenleving manifesteert; – aan de hand van alle uiteenlopende belangen van groepen inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties die ermee gemoeid zijn – de dilemma's die bestaan in de uitvoering.
Waarover	
4	Beschrijft het juridische kader voor zover dat relevant is om de beleidsruimte van de gemeente inzichtelijk te maken.
5	Bevat een vertaling van de beleidsruimte in de politiek-bestuurlijke keuzes en belangenafweging(en) die voorliggen.
6	Voorliggende keuzes zijn evenwichtig, onderbouwd en zo concreet mogelijk vertaald in beleidsalternatieven. Dit wordt beoordeeld door na te gaan in hoeverre een voorstel de volgende elementen bevat: – Inhoudelijke beschrijving van ieder alternatief: geeft zicht in de bijdrage aan de aanpak van het probleem en de te nemen maatregelen. – Evenwichtige voorstelling van argumenten pro en contra: voor alle genoemde alternatieven. – Inschatting van de risico's die met de alternatieven gepaard gaan. – Te verwachte positieve en negatieve consequenties voor de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers/bedrijven).
7	Geeft inzicht in de voorkeur van het college van B&W voor een bepaald alternatief door te beschrijven: – Hoe het college van B&W de afweging maakt tussen de in het geding zijnde belangen en dilemma's (onder 3 genoemd) of de afweging tussen beleidsalternatieven (onder 6 genoemd) – Welke concrete doelen met het voorkeursalternatief worden nagestreefd. – Wat de financiële consequenties zijn van het voorkeursalternatief.
8	Omschrijft duidelijk wat het besluit inhoudt (incl. mogelijkheid tot amenderen) en wat de gevolgen zijn ervan.
9	Omschrijft het tijdstip waarop het beleid geëvalueerd zal worden en hoe het college van B&W in de tussentijd vorm zal geven aan de actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.
Met wie	
10	Biedt inzicht in wie betrokken zal worden (of is geweest) bij het opstellen van de alternatieven / het beleid.
11	Omschrijft de wijze waarop en wanneer er communicatie plaats zal vinden.
Leesbaarheid	
12	Het voorstel is zelfstandig leesbaar. Details en bijzaken zijn terug te vinden in bijlagen.
13	Er zijn nuttige bijlagen bij het raadsvoorstel opgenomen: de bijlagen betreffen uitsluitend de uitwerking van hoofdzaken die in het raadsvoorstel zijn beschreven. Een toelichting of nadere uitwerking van de financiële consequenties indien noodzakelijk.

	Normen voor de analyse van raadsvoorstellen
14	Het voorstel is opgebouwd volgens een heldere en logische structuur.
15	Het voorstel is to-the-point geschreven en bevat geen overbodige informatie.
16	Het voorstel is geschreven in goed Nederlands.

Normen voor de organisatorische context	
17	Het gemeentebestuur heeft globaal omschreven wat zij onder kwaliteit verstaat als het gaat om voorstellen aan de raad.
18	De verantwoordelijkheden voor (toetsing van) de kwaliteit van raadsvoorstellen zijn helder omschreven en aan medewerkers toebedeeld.
19	Beleidsvoorbereiding is bij wijze van houvast in handleidingen en/of instructies uitgewerkt.
20	Beleidsvoorbereiding is onderwerp van training voor (beleids-) medewerkers.

In bijlage 3 is een uitgebreide toelichting op de normen opgenomen.

2. Bevindingen bij organisatie van kwaliteit

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de context waarbinnen voorstellen aan de raad worden ontwikkeld. Dit hoofdstuk gaat daarmee in op de eerste drie deelvragen uit het onderzoek voor Ooststellingwerf:

1. *Aan welke criteria moet een raadsvoorstel voldoen in de gemeente?*
2. *Zijn deze criteria afdoende om een kwalitatief goed raadsvoorstel te schrijven?*
3. *Hoe wordt de kwaliteit van raadsvoorstellen in de gemeente geborgd?*

Raadsvoorstellen komen niet tot stand in een vacuüm. Gemeenten spannen zich op uiteenlopende manieren in om de stellers van stukken te ondersteunen bij het ontwikkelen en opstellen van de voorstellen. Cursussen, protocollen, formats, schrijfcoaches en handreikingen kunnen medewerkers het noodzakelijke houvast geven.
Gemeenten hanteren in het bestuurlijke proces doorgaans ook vormen van toezicht of controle om de kwaliteit van de voorstellen te toetsen en te bewaken. In dit hoofdstuk beschrijven en beoordelen we de organisatorische context, of anders gezegd, de 'borging' van kwaliteit in Ooststellingwerf. Ten behoeve van deze beschrijving en waardering heeft de rekenkamer een viertal normen gehanteerd (zie onderstaand).

	Normen organisatorische context
17	Het gemeentebestuur heeft globaal omschreven wat zij onder kwaliteit verstaat als het gaat om voorstellen aan de raad.
18	De verantwoordelijkheden voor (toetsing van) de kwaliteit van raadsvoorstellen zijn helder omschreven en aan medewerkers toebedeeld.
19	Beleidsvoorbereiding is bij wijze van houvast in handleidingen en/of instructies uitgewerkt.
20	Beleidsvoorbereiding is onderwerp van training voor (beleids-) medewerkers.

Een uitwerking van deze normen is opgenomen in bijlage 3. Daarin zijn ook enkele voorbeelden uitgewerkt van hoe deze normen in andere gemeenten zijn vormgegeven.
In de paragrafen 2.2 tot en met 2.4 is beschreven hoe deze normen in Ooststellingwerf tot uitdrukking komen.

2.2. Kwaliteitscriteria binnen Ooststellingwerf

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- De kwaliteitscriteria die aan een raadsvoorstel worden gesteld zijn terug te vinden in verschillende documenten.
- Er is een format met invulinstructies waaruit een negental kwaliteitseisen kunnen worden afgeleid. Deze worden met de invulinstructies in een of enkele zinnen toegelicht en staan ook centraal in een driejaarlijkse cursus voor de opstellers van voorstellen.
- In Ooststellingwerf wordt naast reguliere voorstellen ook met startnotities gewerkt. Hiervoor bestaat geen format en er zijn voor deze startnotities ook geen kwaliteitseisen geformuleerd.

De gemeente is gevraagd documenten aan te leveren waarin is opgenomen wat het gemeentebestuur heeft afgesproken over wat kan worden verstaan onder kwaliteit van raadsvoorstellen of kwaliteit van informatievoorziening. De onderzoekers troffen geen specifiek document aan dat expliciet ingaat op alle 'kwaliteitseisen', wel bestaat er een format met invulinstructies. Deze invulinstructies betreffen aanwijzingen over hoe het format (de kopjes) moet worden gebruikt. Deze instructies zijn soms op te vatten als kwaliteitscriteria/eisen.[4]

Uit het format valt op te maken dat de stellers van raadsvoorstellen:

1. Geacht worden 'concrete en amendeerbare besluiten te formuleren'.
2. Een 'voorgeschiedenis en context van het voorstel' dienen op te nemen.
3. Beslispunten uit moeten werken in een 'kernargument'. Het kernargument verder te onderbouwen met argumenten.
4. Het voorstel te voorzien van 'kanttekeningen': 'mogelijke ja-maars'.
5. Een toelichting te geven op 'het financiële beslispunt.'
6. Aan dienen te geven 'hoe het voorstel bijdraagt, dan wel strijdig is met een duurzame toekomst', gerelateerd aan 17 wereldwijde doelen (Sustainable Development Goals).
7. Aangeven 'hoe inwoners actief zijn betrokken bij de totstandkoming van het voorstel.'
8. Aangeven wat 'het vervolg' is (op hoofdlijnen een planning en hoe de lezer in het vervolg op de hoogte wordt gehouden).
9. Aangeven hoe en wanneer 'evaluatie op de uitvoering van het besluit plaatsvindt.'

Deze instructies zijn in het format steeds in een of enkele zinnen uitgewerkt en komen verder aan de orde in een cursus en e-learning die door een trainingsbureau op maat is gemaakt. Van de cursus bestaat een korte samenvatting. Deze gaat met name in op het formuleren van beslispunten, het onderbouwen daarvan met argumenten en de kanttekeningen die bij het voorstel moeten worden geplaatst.[5] In de interviews wordt

[4] Ook in de gesprekken die de onderzoekers voerden voor dit onderzoek werd door betrokkenen verwezen naar het format als het gaat om de bron waar de kwaliteitseisen voor raadsvoorstellen in Ooststellingwerf zijn terug te vinden.

[5] LVE (Loo van Eck), z.d.

aangegeven dat deze cursus iedere drie jaar wordt aangeboden. Dit omdat er door verloop steeds nieuwe medewerkers zijn die niet altijd uit het werkveld komen.

Na een voorbereiding door een werkgroep vanuit de raad (een zogenaamd Verbeterteam), besluit de raad in februari 2022 dat er twee keer per jaar '*een peiling dient te worden gehouden onder raads(commissie)leden om de kwaliteit van de raadsvoorstellen te toetsen*.'[6] Vanuit de organisatie is hieraan in februari 2024 invulling gegeven. Vanwege een te lage respons heeft dit niet geleid tot betrouwbare conclusies.[7] Uit de beperkte reacties maakt de gemeente desondanks op dat de gemeente '*actief aan de slag moet met een juiste aanpak om de kwaliteit van raadsvoorstellen te verhogen*.' In de gesprekken wordt aangegeven dat de raad nadien heeft besloten geen peilingen meer te doen. Dit vanwege de tijd die ermee gemoeid is en de beperkte inbreng die het oplevert.

In Ooststellingwerf wordt naast reguliere voorstellen ook gewerkt met zogenaamde startnotities. Hierbij is het de bedoeling de raad 'meer aan de voorkant' van het besluitvormingsproces te betrekken. Dit is nadrukkelijk de bedoeling bij een aantal onderwerpen die door de raad als A-onderwerpen zijn benoemd.[8] Voor een startnotitie wordt geen format gebruikt en zijn ook geen kwaliteitseisen geformuleerd. Er is bewust voor gekozen om geen vast format te hanteren voor startnotities. Het werken zonder vast format biedt daarmee ruimte om per onderwerp maatwerk te leveren en de inhoud van de startnotitie af te stemmen op de aard, complexiteit en politieke gevoeligheid van het vraagstuk. Een startnotitie wordt altijd samen aangeleverd met een raadsvoorstel.

[6] Dit op voorstel van het 'Verbeterteam gemeenteraad', zie Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 15 februari 2022, punt 5, p. 2.

[7] De respons was 15%. 47 personen zijn benaderd, 7 respondenten hadden de vragenlijst ingevuld en geretourneerd. De rekenkamer heeft niet kunnen achterhalen wie – naast raadsleden en commissieleden - met deze enquête precies werd benaderd.

[8] De raad heeft aan het begin van de afgelopen raadsperiode met een zogenaamde 'Samenwerkingsagenda' een aantal onderwerpen benoemd waarbij zij vroegtijdig in de besluitvorming betrokken wil worden. Aanvankelijk werd dit naast startnotities ook ingevuld met zogenaamde werkvergaderingen: vergaderingen om onderwerpen af te tasten.

2.3. Omschrijving van verantwoordelijkheden

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- De verantwoordelijkheden in het bestuurlijk proces (van initiatief tot besluit door de raad) zijn beperkt beschreven.
- Er bestaat geen instructie voor de bewakende rol van de agendacommissie als het gaat om toetsing van de 'kwaliteit, tijdigheid en volledigheid van vergaderstukken' zoals bepaald in het reglement van orde van de raad.
- Verantwoordelijkheden die zijn beschreven of die worden genoemd betreffen vooral de verantwoordelijkheden tot de behandeling van het voorstel in het college.

In Ooststellingwerf bestaat geen volledige en expliciete beschrijving van de verantwoordelijkheden in het bestuurlijk proces voor (het toezien op) de kwaliteit van raadsvoorstellen. In verschillende documenten worden wel - direct of indirect - verantwoordelijkheden benoemd. Zo bestaat er een 'stappenplan' waarin een stap is opgenomen waarin het voorstel 'juridisch/financieel/door communicatie' wordt gecontroleerd.[9] De documenten beschrijven vooral het proces tot en met de behandeling van het voorstel door het college en gaan met name in op het bestuurlijk-administratieve proces (deadlines, activiteiten en de volgorde daarin, parafen). Ze betreffen dus minder een expliciete beschrijving van de verantwoordelijkheden van het proces van initiatief tot besluit door de raad.

In Ooststellingwerf is in het eind 2025 vastgestelde Reglement van Orde van de gemeenteraad bepaald dat de agendacommissie '*de kwaliteit, tijdigheid en volledigheid van de vergaderstukken bewaakt*' aan de hand van een 'document kwaliteit raadsvoorstellen'.[10] Dit document bestaat (nog) niet. Uit de interviews blijkt dat in de praktijk de griffie en agendacommissie wel een adviserende of 'bewakende' rol proberen te vervullen als het gaat om de kwaliteit van de voorstellen aan de raad. De griffie gebruikt hierbij de kwaliteitseisen die af te leiden zijn uit de invulinstructies in het format. Er bestaat daarmee geen door de raad vastgestelde instructie over waar de agendacommissie precies naar kijkt bij het uitoefenen van de taak die zij volgens het RvO heeft. Bovendien bestaan er bij raadsleden vraagtekens of de agendacommissie de bewakende rol ook echt kan waarmaken: in de gevoerde gesprekken wijzen raadsleden op het korte tijdsbestek dat je als lid van de agendacommissie hebt om de stukken te kunnen lezen en beoordelen.

2.4 Houvast bij beleidsvoorbereiding en training

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- Gemeente Ooststellingwerf geeft nadrukkelijke aandacht aan het bieden van houvast aan de stellers van raadsvoorstellen: er zijn schrijfcoaches, en er bestaat een voortdurende terugkoppeling van opvallende leerpunten.

[9] Gemeente Ooststellingwerf, *Stappenplan raadsvoorstel*, z.d.

[10] Reglement van Orde voor de raadsvergaderingen, commissievergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf 2025, artikel 5, lid 7e. Zie: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR746271/1

- Er bestaat een cursus die wordt aangeboden die ingaat op het schrijven van voorstellen aan raad en college. Deze cursus sluit aan op de onderdelen die in het format worden benoemd.
- De inhoud van de cursus wordt door de organisatie aangeleverd en sluit aan bij het gehanteerde format en de bijbehorende invulinstructies. In de uitvoering van de cursus spelen de organisatie, de griffie, raadsleden en bestuurders geen rol.

De gemeente Ooststellingwerf onderneemt - naast het aanbieden van de reeds genoemde documenten – nog enkele andere activiteiten die houvast moeten geven bij het opstellen van voorstellen. Zo zijn er medewerkers als 'schrijfcoaches' aangewezen met als taak mee te lezen en de stellers van voorstellen te ondersteunen bij het schrijven van raads- en collegevoorstellen[11]. De schrijfcoaches komen eens in de zes weken samen en overleggen dan over 'opvallende punten' die bij het meelezen naar voren komen. Vervolgens is het de bedoeling dat over deze punten 'actief wordt gecommuniceerd' op het Intranet.

Aan de stellers van voorstellen wordt een cursus aangeboden die driejaarlijks wordt gegeven. Deze cursus wordt uitgevoerd door een trainingsbureau. Vanuit de organisatie wordt vooraf input gegeven aan het bureau. De cursus sluit direct aan op de kwaliteitscriteria die uit het format voor raadsvoorstellen blijken en laat deelnemers praktisch oefenen met de kopjes uit het format. Uit de interviews blijkt dat deelnemers met tevredenheid terugkijken op deze sterk op het format gerichte training. Bij de uitvoering van de cursus spelen organisatie, griffie, raadsleden of bestuurders geen rol. Daarmee faciliteert de cursus niet een gesprek over de wijze waarop raadsleden en bestuurders in Ooststellingwerf aankijken tegen voorstellen en adviezen. De cursus is een schrijfcursus en niet gericht op het ontwikkelen van politiek-bestuurlijke sensitiviteit. In de interviews komt naar voren dat aandacht voor het ontwikkelen van politiek-bestuurlijke sensitiviteit als een belangrijke aanvulling wordt gezien.[12]

[11] We gaan hier niet verder op in omdat de kwaliteit van collegevoorstellen niet vallen binnen de scope van dit onderzoek.

[12] In de interviews werd ook verwezen naar een cursus politiek-bestuurlijke sensitiviteit die voor de onderzoeksperiode is gegeven en vooral nuttig zou zijn voor mensen die net beginnen bij de gemeente.

3. Kwaliteit van de voorstellen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de kwaliteit van de raadsvoorstellen in Ooststellingwerf, zoals beoordeeld door de onderzoekers en hoe raads- en commissieleden de kwaliteit ervaren. Zoals in het inleidende hoofdstuk is beschreven, gebruikten de onderzoekers een uitgewerkt normenkader om de kwaliteit van voorstellen uit de praktijk van de gemeenteraad van Ooststellingwerf te waarderen. Daarnaast zijn de onderzoekers met behulp van een enquête en een gesprek met raads- en commissieleden (een "raadsgesprek") nagegaan hoe deze de kwaliteit ervaren.

De resultaten uit deze onderzoeksmethoden dienen in dit hoofdstuk om in de bestuurlijke nota de volgende deelvragen te beantwoorden:

4. *Voldoen de raadsvoorstellen uit Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland aan de gestelde of aan de noodzakelijke criteria?*
5. *Draagt de wijze van opstellen van de raadsvoorstellen bij aan het politiek debat en een zorgvuldige besluitvorming in de gemeenteraden?*
6. *Hoe beoordelen raadsleden zelf de kwaliteit en de bruikbaarheid van de voorstellen?*

Het hoofdstuk volgt de indeling van het normenkader:

- Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving (paragraaf 3.2)
- Politieke keuzes, belangenafweging en beleidsalternatieven (paragraaf 3.3)
- Inzicht in voorkeursalternatief en gemaakte afwegingen (paragraaf 3.4)
- Evaluatie (paragraaf 3.5)
- Betrokkenheid stakeholders en communicatie (paragraaf 3.6)
- Leesbaarheid (paragraaf 3.7)

In de paragrafen worden allereerst de gebruikte normen weergegeven, waarna de belangrijkste bevindingen in een kader vetgedrukt zijn weergegeven. Dit wordt gevolgd door een toelichting hierop met behulp van de belangrijkste resultaten van het onderzoek (analyse voorstellen en beoordeling vanuit de enquête en het raadsgesprek). Een volledig overzicht van de resultaten van de analyse is terug te vinden in bijlage 4.
Dit hoofdstuk beschrijft vervolgens de wensen die geinterviewden hebben genoemd in de enquête en de gesprekken. Het hoofdstuk sluit af met een vergelijking van de resultaten in Ooststellingwerf met de gevonden resultaten in Weststellingwerf en Opsterland.

3.2 Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving

Om goed te kunnen begrijpen waarom een raadsvoorstel aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, is het belangrijk dat er een duidelijk doel, een aanleiding met voorgeschiedenis en een probleembeschrijving in het raadsvoorstel zijn opgenomen. De Rekenkamer formuleerde hiervoor de volgende normen:

Normen aanleiding, voorgeschiedenis en probleembeschrijving	
1	Bevat een omschrijving van het procesdoel van het voorstel.
2	Bevat een beschrijving van de aanleiding met een voorgeschiedenis van het voorstel en indien relevant de besluitgeschiedenis.
3	Bevat een probleembeschrijving / probleemstelling. Dit betekent dat de beschrijving het probleem als volgt beschrijft (en/of): - zoals het zich in de samenleving manifesteert; - aan de hand van alle uiteenlopende belangen van groepen inwoners; ondernemers of maatschappelijke organisaties die ermee gemoeid zijn - de dilemma's die bestaan in de uitvoering.

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:

- De 12 onderzochte raadsvoorstellen in Ooststellingwerf bevatten allemaal een procesdoel.
- In de meeste raadsvoorstellen is een duidelijke aanleiding en voorgeschiedenis opgenomen. In vier gevallen voldeed de beschrijving en aanleiding niet volledig en in een geval ontbrak deze. Raadsleden geven aan dat deze kwaliteitsnorm (raadsvoorstel bevat een voorgeschiedenis / besluitgeschiedenis) een erg belangrijke voorwaarde is om goed aan het debat te kunnen deelnemen.
- De meeste raadsvoorstellen voldoen niet of niet volledig aan de norm dat een raadsvoorstel een duidelijke probleembeschrijving moet bevatten. Een derde voldoet wel volledig aan deze norm.
- Raadsleden oordelen in de enquête vergelijkbaar met de onderzoekers: ze zijn over het algemeen tevreden over de beschrijving van het procesdoel, de aanleiding en voorgeschiedenis van het voorstel. Wel valt op dat meer dan de helft van de raadsleden in de enquête positief oordeelt over de beschrijving van het maatschappelijk vraagstuk, terwijl dit punt voornamelijk als "matig" naar voren kwam uit de analyse van onderzochte raadsvoorstellen.

Een toelichting volgt in de subparagrafen hieronder.

3.2.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

De 12 onderzochte raadsvoorstellen bevatten allen een duidelijk procesdoel. Het merendeel van de onderzochte raadsvoorstellen (7 van de 12) geeft een duidelijke omschrijving van de aanleiding en voorgeschiedenis. Bij 4 raadsvoorstellen is dit matig en bij een raadsvoorstel is dit onvoldoende aanwezig. Een voorbeeld van een raadsvoorstel waarbij duidelijk is wat de aanleiding is en de voorgeschiedenis is onderstaand weergegeven.

Inleiding

De Jeugdwet schrijft voor dat de gemeenteraad per verordening regels opstelt over de uitvoering van de wet. In de verordening staan onder andere regels over de procedure van de toegang tot jeugdhulp en het persoonsgebonden budget (pgb). De huidige verordening is in werking getreden per 2018 en is als basis gebruikt voor de nieuwe verordening.

Een directe aanleiding voor de herziening van de huidige verordening is de inkoop van specialistische jeugdhulp in 2024 en verder. Deze inkoop bevat een aantal veranderingen ten opzichte van het huidige aanbod en de huidige werkwijze en vergt daarom een aanpassing van de verordening. Het betreft hier onder andere begripsbepalingen, vormen van ondersteuning en overgangsrecht.

Daarnaast is de procedure van de toegang tot jeugdhulp herzien, zodat deze beter aansluit bij de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de gewenste werkwijze. Tot slot zijn de regels omtrent het pgb aangescherpt en geactualiseerd. Wij hebben waar mogelijk de tekst aangepast naar heldere taal. Ook hebben wij intern en extern juridisch advies ingewonnen over de nieuwe verordening.

Figuur 3.1: Fragment uit het raadsvoorstel 'Verordening Hart voor de Jeugd Ooststellingwerf 2024'

Een beschrijving van het probleem zoals het zich in de samenleving manifesteert, is bij een derde van de voorstellen aanwezig, bij de helft enigszins en bij twee raadsvoorstellen wordt dit onvoldoende beschreven. Zie onderstaande tabel voor de normering per raadsvoorstel.

Tabel 3.1 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 1 tot en met 3

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Bevat een procesdoel	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Bevat een aanleiding en voorgeschiedenis	+/-	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+/-	+	-	+
3	Bevat een probleembeschrijving	+/-	+	+	+/-	+/-	+/-	-	+	-	+/-	+	+/-

Legenda: + = scoort positief op norm, +/- = scoort matig op norm, - = scoort negatief op norm, N.v.t. = Niet van toepassing.

3.2.2 Beeld uit de enquête en het raadsgesprek

Met de enquête vroegen de onderzoekers de raads- en commissieleden in de gemeenteraad te beoordelen hoe duidelijk zij raadsvoorstellen doorgaans vinden over de reden waarom het voorstel aan de raad wordt voorgelegd. Onderstaande tabel geeft de resultaten. Onder de tabel worden de resultaten toegelicht.

Tabel 3.2 Resultaten enquête Ooststellingwerf over het waarom van de raadsvoorstellen (17 respondenten)

Stellingen uit de enquête	Zeer mee oneens -2	-1	0	1	Zeer mee eens 2	Niet ingevuld
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over het proces waarbinnen het voorstel wordt gedaan.	0%	0%	18%	**71%**	12%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de reden om het aan de raad voor te leggen.	6%	0%	18%	**59%**	18%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over wat eerder door de raad is besloten over het onderwerp.	12%	6%	35%	**41%**	6%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over wat het wijzigt aan wat eerder door de raad is besloten.	0%	18%	29%	**35%**	18%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over het maatschappelijk vraagstuk dat centraal staat.	0%	18%	24%	**41%**	18%	0%

Legenda: het meest genoemde antwoord is dikgedrukt

Het merendeel van de respondenten is het ermee eens dat het procesdoel van de voorstellen duidelijk is. Daarnaast vindt de meerderheid ook dat raadsvoorstellen duidelijk zijn over de reden om het aan de raad voor te leggen. De respondenten zijn iets gematigder in hun positieve oordeel als het aankomt op hoe duidelijk de raadsvoorstellen zijn over wat eerder door de raad besloten is en wat het wijzigt aan wat eerder door de raad is besloten. Het meest gekozen antwoord is “mee eens”. Echter, het meest gekozen antwoord daarna (met 1 respondent minder) is “neutraal”. In het raadsgesprek benadrukten de gesprekspartners het belang van het opnemen van een besluitgeschiedenis. Vooral voor nieuwe raadsleden is het ontbreken ervan problematisch: het vertroebelt al snel een eerlijke discussie. Meer dan de helft van de respondenten is het er (zeer) mee eens dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over het maatschappelijk vraagstuk dat centraal staat.

3.3 Politieke keuzes, belangenafweging en alternatieven

Om aan de gemeenteraad duidelijk te maken welke ruimte er is om besluiten te nemen, is het relevant dat het raadsvoorstel het juridisch kader beschrijft (de wet- en regelgeving waaraan het besluit moet voldoen), de beleidsruimte (de mate van zelfstandigheid die de gemeente heeft om over eventuele maatregelen te besluiten) en welke realistische keuzeopties er bestaan (beleidsalternatieven). De Rekenkamer formuleerde hiervoor onderstaande normen.

Normen politieke keuzes, belangenafweging en alternatieven	
4	Beschrijft het juridische kader voor zover dat relevant is om de beleidsruimte van de gemeente inzichtelijk te maken.
5	Bevat een vertaling van de beleidsruimte in de politiek-bestuurlijke keuzes en belangenafweging(en) die voorliggen.
6	Voorliggende keuzes zijn evenwichtig, onderbouwd en zo concreet mogelijk vertaald in beleidsalternatieven. Dit wordt beoordeeld door na te gaan in hoeverre een voorstel de volgende elementen bevat: - Inhoudelijke beschrijving van ieder alternatief: geeft zicht in de bijdrage aan de aanpak van het probleem en de te nemen maatregelen.

	- Evenwichtige voorstelling van argumenten pro en contra: voor alle genoemde alternatieven. - Inschatting van de risico's die met de alternatieven gepaard gaan. - Te verwachte positieve en negatieve consequenties voor de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers/bedrijven).

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:

- Een juridisch kader opnemen is niet altijd nodig. Waar dit wel het geval is, voldoet de helft van de raadsvoorstellen aan de norm.
- De beleidsruimte wordt bij een derde van de raadsvoorstellen duidelijk omschreven, maar eveneens bij een derde onvoldoende.
- In het merendeel van de raadsvoorstellen ontbreken duidelijke beleidsalternatieven. Raadsleden geven aan de aanwezigheid hiervan een belangrijk kwaliteitscriterium te vinden.
- De beoordeling van de raadsleden over bovenstaande punten in de enquête is relatief positief in vergelijking met wat er uit de analyse van de 12 raadsvoorstellen komt.
- De meeste respondenten zijn tevreden over de beschreven beleidsruimte en neutraal over de beschrijving van de beleidsalternatieven.

3.3.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

Van de 12 onderzochte raadsvoorstellen bevatten er 4 een afdoende juridisch kader. Bij 4 raadsvoorstellen is er geen juridisch kader nodig. Twee raadsvoorstellen laten onvoldoende zien binnen welke wet- en regelgeving het besluit moest worden genomen. Een voorbeeld van een raadsvoorstel waarin duidelijke koppelingen worden gemaakt naar relevante wetten is het raadsvoorstel 'Visie op inwonersparticipatie'. Er wordt hierin voorgesorteerd op zowel de inwerkingtreding van de Omgevingswet als een wetsvoorstel:

> *9.2 Door vaststelling van de Verordening voldoen we aan de aankomende wettelijke verplichtingen om inwonersparticipatie goed en samenhangend te regelen.*
> Er komt een wet aan die participatie van inwoners regelt en de gemeente verplicht om een verordening participatie op te stellen. Het betreft het wetsvoorstel Wet versterking participatie op decentraal niveau (vermoedelijke ingangsdatum: 1 januari 2024).

Figuur 3.2: Fragment uit het raadsvoorstel 'Visie op Inwonersparticipatie'

Bij een derde van de raadsvoorstellen wordt goed duidelijk wat de beleidsruimte was. Eveneens bij een derde is dit niet duidelijk. Slechts een raadsvoorstel bevat duidelijke alternatieven. Bij zeven raadsvoorstellen zijn deze beperkt of impliciet aanwezig (uit de tekst af te leiden dat er andere opties waren). Vier raadsvoorstellen bevatten geen alternatieven. Onderstaande tabel geeft deze normeringen weer per raadsvoorstel.

Tabel 3.3 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 4 tot en met 6

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	Beschrijft het juridische kader	+/-	+/-	+	-	+	-	N.v.t.	+	N.v.t.	+	N.v.t.	N.v.t.

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5	Beschrijft de beleidsruimte	-	+	-	+/-	+	+/-	+	+	-	+/-	-	+/-
6	Bevat beleidsalternatieven	-	-	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+	-	+/-	+/-	+/-

Legenda: + = scoort positief op norm, +/- = scoort matig op norm, - = scoort negatief op norm, N.v.t. = Niet van toepassing.

3.3.2 Beeld uit de enquête en het raadsgesprek

In de enquête is gevraagd of raadsvoorstellen duidelijk zijn over de beleidsruimte, de beleidsalternatieven en de voor- en nadelen van de alternatieven. Het inzichtelijk maken van de beleidsruimte en de beleidsalternatieven kan bijdragen aan het voeren van een debat in de raad. Daarom is in de enquête ook gevraagd of de raadsvoorstellen het debat in de raad stimuleren. Onderstaand de resultaten.

Tabel 3.4 Resultaten enquête Ooststellingwerf over de ruimte van de raadsvoorstellen (17 respondenten)

Stellingen uit de enquête	Zeer mee oneens -2	-1	0	1	Zeer mee eens 2	Niet ingevuld
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de ruimte die de gemeente heeft om zelfstandig over het vraagstuk te besluiten.	0%	18%	18%	**47%**	18%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de beleidsalternatieven die er zijn naast het alternatief dat het college voorstelt.	6%	24%	**41%**	24%	6%	0%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de belangrijkste voor- en nadelen van de beleidsalternatieven.	6%	24%	**29%**	24%	12%	6%
De raadsvoorstellen stimuleren het debat in de raad.	0%	12%	29%	**47%**	6%	6%

Legenda: het meest genoemde antwoord is dikgedrukt

Bijna de helft van de respondenten vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over de beleidsruimte die de gemeente heeft. Over het presenteren van beleidsalternatieven en met name de voor- en nadelen daarvan, zijn de respondenten voornamelijk neutraal tot kritisch. Dit komt overeen met de analyse van de raadsvoorstellen, waaruit bleek dat 7 van de 12 raadsvoorstellen beperkt alternatieven bevatten. Ongeveer de helft van de respondenten vindt dat de raadsvoorstellen het debat in de raad stimuleren. In het raadsgesprek werd benadrukt dat het belangrijk is dat alternatieven in het voorstel worden opgenomen, dus een belangrijk kwaliteitscriterium.

3.4 Inzicht in het voorkeursalternatief en afwegingen

In een raadsvoorstel legt het college een keuze voor een bepaald alternatief voor. Om voor raadsleden navolgbaar te maken waarom het college voor dit alternatief kiest, is het behulpzaam als het raadsvoorstel laat zien welke afwegingen het college heeft gemaakt. Daarnaast is het van belang dat het besluit zelf duidelijk is en wat de gevolgen zijn als de gemeenteraad hier ‘ja’ tegen zegt. Dit is als volgt verwoord in het normenkader.

Normen voorkeursalternatief en afwegingen	
7	Geeft inzicht in de voorkeur van het college van B&W voor een bepaald alternatief door te beschrijven: - Hoe het college van B&W de afweging maakt tussen de in het geding zijnde belangen en dilemma's (onder 3 genoemd) of de afweging tussen beleidsalternatieven (onder 6 genoemd) - Welke concrete doelen met het voorkeursalternatief worden nagestreefd. - Wat de financiële consequenties zijn van het voorkeursalternatief.
8	Omschrijft duidelijk wat het besluit inhoudt (incl. mogelijkheid tot amenderen) en wat de gevolgen zijn ervan.

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- Het is bij de meeste door de onderzoekers geanalyseerde raadsvoorstellen niet (volledig) duidelijk welke afwegingen van het college hebben geleid tot het aangeboden voorkeursalternatief.
- De meeste raadsvoorstellen geven een beperkt inzicht in wat het gevraagde besluit inhoudt en wat de gevolgen zijn ervan.
- In de enquête zijn de raadsleden neutraal tot licht positief over hoe duidelijk de raadsvoorstellen beschrijven wat de belangenafwegingen, de (financiële) risico's, de politiek-bestuurlijke keuzes en de deelbesluiten zijn. Een derde van de respondenten is kritisch over hoe duidelijk raadsvoorstellen de consequenties voor de samenleving weergeven.

De bevindingen worden in de navolgende subparagrafen toegelicht.

3.4.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

De meeste raadsvoorstellen geven beperkt inzicht in welke afwegingen van het college hebben geleid tot het aangeboden voorkeursalternatief. Bij een kwart van de onderzochte raadsvoorstellen is dit wel duidelijk. Bij een (1) raadsvoorstel is er geen inzicht en bij een (1) raadsvoorstel is dit niet van toepassing (een startnotitie).
Het besluit is bij een kwart van de onderzochte raadsvoorstellen duidelijk en bij een (1) onduidelijk. De meeste raadsvoorstellen scoren matig op dit punt.

Tabel 3.5 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 7 en 8

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7	Geeft inzicht in de voorkeur van het college van B&W	+/-	+/-	+/-	-	+	N.v.t.	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-
8	Omschrijft duidelijk het besluit en de gevolgen	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+

Legenda: + = scoort positief op norm, +/- = scoort matig op norm, - = scoort negatief op norm, N.v.t. = Niet van toepassing.

Er is een raadsvoorstel waarbij zowel het inzicht in de voorkeur van het college van B&W als de gevolgen van het besluit onduidelijk zijn. Dit raadsvoorstel is zeer beknopt (net iets meer dan een A4) en er is een stuk tekst weggevallen. Deze tekst staat overigens wel in het bijbehorende raadsbesluit.

3.4.2 Beeld uit de enquête en het raadsgesprek

De enquête bevatte stellingen over de duidelijkheid van: belangenafwegingen, de consequenties voor de samenleving, de (financiële) risico's, de politiek-bestuurlijke keuzes en de deelbesluiten. In onderstaande tabel zijn de resultaten opgenomen.

Tabel 3.6 Resultaten enquête Ooststellingwerf over de voorkeur van de raadsvoorstellen (17 respondenten)

Stellingen uit de enquête	Zeer mee oneens -2	-1	0	1	Zeer mee eens 2	Niet ingevuld
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de belangenafwegingen die met het voorstel zijn gemaakt.	0%	12%	29%	**47%**	6%	6%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de consequenties van het voorstel voor de samenleving.	0%	**35%**	12%	29%	18%	6%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de (financiële) risico's die met het voorstel gepaard gaan.	6%	0%	**41%**	29%	12%	12%
Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de politiek-bestuurlijke keuzes die het gemeentebestuur met het voorstel maakt.	6%	12%	**35%**	**35%**	12%	0%
De raadsvoorstellen bevatten duidelijke deelbesluiten.	0%	18%	35%	**41%**	0%	6%

Legenda: het meest genoemde antwoord is dikgedrukt

Bijna de helft van de respondenten vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk beschrijven welke belangenafwegingen er zijn gemaakt. Dit beeld werd bevestigd in het raadsgesprek. Dit terwijl de analyse van de raadsvoorstellen aangeeft dat dit meestal beperkt is. Respondenten zijn aanmerkelijk kritischer als het gaat over het beschrijven van de consequenties voor de samenleving: ruim een derde geeft aan dit onvoldoende te vinden.

Dit komt overeen met de analyse van de raadsvoorstellen, die laat zien dat het inzicht in de gevolgen van het besluit vaak beperkt is. In het raadsgesprek werd eveneens aangegeven dat het gewenste maatschappelijk resultaat niet altijd wordt benoemd in de raadsvoorstellen.
De meeste respondenten zijn neutraal tot licht positief over hoe de raadsvoorstellen de (financiële) risico's en politiek-bestuurlijke keuzes beschrijven en de deelbesluiten. In het raadsgesprek wordt aangegeven dat deelbesluiten fijn werken (dat maakt het voorstel makkelijker te amenderen). Wel wordt daarbij aangegeven dat het aantal deelbesluiten niet te groot moet zijn, omdat het anders onoverzichtelijk wordt en duidelijk moet zijn hoeveel beslisruimte er is binnen de deelbesluiten.

3.5 Evaluatie

Vanwege de controlerende taak van raadsleden is het van belang dat (nieuw) beleid periodiek geëvalueerd wordt en dat de gemeenteraad op de hoogte wordt gesteld van tussentijdse gebeurtenissen. De Rekenkamer formuleerde hiervoor de volgende norm.

Norm evaluatie	
9	Omschrijft het tijdstip waarop het beleid geëvalueerd zal worden en hoe het college van B&W in de tussentijd vorm zal geven aan de actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- In ruim de helft van de gevallen waar van toepassing is onduidelijk, of slechts beperkt duidelijk, wanneer geëvalueerd zal worden en hoe het college van B&W in de tussentijd vorm zal geven aan de actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.

3.5.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

De raadsvoorstellen tonen een gemengd beeld over hoe zij een evaluatie beschrijven. Bij een kwart van de raadsvoorstellen is dit op orde, bij eveneens een kwart matig. Bij 2 raadsvoorstellen is het onvoldoende. Bij 4 raadsvoorstellen is het niet van toepassing (twee zijn startnotities, een betreft een zienswijze en een het bindend adviesrecht over een omgevingsvergunning). Een voorbeeld van een raadsvoorstel dat goed beschrijft wat raadsleden mogen verwachten ten aanzien van een evaluatie (zowel tussentijds als op het eind) betreft het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie:

Evaluatie
De voortgang van de uitvoering van de activiteiten wordt gemonitord in de planning en control cyclus. We evalueren het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Ooststellingwerf aan het einde van de beleidsperiode van vijf jaar.

Figuur 3.3 Fragment uit het raadsvoorstel 'Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Ooststellingwerf 2025-2030'

Onderstaande tabel geeft de scores per raadsvoorstel.

Tabel 3.7 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 9

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9	Bevat tijdstip evaluatie en voortgangsinfo	-	-	+	N.v.t.	+/-	N.v.t.	+/-	N.v.t.	+	N.v.t.	+/-	+

Deze norm is niet bij de enquête betrokken, om de vragenlijst niet te lang te maken voor de respondenten. In het raadsgesprek is door de deelnemers geen opmerking gemaakt over de beschrijving van een evaluatiemoment of voortgangsinformatie in de raadsvoorstellen.

3.6 Betrokkenheid participatie en communicatie

In veel voorstellen is het voor de raad van belang te weten wie bij de totstandkoming van het beleid zijn betrokken en hoe participatie mogelijk in de toekomst zal worden vormgegeven. De Rekenkamer formuleerde daarom onderstaande normen.

Normen participatie en communicatie	
10	Biedt inzicht in wie betrokken zal worden (of is geweest) bij het opstellen van de alternatieven / het beleid.
11	Omschrijft de wijze waarop en wanneer er communicatie plaats zal vinden.

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:
- Driekwart van de onderzochte raadsvoorstellen geeft in enige mate inzicht in wie betrokken is geweest. Bij een kwart is dit onvoldoende. De helft van de raadsvoorstellen geeft een beperkte omschrijving van de communicatie.

3.6.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

Een derde van de onderzochte raadsvoorstellen geeft aan wie betrokken is geweest of zal worden bij het opstellen van het beleid. Bij een kwart is dit niet duidelijk.
De helft van de raadsvoorstellen geeft een beperkte omschrijving van wanneer en de manier waarop communicatie zal plaatsvinden. Bij een derde van de raadsvoorstellen is dit voldoende aanwezig. Twee raadsvoorstellen krijgen hiervoor een onvoldoende.
Onderstaande tabel licht dit toe per raadsvoorstel.

Tabel 3.8 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 10 en 11

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
10	Biedt inzicht in wie betrokken is	+	-	+	-	+	-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
11	Omschrijft wanneer en waarop communicatie	+	+	+/-	+/-	+	-	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+

Onderstaand een passage uit een raadsvoorstel dat goed weergeeft wie er betrokken is.

Argumenten

1.1 Het versterkt de samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente.

In het kader van samenwerken en het versterken van het winkelgebied, is door de raad op 20 oktober 2020 ingestemd met een jaarlijkse bijdrage (in de vorm van een verordening Bedrijven Investeringszone Centrum Oosterwolde (Stichting BizO)). In 2022 en volgend zetten we de middelen uit de regiodeal in om deze samenwerking te versterken en plannen in het centrum te realiseren. In het afgelopen jaar is door ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente samengewerkt aan deze visie om te komen tot een toekomstbestendig winkelgebied. Er kan daarom worden gesteld dat deze visie in samenwerking met de ondernemers is opgesteld.

Figuur 3.4 Fragment uit het raadsvoorstel 'Detailhandelsvisie Ooststellingwerf 2022'

Deze normen zijn niet bij de enquête betrokken in verband met het compact houden van de enquête. In het raadsgesprek is niet besproken hoe deze normen terugkomen in de raadsvoorstellen.

3.7 Leesbaarheid

Ongeacht de politieke inhoud van een raadsvoorstel is het belangrijk dat het voorstel leesbaar is. De Rekenkamer formuleerde in dat kader de volgende normen.

Normen leesbaarheid	
12	Het voorstel is zelfstandig leesbaar. Details en bijzaken zijn terug te vinden in de bijlagen.
13	Indien er bijlagen zijn, zijn deze nuttig: de bijlagen betreffen uitsluitend de uitwerking van hoofdzaken die in het raadsvoorstel zijn beschreven. Een toelichting of nadere uitwerking van de financiële consequenties indien noodzakelijk.
14	Het voorstel is opgebouwd volgens een heldere en logische structuur.
15	Het voorstel is to-the-point geschreven en bevat geen overbodige informatie.
16	Het voorstel is geschreven in goed Nederlands.

De belangrijkste bevindingen in deze paragraaf zijn:

- De meeste onderzochte raadsvoorstellen zijn niet of slechts deels zelfstandig leesbaar. Om het voorstel te kunnen begrijpen moet vaak in de bijlagen worden gezocht. Dit kwam ook als aandachtspunt uit het raadsgesprek.

- De meeste raadsvoorstellen hebben een heldere en logische structuur, hoewel de invulling ervan niet altijd consistent is. De meeste van de onderzochte raadsvoorstellen bevatten geen overbodige informatie en zijn geschreven in goed en duidelijk Nederlands.
- Raadsleden die de enquête invulden zijn in Ooststellingwerf voornamelijk neutraal tot licht positief over de algemene leesbaarheid van de raadsvoorstellen. Uit het raadsgesprek blijkt dat de leesbaarheid de afgelopen jaren is verbeterd. Ruim een derde van de respondenten vindt dat de raadsvoorstellen opgesteld zijn in een duidelijk format.

3.7.1 Beeld uit de analyse van raadsvoorstellen

De meeste onderzochte raadsvoorstellen zijn niet geheel zelfstandig leesbaar. Slechts twee raadsvoorstellen scoren een voldoende voor de zelfstandige leesbaarheid. Een kwart van de raadsvoorstellen is niet zelfstandig leesbaar. Als een raadsvoorstel bijlagen heeft, dan zijn deze over het algemeen nuttig. Dit hangt ook deels samen met de norm van zelfstandig leesbaarheid: als het raadsvoorstel niet de inhoudelijke informatie biedt om het voorstel goed te begrijpen dan bieden de bijlagen die informatie meestal wel.
De onderzochte raadsvoorstellen volgen allemaal het format (hoewel niet altijd alle kopjes zijn ingevuld) en in die zin hebben de meeste een heldere en logische structuur. Bij een derde van de raadsvoorstellen passen sommige teksten echter niet goed bij de kopjes waar ze onder staan, waardoor ze een matige beoordeling krijgen. Een raadsvoorstel lijkt niet compleet (eerdergenoemd, over de Startnotitie Stikstof), waardoor deze een onvoldoende beoordeling krijgt.
De meeste van de onderzochte raadsvoorstellen bevatten geen overbodige informatie. Bij een aantal raadsvoorstellen zijn sommige zinnen herhaald in het raadsvoorstel, waardoor ze een matige beoordeling krijgen.
Een meerderheid van de raadsvoorstellen is geschreven in goed en duidelijk Nederlands. Een derde van de raadsvoorstellen bevat een paar stijl- of spelfouten of jargon en zijn daarom als 'matig' beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft de normering per raadsvoorstel weer.

Tabel 3.9 Resultaten analyse raadsvoorstellen Ooststellingwerf, norm 12 tot en met 16

	Norm (samengevat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12	Voorstel is zelfstandig leesbaar	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	-	+/-	+
13	Bijlagen zijn nuttig	+	N.v.t.	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	+/-
14	Voorstel heeft heldere en logische structuur	+	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+
15	Voorstel heeft geen overbodige informatie	+	+	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+	+
16	Goed en duidelijk Nederlands	+	+	+/-	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+

3.7.2 Beeld uit de enquête en het raadsgesprek

De enquête bevatte een stelling over de leesbaarheid in het algemeen en het format. Onderstaande tabel geeft de resultaten.

Tabel 3.10 Resultaten enquête Ooststellingwerf over de leesbaarheid (17 respondenten)

Stellingen uit de enquête	Zeer mee oneens -2	-1	0	1	Zeer mee eens 2	Niet ingevuld
De raadsvoorstellen zijn leesbaar.	0%	24%	24%	**29%**	18%	6%
De raadsvoorstellen zijn opgesteld in een duidelijk format.	0%	6%	24%	**35%**	29%	6%

Legenda: het meest genoemde antwoord is dikgedrukt

Respondenten uit Ooststellingwerf zijn voornamelijk neutraal tot licht positief over de leesbaarheid van de raadsvoorstellen. In het raadsgesprek werd benadrukt door de deelnemers dat het raadsvoorstel zelf helder moet zijn en direct (binnen 30 seconden) moet laten zien waar het raadsvoorstel over gaat. De deelnemers geven aan dat dit nu niet altijd het geval is. In die gevallen ontbreekt dan meestal de geschiedenis van het voorstel of de besluiten zijn verwijzend ("het beleidsplan vaststellen") in plaats van inhoudelijk. Hierdoor moeten raadsleden de bijlage(n) lezen om het voorstel te begrijpen. Deelnemers aan het raadsgesprek gaven wel aan dat de leesbaarheid de afgelopen jaren is verbeterd.
Ruim een derde van de respondenten vindt dat de raadsvoorstellen opgesteld zijn in een duidelijk format. Samen met de antwoordcategorie "zeer mee eens" vormt dit een ruime meerderheid die het format duidelijk vindt. In het raadsgesprek werd opgemerkt, in het verlengde van de leesbaarheid zoals hierboven genoemd, dat het zou helpen als het format een extra sectie zou bevatten met de voorgeschiedenis van het voorstel.

3.8 Wensen

De onderzoekers hebben aan betrokkenen gevraagd welke wensen zij – terugkijkend op de afgelopen raadsperiode – hebben voor de raadsvoorstellen in de toekomst. Naast een vraag in de enquête onder raadsleden is dit nadrukkelijk aan de orde gekomen in de gesprekken die voor dit onderzoek met raadsleden, leden van het college van B&W, ambtenaren en griffie zijn gevoerd.
Het viel de onderzoekers op dat de meeste gesprekspartners wezen op het verband tussen de kwaliteit van het raadsvoorstel en de kwaliteit van de behandeling ervan in de raad. De gesprekspartners wezen ons erop dat een goed raadsvoorstel helpt bij het tegengaan van onnodig veel (technische) vragen en het debat te richten op de belangrijkste keuzes die op dat moment voorliggen.

Uit de interviews tekenen de onderzoekers de volgende wensen op (zie onderstaand). Deze hebben niet allen (direct) betrekking op de kwaliteit van raadsvoorstellen maar kunnen wel behulpzaam zijn bij het beter doorgronden van voorstellen door de raad.

- Meer structureel aandacht aan training voor ambtenaren.
- Nieuwe ambtenaren goed inwerken.
- Nieuwe raadsleden goed inwerken.
- Aandacht voor de basis: wie in de ambtelijke organisatie kijkt op welk moment naar de stukken en hoe?
- Politiek-bestuurlijke sensitiviteit: kijk bij het schrijven van de raadsvoorstellen met de bril van een raadslid. Betrek hen zo nodig door bijvoorbeeld een klankbordgroep op te richten voor een bepaald onderwerp.
- Hanteer begrijpelijke taal: zo weinig mogelijk ambtelijke taal. Als het technisch is, leg het uit. Taalniveau B1.
- Geef de geschiedenis mee van wat er eerder al is besloten.
- Geef de aanleiding aan: waarom dit en waarom nu?
- Geef goed aan wat de impact op de samenleving is.
- Zorg dat het raadsvoorstel zelfstandig leesbaar is.

Met de enquête onder raadsleden vroegen de onderzoekers aan te geven welke wensen er waren over de behandeling van raadsvoorstellen. Respondenten konden meerdere antwoorden aankruisen en/of zelf een antwoord noteren bij "Anders, namelijk: ".

Ruim een derde van de respondenten geeft aan dat meer tijd voorafgaand aan de behandeling van het raadsvoorstel zou helpen om zich beter te oriënteren of te laten informeren. Daarnaast geeft ongeveer een kwart van de respondenten aan dat ze graag voorafgaand meer zouden willen werken met startnotities of opinievoorstellen of de raad voorafgaand aan de behandeling meer te willen laten informeren.

Tabel 3.11 Mogelijke verbeteringen volgens respondenten (17 respondenten)

Met welk van onderstaande opties zou de behandeling van voorstellen volgens u aan kwaliteit kunnen winnen? (Meerdere antwoorden mogelijk)	%
Voorafgaand meer werken met startnotities of opinievoorstellen	24%
De raad voorafgaand meer informeren	24%
De raad voorafgaand meer gericht informeren	18%
Voorafgaand aan behandeling een controle op vormvereisten die de raad stelt aan raadsvoorstellen	6%
Meer tijd voor raadsleden om voorafgaand aan de behandeling zich te oriënteren / informeren	**35%**
Anders	29%

Legenda: het meest genoemde antwoord is dikgedrukt

Bij "Anders, namelijk" werden de volgende zaken genoemd:

- *'Veel gaat al goed.'*

- *'Verschilt per onderwerp. Bepaalde onderwerpen vragen meer tijd en uitdieping.'*
- *'Duidelijkheid over de route.'*
- *'Meer / betere training aan ambtenaren.'*
- *'De belangenafweging van het college en de urgentie veel duidelijker uitschrijven.'*

3.9 Vergelijking met Weststellingwerf en Opsterland

Dit onderzoek heeft gelijktijdig en op eenzelfde wijze plaatsgevonden in Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. Dit maakt het mogelijk de resultaten van de gemeenten met elkaar te vergelijken. In deze paragraaf hebben de onderzoekers een samenvatting opgenomen van de bevindingen van deze vergelijking. Bijlage 5 geeft de detailresultaten van de vergelijking met Weststellingwerf en Opsterland voor zowel de onderzochte raadsvoorstellen als de enquête onder raadsleden.

Het format voor de raadsvoorstellen in Ooststellingwerf heeft ten opzichte van Weststellingwerf en Opsterland meer onderdelen. De raadsvoorstellen in Ooststellingwerf bevatten bijvoorbeeld het kopje 'Inwonersparticipatie' dat niet aanwezig is in de formats van de andere gemeenten.
De kwaliteit van de onderzochte raadsvoorstellen in Ooststellingwerf is op de meeste punten vergelijkbaar met die in Weststellingwerf en Opsterland. Het enige verschil is de beschrijving van het aspect communicatie: Raadsvoorstellen in Weststellingwerf krijgen hiervoor vaker een voldoende dan in Ooststellingwerf. De raadsvoorstellen van Opsterland daarentegen worden hierop minder goed beoordeeld dan in Ooststellingwerf. Dit kan verklaard worden door het format van het raadsvoorstel van Opsterland, waar het onderdeel 'Communicatie' ontbreekt.

De oordelen van raads- en commissieleden in Ooststellingwerf over de kwaliteit van raadsvoorstellen is op alle onderdelen hetzelfde als die in Opsterland. Ten opzichte van Weststellingwerf zijn er een aantal verschillen. De oordelen in Weststellingwerf zijn kritischer als het gaat over de beschrijving van de ruimte die de gemeente heeft om zelfstandig over het vraagstuk te besluiten en hoe duidelijk de (financiële) risico's zijn beschreven. Daarentegen zijn de respondenten in Weststellingwerf positiever over de duidelijkheid van politiek-bestuurlijke keuzes in de raadsvoorstellen, de duidelijkheid van de deelbesluiten en de leesbaarheid van de raadsvoorstellen.

Bijlage 1 Bronnenlijst

Ooststellingwerf

Gemeente Ooststellingwerf, *Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 15 februari 2022,* 8 maart 2022.

Gemeente Ooststellingwerf, *Enquête kwaliteit van raadsvoorstellen*, februari 2023.

Gemeente Ooststellingwerf, *Format Raadsvoorstel*, z.d.

Gemeente Ooststellingwerf, Procesbeschrijving Raadsvoorstellen Intern, z.d.

Gemeente Ooststellingwerf, *Reglement van Orde voor de raadsvergaderingen, commissievergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf 2025*.

Gemeente Ooststellingwerf, *Resultaten enquête kwaliteit van raadsvoorstellen*, februari 2023.

Gemeente Ooststellingwerf, *Stappenplan raadsvoorstel*, z.d.

Gemeente Ooststellingwerf, *Sustainable Development Goals (SDG's)*, z.d.

Andere bronnen

LVE (Loo van Eck), *Helder en strategisch adviseren*, Samenvatting gemeente Ooststellingwerf en sheets, juni 2024.

LVE (Loo van Eck), Heldere voorstellen schrijven, sheets, juli 2024.

Rekenkamer De Bilt, *Biltse voordrachten, rekenkameronderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen*, mei 2025.

Rekenkamer IJsselstein, *Aldus besloten, een onderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen*, november 2020.

Rekenkamer Vijfheerenlanden, *In overweging, onderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen in Vijfheerenlanden*, november 2024.

Bijlage 2 Respondenten

Voor dit onderzoek zijn interviews afgenomen en is een enquête gehouden onder raadsleden en commissieleden.

Met de volgende functionarissen zijn (groeps-)interviews afgenomen:

- Concerncontroller
- Directieadviseur
- Gemeentesecretaris
- Griffier
- Raadsadviseurs
- Raads- en commissieleden
- Beleidsadviseurs
- Burgemeester
- Wethouder

De enquête is uitgezet onder raadsleden en commissieleden.

Bijlage 3 Toelichting op het normenkader

Bij het opstellen van normen voor dit onderzoek is de rekenkamer uitgegaan van een beproefd normenkader. Kern van dat normenkader is de notie dat raadsleden uit goede raadsvoorstellen moeten kunnen opmaken *waarom* en *waarover* wordt voorgesteld te besluiten en met *wie*. Daar komt nog bij dat de voorstellen *goed leesbaar* behoren te zijn. Naast de normen die betrekking hebben op de raadsvoorstellen heeft de rekenkamer ook vier normen geformuleerd die gericht zijn op de organisatorische aspecten bij de kwaliteit van raadsvoorstellen ('borging').

In deze bijlage geeft de rekenkamer de achtergrond van deze normen weer zoals deze ook in eerder uitgevoerde rekenkameronderzoeken zijn gebruikt. Deze toelichting kan behulpzaam zijn bij de implementatie van de aanbevelingen van de rekenkamer, bijvoorbeeld in trainingen of te ontwikkelen protocollen en procesbeschrijvingen.

	Normen voor de analyse van raadsvoorstellen
Waarom	
1	Bevat een omschrijving van het procesdoel van het voorstel.
2	Bevat een beschrijving van de aanleiding met een voorgeschiedenis van het voorstel en indien relevant de besluitgeschiedenis.
3	Bevat een probleembeschrijving / probleemstelling. Dit betekent dat de beschrijving het probleem als volgt beschrijft (en/of): – zoals het zich in de samenleving manifesteert; – aan de hand van alle uiteenlopende belangen van groepen inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties die ermee gemoeid zijn – de dilemma's die bestaan in de uitvoering.
Waarover	
4	Beschrijft het juridische kader voor zover dat relevant is om de beleidsruimte van de gemeente inzichtelijk te maken.
5	Bevat een vertaling van de beleidsruimte in de politiek-bestuurlijke keuzes en belangenafweging(en) die voorliggen.
6	Voorliggende keuzes zijn evenwichtig, onderbouwd en zo concreet mogelijk vertaald in beleidsalternatieven. Dit wordt beoordeeld door na te gaan in hoeverre een voorstel de volgende elementen bevat: – Inhoudelijke beschrijving van ieder alternatief: geeft zicht in de bijdrage aan de aanpak van het probleem en de te nemen maatregelen. – Evenwichtige voorstelling van argumenten pro en contra: voor alle genoemde alternatieven. – Inschatting van de risico's die met de alternatieven gepaard gaan. – Te verwachte positieve en negatieve consequenties voor de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers/bedrijven).

	Normen voor de analyse van raadsvoorstellen
7	Geeft inzicht in de voorkeur van het college van B&W voor een bepaald alternatief door te beschrijven: – Hoe het college van B&W de afweging maakt tussen de in het geding zijnde belangen en dilemma's (onder 3 genoemd) of de afweging tussen beleidsalternatieven (onder 6 genoemd) – Welke concrete doelen met het voorkeursalternatief worden nagestreefd. – Wat de financiële consequenties zijn van het voorkeursalternatief.
8	Omschrijft duidelijk wat het besluit inhoudt (incl. mogelijkheid tot amenderen) en wat de gevolgen zijn ervan.
9	Omschrijft het tijdstip waarop het beleid geëvalueerd zal worden en hoe het college van B&W in de tussentijd vorm zal geven aan de actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.
Met wie	
10	Biedt inzicht in wie betrokken zal worden (of is geweest) bij het opstellen van de alternatieven / het beleid.
11	Omschrijft de wijze waarop en wanneer er communicatie plaats zal vinden.
Leesbaarheid	
12	Het voorstel is zelfstandig leesbaar. Details en bijzaken zijn terug te vinden in bijlagen.
13	Er zijn nuttige bijlagen bij het raadsvoorstel opgenomen: de bijlagen betreffen uitsluitend de uitwerking van hoofdzaken die in het raadsvoorstel zijn beschreven. Een toelichting of nadere uitwerking van de financiële consequenties indien noodzakelijk.
14	Het voorstel is opgebouwd volgens een heldere en logische structuur.
15	Het voorstel is to-the-point geschreven en bevat geen overbodige informatie.
16	Het voorstel is geschreven in goed Nederlands.

Normen voor de organisatorische context	
17	Het gemeentebestuur heeft globaal omschreven wat zij onder kwaliteit verstaat als het gaat om voorstellen aan de raad.
18	De verantwoordelijkheden voor (toetsing van) de kwaliteit van raadsvoorstellen zijn helder omschreven en aan medewerkers toebedeeld.
19	Beleidsvoorbereiding is bij wijze van houvast in handleidingen en/of instructies uitgewerkt.
20	Beleidsvoorbereiding is onderwerp van training voor (beleids-) medewerkers.

Wat is 'kwaliteit'?

Bij wijze van startpunt stelt de rekenkamer dat het nuttig is om een heldere omschrijving te maken van wat de gemeente verstaat onder de kwaliteit van raadsvoorstellen. Ook het proces binnen een gemeente om te komen tot een dergelijke omschrijving kan op zichzelf al behulpzaam zijn: door in een dialoog met betrokkenen (raadsleden, collegeleden, ambtenaren) te verduidelijken wat je onder kwaliteit verstaat, en waarom dit van belang is voor goede besluitvorming, kunnen de wederzijdse verwachtingen enigszins worden afgestemd en de uitkomst ervan houvast geven aan alle betrokkenen. Ook kan de uitkomst van die dialoog richting geven aan de verdere inrichting van instructies, handleidingen, en trainingen die aan medewerkers worden gegeven.

Zijn de verantwoordelijkheden duidelijk?
De rekenkamer stelt als norm dat de verantwoordelijkheden voor de kwaliteit van raadsvoorstellen duidelijk aan betrokken functionarissen zijn toebedeeld. Daarbij ligt voor de hand dat een belangrijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van stukken bij de directie en -vanuit het oogpunt van de gemeenteraad - het college ligt. Een andere vanzelfsprekendheid is de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de raadsvoorstellen die in de eerste plaats bij de opsteller van de stukken zelf ligt. Deze verzamelt, analyseert en weegt de onderliggende informatie, adviseert over de inhoudelijke- en processtappen die in het beleidsproces moeten worden genomen, stelt op basis daarvan op enig moment een voorstel aan de raad op en draagt zorg voor de kwaliteit ervan.
Waar het gaat om de agenderende taak van de gemeenteraad maken gemeenten uiteenlopende keuzes. Sommige gemeenteraden vatten deze taak in de dagelijkse praktijk pro forma op: alle stukken die het college ter besluitvorming aanbiedt worden in de praktijk dan ook geagendeerd. Er vindt daarmee geen kwaliteitstoets meer plaats tussen het moment dat het college het voorstel en onderliggende stukken heeft verzonden en het moment waarop het aan de raadsommissie wordt voorgelegd. Andere gemeenten kiezen wel voor een toets met een nadrukkelijke rol van de agendacommissie / het presidium daarin (zie kader).

Voorbeelden uitwerking actieve rol presidium bij kwaliteit raadsvoorstellen

In gemeente Hilvarenbeek kiest men ervoor het presidium ook de taak te geven tot 'het bewaken van procedures voor de aanlevering van de vergaderstukken op kwaliteit, tijdigheid en volledigheid, anders dan inhoudelijk' (Gemeente Hilvarenbeek, Reglement van Orde van het presidium 2018, art. 1, c).

Gemeente Zoetermeer spreekt in de verordening voor het presidium over het beoordelen van 'behandelrijpheid' van een voorstel door het presidium: '[…] het presidium [kan] besluiten een voorstel niet te agenderen als het naar zijn oordeel niet behandelrijp is. Bijvoorbeeld omdat het besluit onhelder is of de bevoegdheidsverdeling onjuist, het stuk zich niet leent voor een bespreking in raad of commissie, opties ontbreken, etc. In die gevallen stuurt het presidium het stuk terug naar het college.' (Gemeente Zoetermeer, Toelichting op de Verordening Presidium 2021).

Weer andere gemeenten zien ook voor de griffie een rol weggelegd. Het betreft dan veelal een adviserende rol aan het presidium. Of een directe toets door de griffie, vaak op basis van 'harde' duidelijk geformuleerde vormvereisten waarover de raad zich heeft uitgesproken.

Voorbeelden uitwerking actieve rol griffie bij kwaliteit raadsvoorstellen

Zo blijkt uit een onderzoek van de rekenkamer Maastricht dat de griffie van het presidium toestemming heeft om een raadsvoorstel op een aantal punten zelfstandig te beoordelen:

1. Is in het raadsvoorstel een correct geformuleerd besluit opgenomen? De raadsleden moeten voor of tegen kunnen stemmen.
2. Is het raadsvoorstel juridisch correct geformuleerd?
3. Is het raadsvoorstel volledig? Zijn alle bijlagen bijgevoegd?
4. Is het format gebruikt?

De rol van de griffie is daarbij als volgt omschreven:
"*De griffie is geen speler op het democratisch speelveld en dus toetsen zij niet op de inhoud van de raadsvoorstellen. We toetsen ook niet op leesbaarheid. Het college heeft op basis van art. 169 Gemeentewet de plicht om inlichtingen te verstrekken. Daar hoort ook bij dat op begrijpelijke en leesbare wijze de inlichtingen worden verstrekt.*"
Eveneens in de gemeente Zoetermeer zien we een rol voor de griffie: *'De griffie beoordeelt collegevoorstellen naast vormaspecten ook op behandelrijpheid en adviseert het presidium daarover.'*

Beleidsvoorbereiding
Raadsvoorstellen zijn het resultaat van beleidsvoorbereiding. Dit betreft een reeks van activiteiten die worden ondernomen om tot een raadsvoorstel te komen. Die activiteiten zijn erop gericht om aan betrokkenen duidelijk te kunnen maken waarom er besloten moet worden (wat is het probleem), waarover besloten kan worden (waarover gaat het gemeentebestuur, welke mogelijkheden zijn er) en met wie het gemeentebestuur besluit (participatie). Omdat de opsteller van de stukken een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de kwaliteit van deze stukken, is het van belang dat deze beschikt over kennis en vaardigheden om deze activiteiten goed uit te kunnen voeren. De rekenkamer heeft daarom twee normen geformuleerd die betrekking hebben op die beleidsvoorbereidende activiteiten. Een norm gaat over het (onderhouden van) het kennis- en vaardighedenniveau van medewerkers: 'beleidsvoorbereiding is onderwerp van training voor (beleids)medewerkers'. Een andere norm betreft houvast die geboden wordt met instructies of handleidingen waarin de belangrijkste activiteiten globaal beschreven zijn.

De rekenkamer onderscheidt bij deze twee normen vier beleidsvoorbereidende kernactiviteiten die bij handleiding/instructie en training centraal zouden moeten staan:

1. Probleemvinding en -analyse. (Weten waarom je besluit)
Voordat adequate besluitvorming plaats kan vinden moet zoveel mogelijk duidelijk zijn welke feiten onderdeel van het probleem zijn dat aanleiding geeft tot het formuleren van beleid. En welke oorzaken van het probleem bekend zijn. Deze activiteit betreft in hoge mate het verzamelen van informatie en soms ook uitvoeren van enkele onderzoeksactiviteiten. Medewerkers ontvangen training en instructie over het verzamelen

van statistieken, rapporten, expertadvies en andere bronnen om een dieper begrip van het probleem te krijgen en mogelijke oorzaken te identificeren.

2. *Ontdekken beleidsruimte, beleidsalternatieven en de besluitgeschiedenis. (Weten waarover je besluit)*

Voordat er besluitvorming kan plaatsvinden moet duidelijk zijn welke ruimte er voor de gemeenteraad is om zelfstandig over eventuele maatregelen te besluiten (beleidsruimte), welke realistische keuzeopties er bestaan (beleidsalternatieven) en welke besluiten het gemeentebestuur eerder heeft genomen (besluitgeschiedenis). Heel concreet moet hier gedacht worden aan het juridisch kader (binnen welke wet- en regelgeving kan de gemeente zelfstandig besluiten) en door maatregelen en instrumenten te beschrijven waarvoor gekozen kan worden. Bij het ontwikkelen van beleidsalternatieven kan het nodig zijn een haalbaarheids- of uitvoerbaarheidstoets uit te voeren: het is immers alleen zinvol een keuze te maken uit alternatieven die ook werkelijk in uitvoering gebracht kunnen worden.

3. *Vormgeven aan eventuele participatie binnen de besluitvorming. (Weten met wie je besluit)*

Hoe worden partijen buiten het gemeentehuis (inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties) betrokken bij de besluitvorming? Participatie kan voorafgaand aan het raadsvoorstel worden vormgegeven (en dus inhoudelijk onderdeel uitmaken van wat aan de raad wordt voorgelegd) of na het raadsvoorstel (waarmee het raadsvoorstel zelf dus een procesvoorstel is). Veel gemeenten maken hierbij gebruik van een beschrijving van de mogelijke rollen die externe partijen kunnen spelen in de beleidsvorming (vaak een ‘participatieladder’ genoemd).

4. *Schrijven van het raadsvoorstel en onderliggende stukken.*

Het schrijven is vanzelfsprekend een belangrijke activiteit. De rekenkamer onderzocht ook op dat punt of er binnen de gemeente training, instructies / handleidingen bestaan die daarbij behulpzaam zijn.

Bijlage 4 Overzicht analyse raadsvoorstellen

In Ooststellingwerf zijn onderstaande 12 raadsvoorstellen geselecteerd en geanalyseerd.

Tabel B4.1 Geanalyseerde raadsvoorstellen Ooststellingwerf

	Datum raads-vergadering	Raadsvoorstel
1	29-11-2022	Detailhandelsvisie Ooststellingwerf 2022
2	20-12-2022	Uitbreiden doelgroep energietoeslag 2023 van 120% naar 140% van het wettelijk sociaal minimum (WSM)
3	20-06-2023	Visie op Inwonersparticipatie
4	31-10-2023	Startnotitie Stikstof, Integrale aanpak landelijk gebied
5	19-12-2023	Verordening Hart voor de Jeugd Ooststellingwerf 2024
6	30-01-2024	Startnotitie energietransitie
7	28-05-2024	Voorstel Culturele Bruisplek
8	22-10-2024	Zienswijze indienen tegen het Visiedocument FUMO 2024-2028
9	26-11-2024	Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Ooststellingwerf 2025-2030
10	25-02-2025	Bindend adviesrecht omgevingsvergunning bopa voor het realiseren van de Compagnonswijk Appelscha
11	25-03-2025	Vaststellen Programma Dienstverlening
12	10-05-2025	Ter uitvoering van amendement bewustmakingscampagne en verstrekken van wasbare luiers

In de analyse gaat het om de raadsvoorstellen zoals ze door het college aan de raad zijn aangeboden (niet een versie die is geamendeerd door de raad zelf).

Onderstaande tabel beschrijft de normering per raadsvoorstel.

Tabel B4.2 Normering per onderzocht raadsvoorstel Ooststellingwerf

	Norm	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Waarom												
1	Bevat een omschrijving van het procesdoel van het voorstel.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Bevat een beschrijving van de aanleiding met een voorgeschiedenis van het voorstel en indien relevant de besluitgeschiedenis.	+/-	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+/-	+	-	+
3	Bevat een probleembeschrijving / probleemstelling. Dit betekent dat de beschrijving het probleem als volgt beschrijft (en/of): – zoals het zich in de samenleving manifesteert; – aan de hand van alle uiteenlopende belangen van groepen inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties die ermee gemoeid zijn – de dilemma's die bestaan in de uitvoering.	+/-	+	+	+/-	+/-	+/-	-	+	-	+/-	+	+/-
	Waarover												
4	Beschrijft het juridische kader voor zover dat relevant is om de beleidsruimte van de gemeente inzichtelijk te maken.	+/-	+/-	+	-	+	-	N.v.t.	+	N.v.t.	+	N.v.t.	N.v.t.
5	Bevat een vertaling van de beleidsruimte in de politiek-bestuurlijke keuzes en belangenafweging(en) die voorliggen.	-	+	-	+/-	+	+/-	+	+	-	+/-	-	+/-
6	Voorliggende keuzes zijn evenwichtig, onderbouwd en zo concreet mogelijk vertaald in beleidsalternatieven. Dit wordt beoordeeld door na te gaan in hoeverre een voorstel de volgende elementen bevat: – Inhoudelijke beschrijving van ieder alternatief: geeft zicht in de bijdrage aan de aanpak van het probleem en de te nemen maatregelen. – Evenwichtige voorstelling van argumenten pro en contra: voor alle genoemde alternatieven. – Inschatting van de risico's die met de alternatieven gepaard gaan. – Te verwachte positieve en negatieve consequenties voor de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers/bedrijven).	-	-	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+	-	+/-	+/-	+/-

	Norm	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7	Geeft inzicht in de voorkeur van het college van B&W voor een bepaald alternatief door te beschrijven: – Hoe het college van B&W de afweging maakt tussen de in het geding zijnde belangen en dilemma's (onder 3 genoemd) of de afweging tussen beleidsalternatieven (onder 6 genoemd) – Welke concrete doelen met het voorkeursalternatief worden nagestreefd. – Wat de financiële consequenties zijn van het voorkeursalternatief.	+/-	+/-	+/-	-	+	N.v.t.	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-
8	Omschrijft duidelijk wat het besluit inhoudt (incl. mogelijkheid tot amenderen) en wat de gevolgen zijn ervan.	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+
9	Omschrijft het tijdstip waarop het beleid geëvalueerd zal worden en hoe het college van B&W in de tussentijd vorm zal geven aan de actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.	-	-	+	N.v.t.	+/-	N.v.t.	+/-	N.v.t.	+	N.v.t.	+/-	+
	Met wie												
10	Biedt inzicht in wie betrokken zal worden (of is geweest) bij het opstellen van de alternatieven / het beleid.	+	-	+	-	+	-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-
11	Omschrijft de wijze waarop en wanneer er communicatie plaats zal vinden.	+	+	+/-	+/-	+	-	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+
	Leesbaarheid												
12	Het voorstel is zelfstandig leesbaar. Details en bijzaken zijn terug te vinden in de bijlagen.	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	-	+/-	+
13	Indien er bijlagen zijn, zijn deze nuttig: de bijlagen betreffen uitsluitend de uitwerking van hoofdzaken die in het raadsvoorstel zijn beschreven. Een toelichting of nadere uitwerking van de financiële consequenties indien noodzakelijk.	+	N.v.t.	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	+/-
14	Het voorstel is opgebouwd volgens een heldere en logische structuur.	+	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+
15	Het voorstel is to-the-point geschreven en bevat geen overbodige informatie.	+	+	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+	+
16	Het voorstel is geschreven in goed Nederlands.	+	+	+/-	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+

Bijlage 5 Benchmark

De analyse van 12 raadsvoorstellen en de enquête heeft op eenzelfde wijze plaatsgevonden in Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. Hierdoor kunnen de resultaten onderling met elkaar worden vergeleken.

B5.1 Vergelijking van de formats voor de raadsvoorstellen

De formats in de drie OWO-gemeenten hebben allen een verschillende opbouw. Onderstaande tabel geeft de opbouw weer.

Tabel B5.1 Opbouw van de raadsvoorstellen (2025)

Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
Voorgesteld besluit	Stelt de raad voor om	Voorstel
Openbaar	Bijlagen	Inleiding
Inleiding	Inleiding	Beoogd effect en/of resultaat
Argumenten	Argumenten	Argumenten
Kanttekeningen	Kanttekeningen	Kanttekeningen
Financiële toelichting	Aanpak/uitvoering	Middelen
SDG's	Communicatie	SDG's
Inwonersparticipatie	Duurzaamheid	Evaluatie
Publicatie voor bekendmaking	Kosten, opbrengsten en dekking	Bijlagen
Vervolg		
Planning & communicatie		
Evaluatie		
Bijlagen		
Geheime stukken		

Ooststellingwerf heeft het meest uitgebreide format. Naast het voorgestelde besluit en de bijlagen zijn er vijf kopjes in de formats die hetzelfde heten of dezelfde strekking hebben in alle drie de gemeenten: inleiding, argumenten, kanttekeningen, financiën (middelen) en SDG's (duurzaamheid).
Er zijn drie inhoudelijke kopjes die in slechts een gemeente gebruikt worden:

- Ooststellingwerf hanteert Inwonersparticipatie;
- Weststellingwerf hanteert Aanpak/uitvoering (hier kan overlap zijn met het kopje Inwonersparticipatie en Vervolg uit Ooststellingwerf);
- Opsterland hanteert Beoogd effect en/of resultaat.

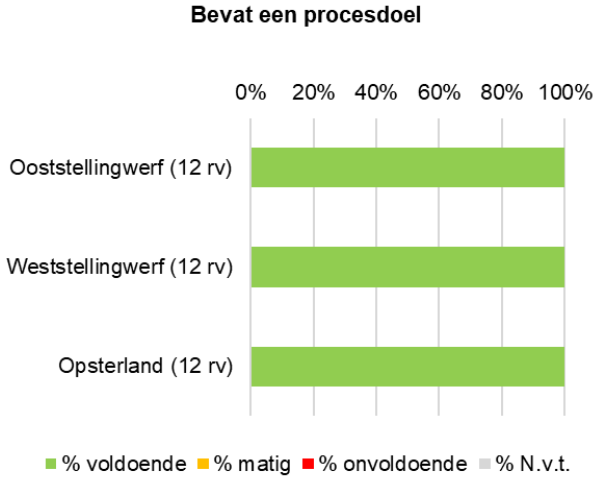
B5.2 Resultaten van de analyse van de raadsvoorstellen

Deze sectie beschrijft de analyse van de raadsvoorstellen in alle onderzochte gemeenten. De analyse wordt beschreven op volgorde van het gehanteerde normenkader:

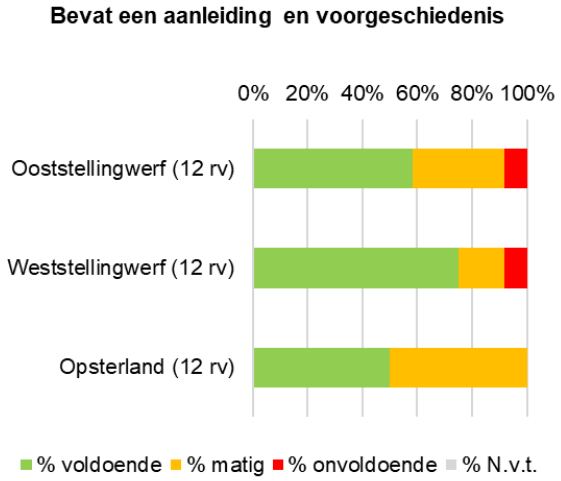
- Waarom: Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving
- Waarover ruimte: Politieke keuzes, belangenafweging en beleidsalternatieven
- Waarover voorkeur: Inzicht in voorkeursalternatief en gemaakte afwegingen
- Waarover vervolg: Evaluatiemoment
- Met wie: Betrokkenheid stakeholders en communicatie
- Leesbaarheid

Tot slot beschrijft deze sectie de resultaten van een gemeenschappelijk raadsvoorstel dat in alle drie de OWO-gemeenten is behandeld.

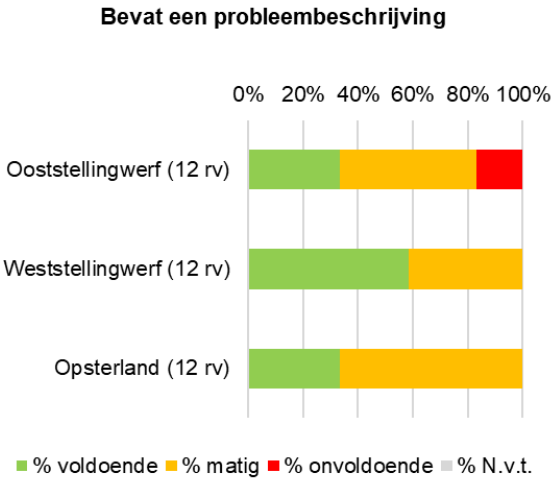
Waarom: Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving

De raadsvoorstellen van Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland bevatten allemaal een procesdoel.

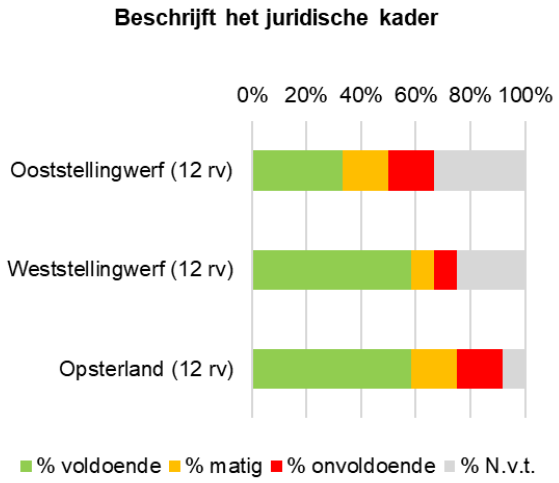

In alle drie de gemeenten bevat minimaal de helft van de onderzochte raadsvoorstellen een goede aanleiding en voorgeschiedenis. Net als in Ooststellingwerf is er in Weststellingwerf 1 raadsvoorstel dat een onvoldoende krijgt hiervoor. In Opsterland is er geen enkel raadsvoorstel met een onvoldoende, maar de helft van de raadsvoorstellen heeft een matige score. De verschillen tussen de OWO-gemeenten zijn niet significant.

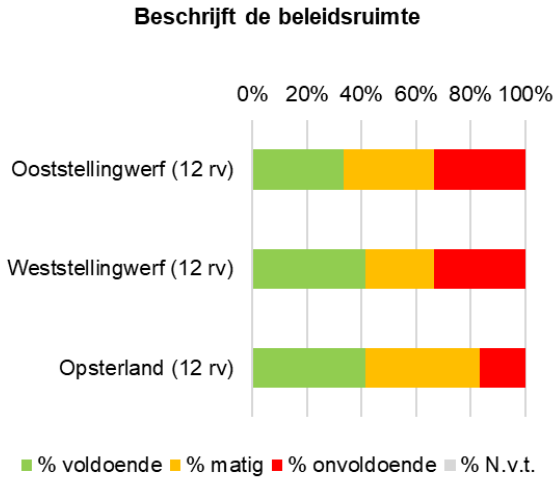

Ooststellingwerf heeft twee raadsvoorstellen waarin het probleem onvoldoende werd beschreven. In Opsterland en Weststellingwerf zijn er geen onvoldoendes. In Weststellingwerf bevat meer dan de helft van de raadsvoorstellen een goede probleembeschrijving.
Desondanks zijn de verschillen niet groot genoeg tussen de OWO-gemeenten om significant te verschillen van elkaar.

Waarover ruimte: Politieke keuzes, belangenafweging en beleidsalternatieven

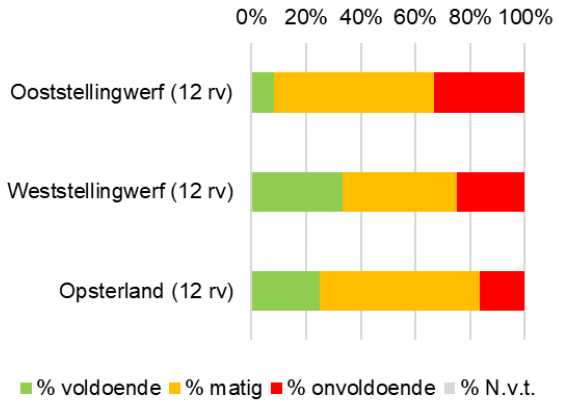

In de gevallen waar een juridisch kader nodig werd geacht, werd dit in alle drie de gemeenten in minimaal de helft van de raadsvoorstellen duidelijk beschreven.
De verschillen tussen de OWO-gemeenten zijn dan ook niet significant verschillend van elkaar.

De onderzochte raadsvoorstellen tonen in alle drie de gemeenten vergelijkbare, gemengde resultaten als het gaat over hoe zij de beleidsruimte beschrijven.

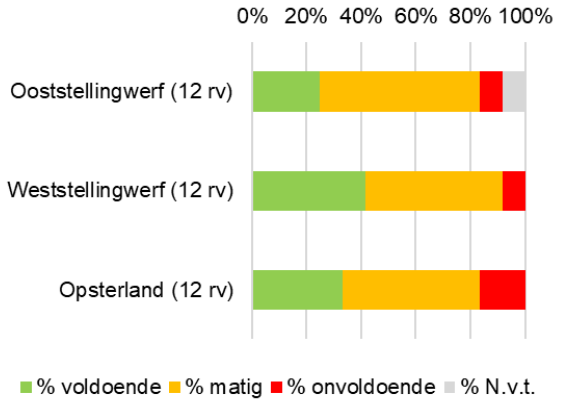
Bevat beleidsalternatieven

In alle drie de gemeenten bevatten weinig van de onderzochte raadsvoorstellen duidelijke beleidsalternatieven. De gemeenten verschillen hierin niet significant van elkaar.

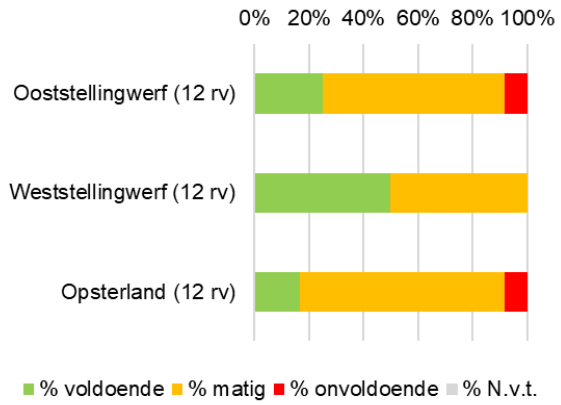
Waarover voorkeur: Inzicht in voorkeursalternatief en gemaakte afwegingen

Geeft inzicht in de voorkeur van het college

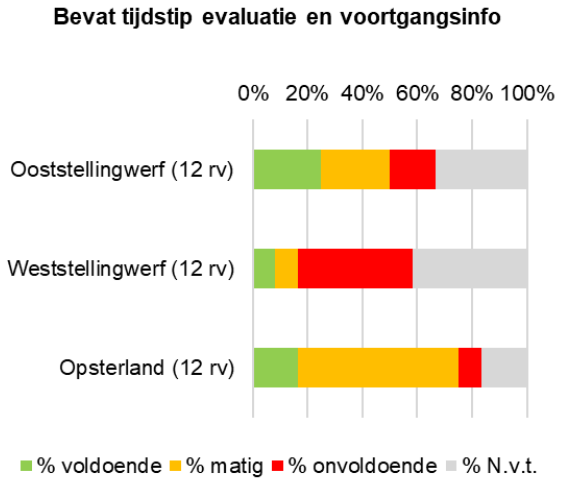
In zowel Ooststellingwerf, Weststellingwerf als Opsterland geeft ongeveer de helft van de raadsvoorstellen matig inzicht in hoe het voorkeursalternatief is geselecteerd. De resultaten tussen de gemeenten zijn dan ook niet significant verschillend van elkaar.

Omschrijft duidelijk het besluit en de gevolgen

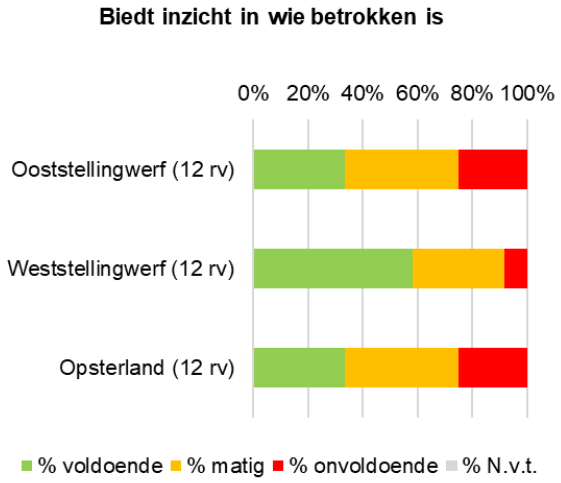
Net als in Ooststellingwerf is bij de helft of meer van de raadsvoorstellen in Weststellingwerf en Opsterland het te nemen besluit en de gevolgen daarvan matig omschreven.

Waarover vervolg: evaluatie

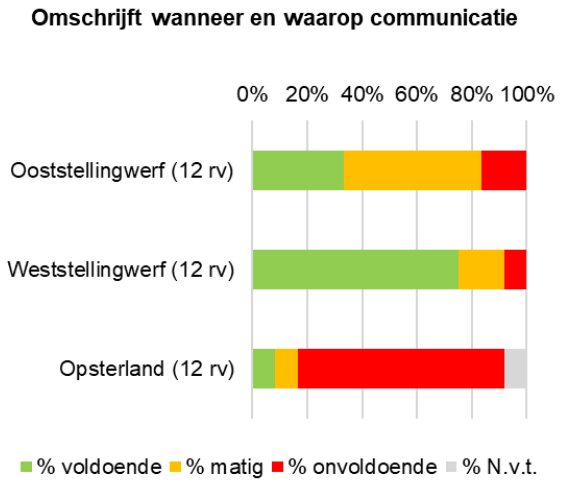

Net als in Ooststellingwerf tonen Weststellingwerf en Opsterland gemengde resultaten over het beschrijven van het moment van evaluatie en tussentijdse informatievoorziening door het college. De resultaten van Ooststellingwerf verschillen niet significant van die van de andere twee gemeenten. Opsterland heeft wel significant meer matige scores dan Weststellingwerf.

Met wie: betrokkenheid stakeholders en communicatie

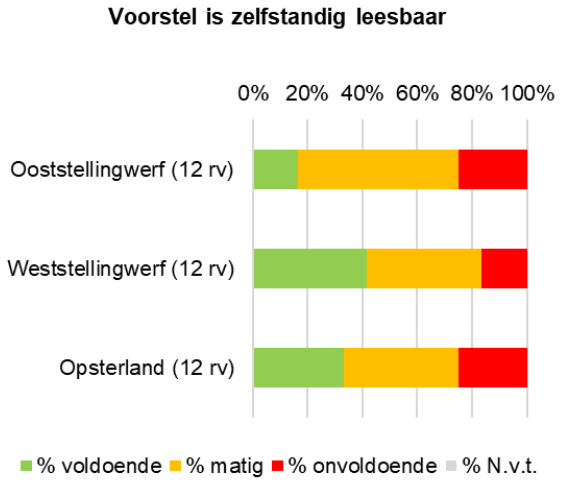

In alle drie de gemeenten worden de raadsvoorstellen gemengd beoordeeld op het punt wie er betrokken is geweest of zal worden bij het opstellen van het beleid. De gemeenten verschillen hierin niet significant van elkaar.
In Ooststellingwerf scoort een kwart van de raadsvoorstellen onvoldoende op dit punt, terwijl Ooststellingwerf als enige OWO-gemeente het kopje Inwonersparticipatie in het format heeft. Dit kopje is er echter pas sinds eind 2024.

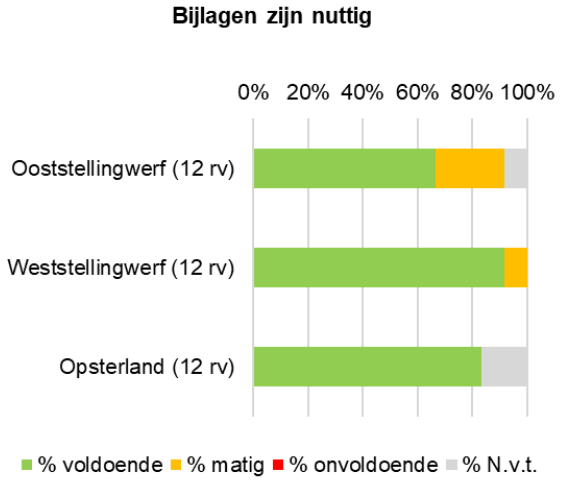

De beoordeling van de beschrijving van de communicatie laat grote verschillen zien tussen de OWO-gemeenten.
Weststellingwerf heeft meer goede beoordelingen dan Ooststellingwerf en Opsterland. Opsterland heeft meer onvoldoendes dan Ooststellingwerf en Weststellingwerf. Dit kan verklaard worden door het format van het raadsvoorstel van Opsterland, dat als enige geen kopje Communicatie bevat.

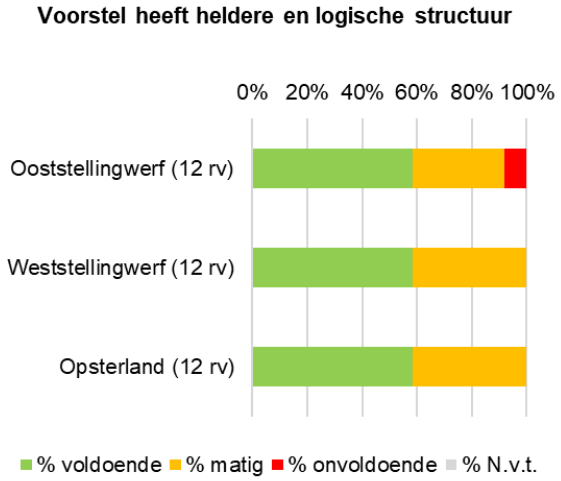
Leesbaarheid

Bij alle drie de gemeenten zijn de meeste onderzochte raadsvoorstellen matig of onvoldoende zelfstandig leesbaar.
De verschillen tussen de gemeenten zijn niet significant.

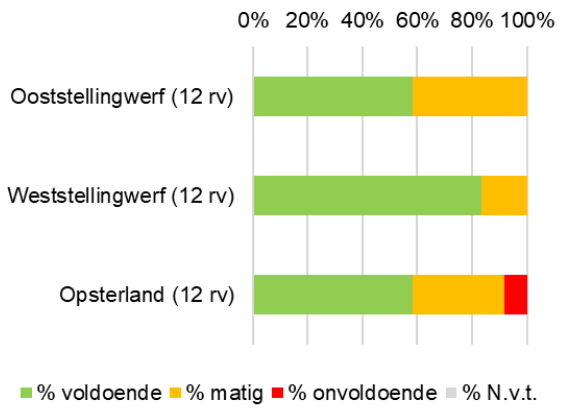

Bijlagen bij een raadsvoorstel bevatten meestal de beleidsnota's waar het raadsvoorstel betrekking op heeft. Deze worden in alle drie de gemeenten over het algemeen nuttig gevonden, omdat ze raadsleden meer gedetailleerde informatie verschaffen dan wat het raadsvoorstel samengevat weergeeft. De resultaten tussen de gemeenten zijn dan ook niet significant verschillend van elkaar.

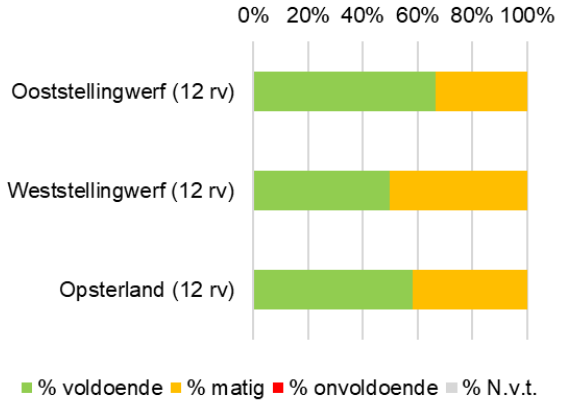
De raadsvoorstellen in de OWO-gemeenten zijn zeer vergelijkbaar als het gaat om de beoordeling van de structuur: deze wordt in de meeste gevallen als goed beoordeeld.

Voorstel heeft geen overbodige informatie

Net als in Ooststellingwerf bevatten de meeste raadsvoorstellen in de benchmarkgemeenten geen overbodige informatie. Er zijn geen significante verschillen tussen de gemeenten.

Goed en duidelijk Nederlands

Ooststellingwerf is vergelijkbaar met Weststellingwerf en Opsterland ten aanzien van het taalgebruik in de raadsvoorstellen. In elke onderzochte gemeente is minimaal de helft van de raadsvoorstellen geschreven in goed Nederlands (geen stijl- of spelfouten), zonder technisch jargon. Geen enkel raadsvoorstel krijgt een onvoldoende op dit punt.

Samenvattend: de kwaliteit van de raadsvoorstellen in Ooststellingwerf is op de meeste punten vergelijkbaar met die in Weststellingwerf en Opsterland. Het enige verschil is dat de raadsvoorstellen van Opsterland minder goed beoordeeld worden dan die in Ooststellingwerf op het aspect communicatie.

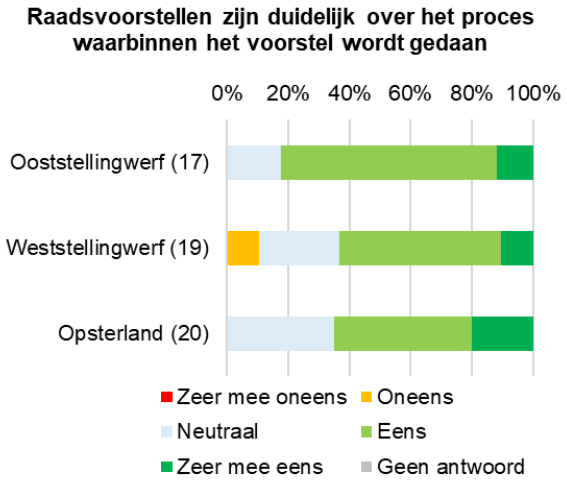
Gemeenschappelijk raadsvoorstel

Een van de 12 onderzochte raadsvoorstellen in de OWO-gemeenten betrof een raadsvoorstel dat aan alle drie de gemeenteraden is aangeboden. Het onderwerp was de zienswijze tegen het Visiedocument FUMO 2024-2028 (in Ooststellingwerf raadsvoorstel nummer 8 uit de analyse).
Het raadsvoorstel van Ooststellingwerf en Weststellingwerf is ondanks het verschil in format eensluidend aangeboden in beide gemeenten. In Opsterland is de tekst ook vrijwel hetzelfde, maar een aantal titels van de argumenten en kanttekeningen is aangepast en er zijn op een aantal plaatsen wat zinnen toegevoegd. Er is een extra argument toegevoegd, omdat de behandeling door de gemeenteraad van Opsterland plaats zou vinden nadat de termijn voor het indienen van de zienswijze zou zijn verstreken.

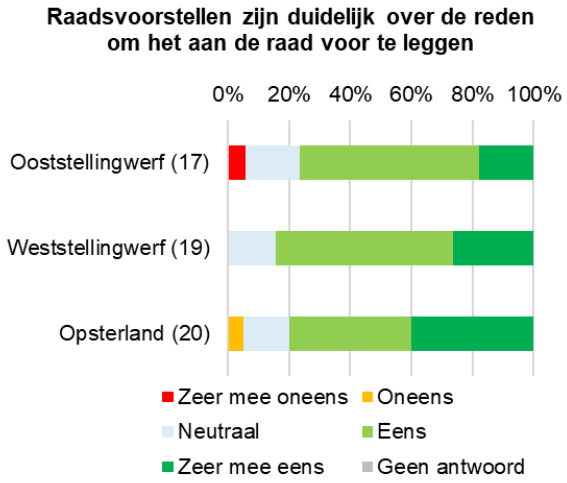
In het raadsvoorstel van Ooststellingwerf en Weststellingwerf worden financiële aspecten (met name FTE's) benoemd in respectievelijk de kopjes Financiële Toelichting en Kosten, Opbrengsten & Dekking. In het raadsvoorstel van Opsterland staat bij Middelen "De zienswijze leidt niet tot financiële consequenties." Deze verschillen hebben niet geleid tot een afwijkende normering in Opsterland.

B5.3 Resultaten van de enquête

Waarom: Aanleiding, voorgeschiedenis, probleembeschrijving

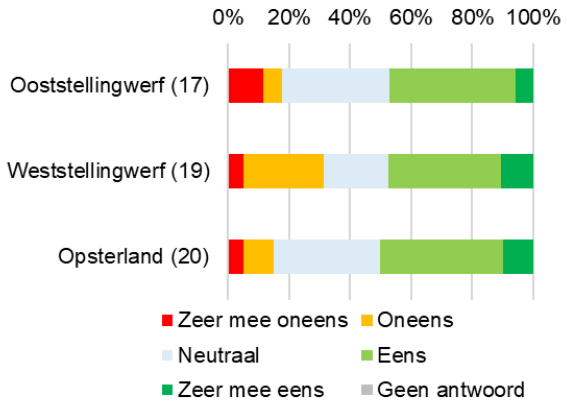

In alle drie de gemeenten vindt meer dan de helft van de respondenten dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over het proces waarbinnen het voorstel wordt gedaan. Er zijn dan ook geen significante verschillen.

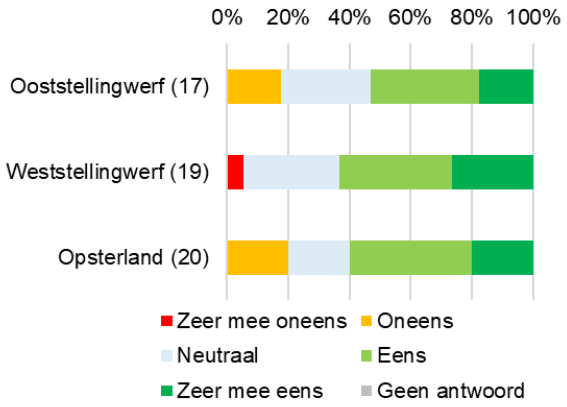
Een ruime meerderheid van de respondenten uit de drie gemeenten vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over de reden om het aan de raad voor te leggen. De meningen zijn dan ook niet significant verschillend van elkaar.

Raadsvoorstellen zijn duidelijk over wat eerder door de raad is besloten over het onderwerp

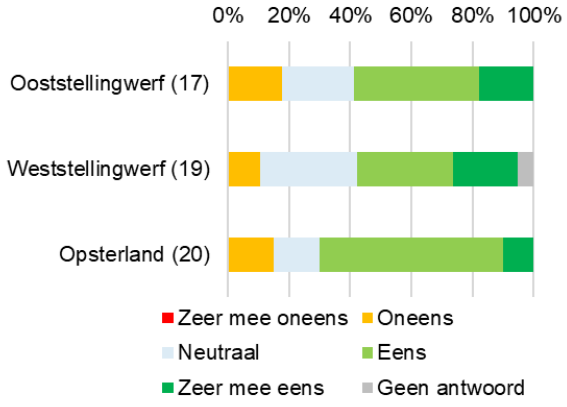
De helft van de respondenten uit alle drie de gemeenten vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over wat eerder door de raad is besloten. De verschillen zijn niet significant.

Raadsvoorstellen zijn duidelijk over wat het wijzigt aan wat eerder door de raad is besloten

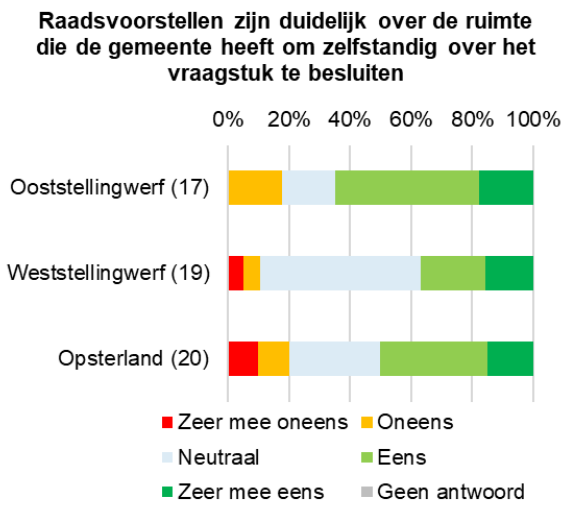
Ruim de helft van de respondenten uit de OWO-gemeenten vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over wat ze wijzigingen aan eerder genomen raadsbesluiten. Ooststellingwerf verschilt niet significant van Weststellingwerf en Opsterland.
Weststellingwerf is wel (net) significant verschillend met Opsterland als het gaat om het aantal respondenten dat het oneens is.

Raadsvoorstellen zijn duidelijk over het maatschappelijk vraagstuk dat centraal staat

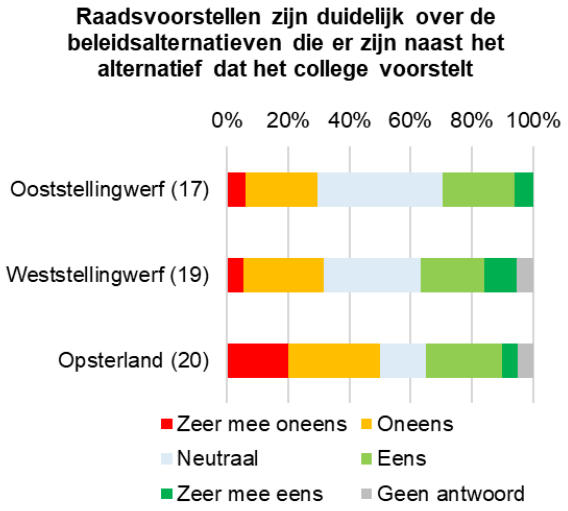

In alle drie de gemeenten vindt meer dan de helft van de respondenten dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over het maatschappelijk vraagstuk dat centraal staat. De meningen zijn dan ook niet significant verschillend van elkaar.

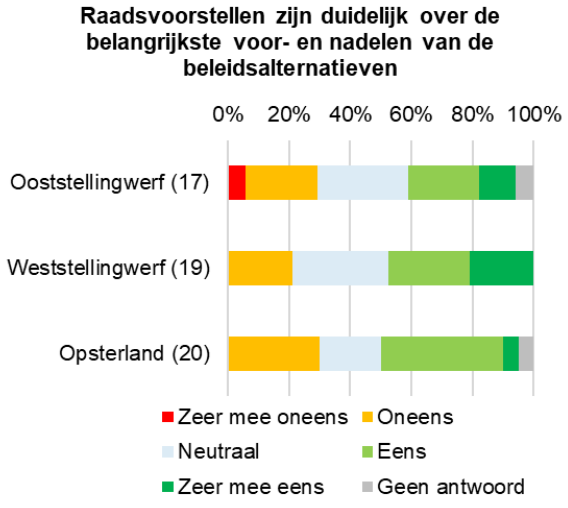
Waarover ruimte: Politieke keuzes, belangenafweging en beleidsalternatieven

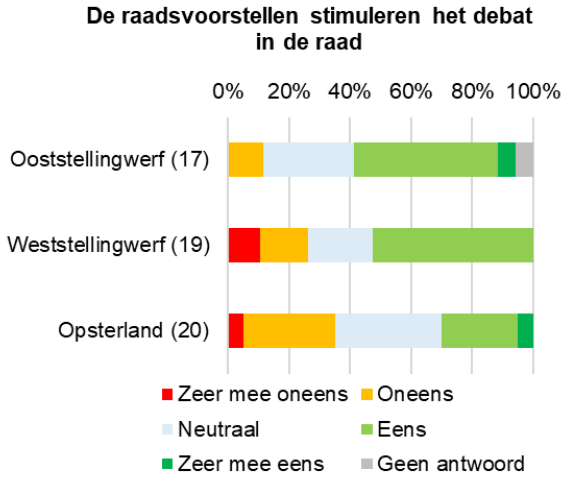
De meeste respondenten uit Ooststellingwerf vinden dat de raadsvoorstellen goed de beleidsruimte voor de gemeente weerspiegelen. In Weststellingwerf is ruim de helft van de respondenten hier neutraal over. Dat is significant meer dan in Ooststellingwerf. De meningen in Ooststellingwerf zijn op dit punt niet significant anders dan die in Opsterland.

De reacties op de vraag of de raadsvoorstellen duidelijk zijn over beleidsalternatieven zijn in alle drie de gemeenten gemengd. Deze meningen zijn niet significant verschillend van elkaar.

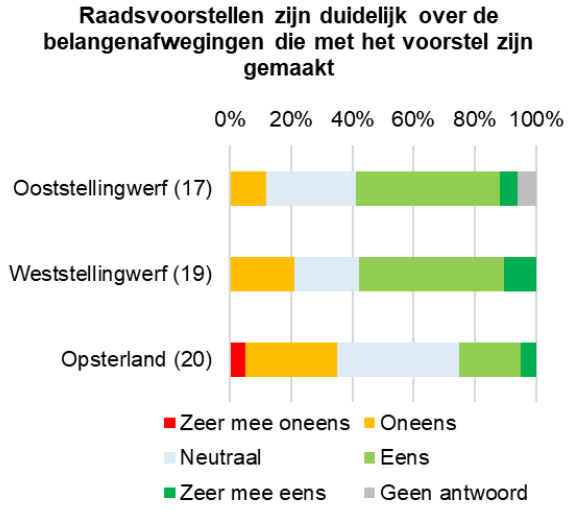

Respondenten uit de drie gemeenten zijn niet uitgesproken positief of negatief over hoe hun raadsvoorstellen voor- en nadelen van beleidsalternatieven presenteren. Er zijn dan ook geen significante verschillen

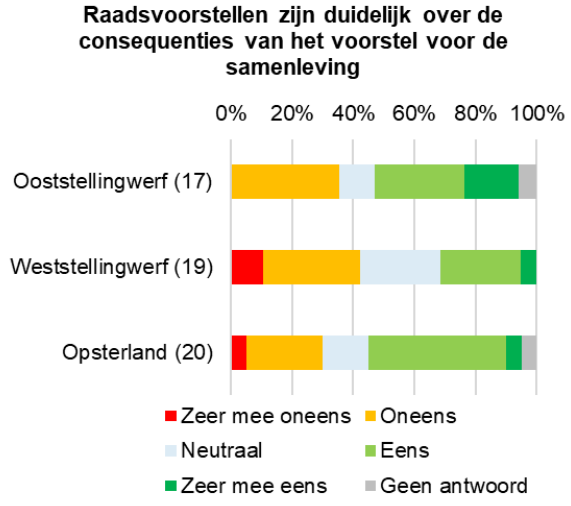

In Ooststellingwerf en Weststellingwerf vindt iets meer dan de helft van de respondenten dat de raadsvoorstellen het debat in de raad stimuleren. In Opsterland zijn de meningen wat gemengder. Deze meningen zijn echter niet significant anders dan die in Ooststellingwerf (en Weststellingwerf).

Waarover voorkeur: Inzicht in voorkeursalternatief en gemaakte afwegingen

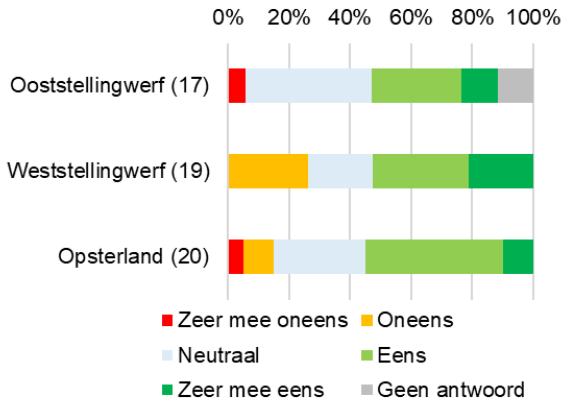

Iets meer dan de helft van de respondenten In Ooststellingwerf en Weststellingwerf vindt dat de raadsvoorstellen duidelijk zijn over de gemaakte belangenafwegingen. In Opsterland is men vrij neutraal hierover. Desondanks zijn de meningen niet significant verschillend tussen de drie gemeenten.

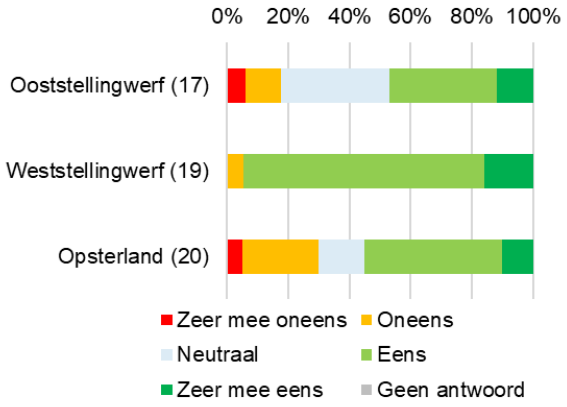
Respondenten uit alle drie de gemeenten zijn niet uitgesproken positief of negatief als het gaat om hoe raadsvoorstellen de gevolgen voor de samenleving beschrijven. De verschillen tussen de gemeenten zijn niet significant.

Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de (financiële) risico's die met het voorstel gepaard gaan

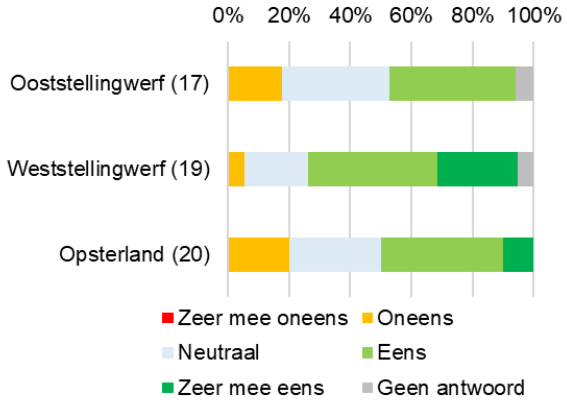
In alle drie de gemeenten vindt ruim de helft van de respondenten dat de raadsvoorstellen goed de (financiële) risico's beschrijven. Weststellingwerf heeft meer respondenten die dit als matig beoordelen dan Ooststellingwerf (daar is 1 persoon het er zeer mee oneens en geen enkele respondenten mee oneens).

Raadsvoorstellen zijn duidelijk over de politiek-bestuurlijke keuzes die het gemeentebestuur met het voorstel maakt

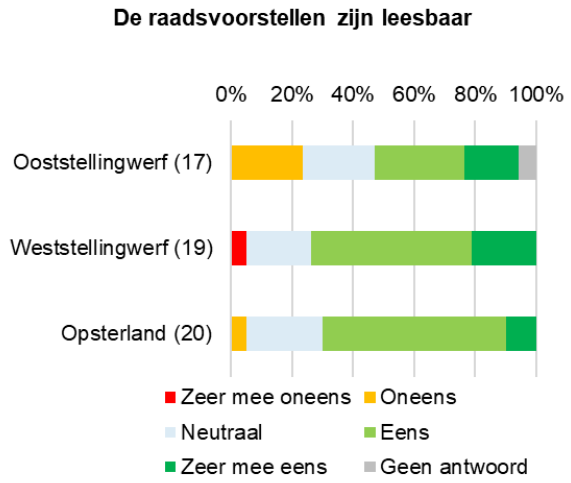
In Weststellingwerf zijn respondenten het er bijna allemaal (zeer) mee eens dat de raadsvoorstellen de politiek-bestuurlijke keuzes duidelijk weergeven. Ooststellingwerf heeft significant minder respondenten dan Weststellingwerf die het daar mee eens zijn (ditzelfde geldt overigens ook voor Opsterland). Significant meer mensen in Ooststellingwerf zijn neutraal dan in Weststellingwerf.

De raadsvoorstellen bevatten duidelijke deelbesluiten

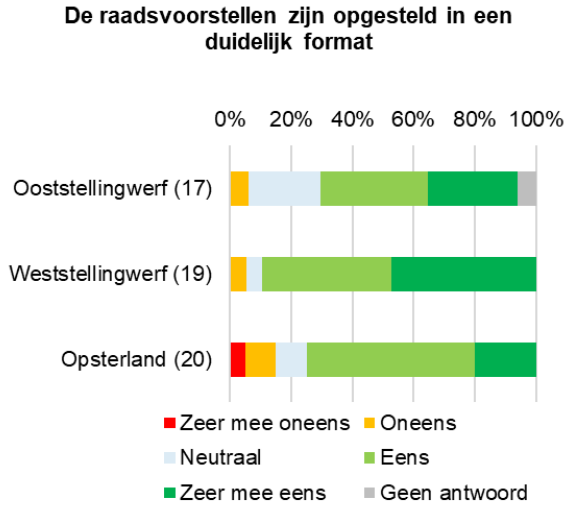

In Ooststellingwerf zijn er geen respondenten uitgesproken positief (het er zeer mee eens) dat de raadsvoorstellen duidelijke deelbesluiten bevatten. Het aantal respondenten dat het er zeer mee is, is significant hoger in Weststellingwerf.

Leesbaarheid

In Weststellingwerf en Opsterland vinden de meeste respondenten de raadsvoorstellen leesbaar. In Ooststellingwerf is dit bijna de helft. Deze meningen zijn niet significant verschillend van elkaar. Het aantal respondenten in Ooststellingwerf dat het er mee oneens is dat de raadsvoorstellen leesbaar zijn is wel significant hoger dan in Weststellingwerf.

In alle drie de gemeenten vinden de meeste respondenten dat de raadsvoorstellen opgesteld zijn in een duidelijk format.

Samenvattend: De mening van raads- en commissieleden in Ooststellingwerf over de kwaliteit van raadsvoorstellen is op alle onderdelen hetzelfde als de meningen in Opsterland. Ten opzichte van Weststellingwerf zijn er een aantal verschillen:

- De meningen in Weststellingwerf zijn neutraler als het gaat over de beschrijving van de ruimte die de gemeente heeft om zelfstandig over het vraagstuk te besluiten
- Weststellingwerf heeft meer respondenten die het niet eens zijn met de stelling dat raadsvoorstellen duidelijk zijn over de (financiële) risico's
- In Weststellingwerf zijn de respondenten vrijwel uitsluitend positief over de duidelijkheid van politiek-bestuurlijke keuzes in de raadsvoorstellen, terwijl de meningen in Ooststellingwerf hier meer neutraal zijn
- De duidelijkheid van de deelbesluiten krijgt meer "Zeer mee eens"-reacties in Weststellingwerf
- In Ooststellingwerf zijn de respondenten het er vaker mee oneens dat de raadsvoorstellen leesbaar zijn.

Bijlage 6 Onderzoeksverantwoording

Naast de gebruikelijke stappen zijn voor dit onderzoek ook enkele bijzondere activiteiten uitgevoerd. Onderstaand lichten we deze toe.

Selectie van de 12 raadsvoorstellen
Uitgaande van alle voorstellen in de huidige collegeperiode, dus vanaf maart 2022, hebben de onderzoekers in de gemeente 12 voorstellen geselecteerd. De onderzoekers hebben daarvoor alle raadsvoorstellen in de raadsperiode verzameld. Dit leverde voor Ooststellingwerf een overzicht op van 312 voorstellen.[13] Al deze voorstellen zijn vervolgens door de onderzoekers gescoord aan de hand van de onderstaande criteria:

- de onderwerpen hebben **impact op de samenleving** in de gemeenten (het voorstel heeft gevolgen voor burgers, maatschappelijke organisaties en/of bedrijven)
- het voorstel is **voldoende 'politiek'** en leent zich daarmee bij uitstek voor aandacht in de gemeenteraad: er was sprake van belangentegenstellingen en de noodzaak hierin een knoop door te hakken om aan uitvoering toe te kunnen komen.
- het voorstel omvat ook **een substantiële beleidsruimte** van de gemeente: oftewel de gemeente gaat erover.

Hieruit volgde een voorlopige selectie waarna de onderzoekers in overleg met de rekenkamer een verdere selectie hebben gemaakt tot de 12 voorstellen. Hierbij is met name gekeken of de voorstellen ook een evenwichtige **verdeling over de beleidsterreinen** van de gemeente representeert. Verder is besloten ook een tweetal **startnotities** in de selectie op te nemen. Daarmee kijkt de rekenkamer in het onderzoek ook naar de wijze waarop het college de raad in een vroegtijdig stadium van het besluitvormingsproces probeert te betrekken.

Analyse van de voorstellen
Na de selectie hebben de onderzoekers de analyse van de voorstellen uitgevoerd. Hierbij is geen gebruik gemaakt van kunstmatige intelligentie.
Om de betrouwbaarheid en validiteit van de analyse te verhogen zijn enkele voorstellen door de onderzoekers samen beoordeeld. Een derde onderzoeker - verder niet intensief bij het onderzoek betrokken – heeft deze oordelen kritisch doorgenomen. In een daaropvolgende bijeenkomst (kalibratiesessie) zijn alle normen besproken en zijn enkele aanvullende technische afspraken gemaakt die gehanteerd zijn bij het scoren van de voorstellen op de normen.
De analyse resulteert in een overzicht van 'scores' van de raadsvoorstellen op alle normen en een overzicht van relevante citaten uit de voorstellen die dienen als voorbeelden in dit onderzoeksrapport.

Enquête
De enquête om de ervaringen en wensen met raadsvoorstellen van raadsleden in kaart te brengen is op papier aangeboden ten tijde van een bijeenkomst van de raad. Dit omdat de verwachting was dat dit zal bijdragen aan hogere respons dan in het geval de enquête

[13] In de periode 2022-2025 respectievelijk 73 (2022), 82 (2023), 107 (2024) en 50 (2025) voorstellen.

uitsluitend digitaal zou zijn aangeboden. Na binnenkomst van de papieren vragenlijsten zijn individuele raadsleden die de enquête nog niet hadden ingevuld ook individueel benaderd met de mogelijkheid om deze alsnog via een link digitaal in te vullen. Deze werkwijze heeft in Ooststellingwerf geleid tot 17 respondenten op een totaal van 37 raads- en commissieleden, een respons van 46%. Afgaande op vergelijkbare onderzoeken een goede respons.

Benchmark
De resultaten van de analyse zijn verwerkt in een benchmark voor de in dit onderzoek betrokken gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland.

Raadsvoorstel

Onderwerp: Ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid

Datum:	15-09-2026
Commissievergadering:	Ruimte
Portefeuillehouder/Teamleider:	B. van 't Klooster en W. Buijs
Extern Zaak ID (zaakcode):	0085270270
Datum raadsvergadering:	27-10-2026
Openbaar:	Ja, passief via openbaar verslag

Voorgesteld besluit

1. Het fietspad 26c te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

2. Het fietspad 6c te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

3. Het fietspad 24 te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

4. De uniforme openbare voorbereidingsprocedure te volgen in het kader van de Algemene wet bestuursrecht om tot een definitief besluit te komen.

5. Als vereiste voor de uitvoering van de onttrekking van traject 26c, voorafgaand door het college schriftelijk te laten vaststellen dat traject 6a voor openbaar gebruik is aangelegd.

Inleiding

Staatsbosbeheer, eigenaar en beheerder van het Nationaal Park Drents-Friese Wold, heeft een verzoek ingediend bij de gemeenteraad van Ooststellingwerf om de fietspaden 26c, 6c en 24 aan de openbaarheid te onttrekken.

Na een zelfstandige afweging van het openbaar belang staat de gemeente achter de onttrekking van de fietspaden. Door de fietspaden te verwijderen worden natuurkernen ontzien en onveilige paden verwijderd. Dankzij zonering van natuur en recreatie kan het Nationale Park in de toekomst worden beleefd. Ook voorziet het fietspadenplan van Staatsbosbeheer in de wens van de gemeente om verharde en brede betonpaden aan te leggen welke onderhoudsvriendelijk zijn en comfort, veiligheid en beleving van gebruikers borgen.

De aanvraag is onderdeel van een groter fietspadenplan om de kwaliteit van de paden en natuurbeheer te verbeteren. Aangezien de fietspaden in het Drents-Friese Wold openbaar zijn dient Staatsbosbeheer een aanvraag bij de gemeenteraad in te dienen wanneer zij paden wil weghalen en daarmee aan de openbaarheid wil onttrekken. De raad beslist over deze aanvraag.

Argumenten

1.1, 2.1, 3.1 Op grond van de Wegenwet is een besluit van de gemeenteraad vereist over de onttrekking van de fietspaden 26c, 6c en 24 in het Drents-Friese Wold.

Gemeente Ooststellingwerf is door Staatsbosbeheer, de eigenaar en beheerder van het Nationaal Park Drents-Friese Wold, gevraagd om drie fietspaden aan de openbaarheid te onttrekken (zie bijlage 1, 2, 3). Het betreft de paden 26c, 6c en 24 die liggen binnen de gemeentegrenzen zoals weergeven op de kaart (bijlage 2). Op grond van artikel 9, eerste lid van de Wegenwet, is de gemeenteraad het bevoegd gezag om dit onttrekkingsbesluit te nemen.

1.2, 2.2, 3.2 Het fietspadenplan van Staatsbosbeheer sluit aan bij de ontwikkelagenda Recreatie en Toerisme Ooststellingwerf.

Met het fietspadenplan voorziet Staatsbosbeheer in de wensen van de gemeente om de natuur te bevorderen en een recreatief aantrekkelijk landschap te creëren. Als recreatieve routes verdwijnen of worden omgelegd door Staatsbosbeheer is het voor de gemeente belangrijk om goede overeenstemming met Staatsbosbeheer te vinden zodat recreëren in de natuur mogelijk blijft. In de Ontwikkelagenda Recreatie & Toerisme Ooststellingwerf 2025-2030 is opgenomen dat er verharde en brede paden moeten terugkomen bij vernieuwing van de infrastructuur. Ook de bezoekers moeten zich kunnen spreiden over de regio om respectvol om te gaan met kwetsbare gebieden.

1.3, 2.3, 3.3 Het fietspadenplan zet in op veilige toegankelijke paden in het Nationaal Park.

De gemeente vindt het van openbaar belang om fietspaden te verwijderen welke in slechte staat verkeren namelijk 26c, 6c en 24 in het Nationaal Park Drents-Friese Wold. De paden hebben scheuren in het asfalt, afbrokkelende half verharding, wateroverlast in lage delen, zijn smal of dichtgegroeid. Deze slechte staat leidt tot gevaarlijke situaties. Staatsbosbeheer wil verharde en brede betonpaden aanleggen in het gebied om het comfort en de veiligheid van gebruikers te borgen. Betonpaden dragen bij aan een goede toegankelijkheid omdat het een vlakke en stabiele ondergrond biedt. Hierdoor zijn de fietspaden prettig en veilig te gebruiken voor fietsers en mensen met een mobiliteitsbeperking zoals mensen in een scootmobiel of op een driewielfiets.

Daardoor verbetert Staatsbosbeheer de kwaliteit van fietspaden wat ten goede komt aan veiligheid en toegankelijkheid van het Drents-Friese Wold.

1.4, 2.4, 3.4 Met het fietspadenplan wordt gestreefd naar een recreatief netwerk dat aansluit bij natuurdoelen.

Staatsbosbeheer wil natuurkernen ontzien en maakt dit mogelijk door zonering in het Nationaal Park. Door te zoneren worden natuur en recreatie in balans gebracht. De gemeente wordt verzocht om fietspad 26c te verwijderen zodat de kale duinen Aekingerzand zone wordt waar de kwetsbare soorten ruimte hebben. Ook door fietspaden 6c en 24 te onttrekken uit de openbaarheid komt er meer rust en kan natuurlijke ontwikkeling plaatsvinden. Met de verplaatsing van fietspaden worden natuurkernen ontzien waardoor wordt toegewerkt naar een recreatief netwerk dat aansluit bij natuurdoelen.

1.5, 2.5, 3.5 Het plan werkt toe naar duurzame en onderhoudsvriendelijke paden.

De gemeente en Recreatieschap Drenthe (bijlage 6) benadrukken dat een betonnen fietspad vanuit beheer en financiën een verstandige investering is. De jaarlijkse onderhoudskosten van een betonnen fietspad liggen gemiddeld circa 70% lager dan die van een halfverhard fietspad. Ook is de technische levensduur van een betonnen fietspad gemiddeld 30 tot 40 jaar in plaats van een halfverhard fietspad dat na 10 tot 20 jaar onderhoud of vervanging vraagt. Ook gaat Staatsbosbeheer bij de herinrichting van het fietsnetwerk beton gebruiken om nieuwe paden aan te leggen om te voldoen aan milieu eisen van de FUMO. Aanvullend vereist beton minder onderhoud waardoor er minder werkzaamheden zijn en daarmee verstoring in het natuurgebied beperkt is.

1.6, 2.6, 3.6 De herinrichting van het fietsnetwerk waarborgt de beleving van het Drents-Friese Wold.

Volgens de gemeente moet de bezoeker in het Drents-Friese Wold de kans hebben om de natuur te beleven. Om dat te bereiken past Staatsbosbeheer een strategie toe in het Drents-Friese Wold waarbij natuurlijke krachten meer de vrije hand krijgen voor een avontuurlijker landschap. In het fietspadenplan staat dat na verwijdering van de paden 26c, 6c en 24 nieuwe paden op een licht slingerende manier worden aangelegd. Ook wordt een fietsvlonder aangelegd bij fietspad 6a. Het wordt aangelegd om de natte zone te overbruggen en het ontziet de kwetsbare zone van reptielen en amfibieën. Het nieuwe traject gaat over de kale duinen, door het bos, over de fietsvlonder en open landschap met een beek. De fietsvlonder en afwisseling in de natuur dragen bij aan de recreatieve beleving van het fietspad.

1.7, 2.7, 3.7 Het fietspadenplan heeft draagvlak onder de belanghebbende partijen Recreatieschap Drenthe, ANWB, Fietsersbond, Werkgroep Toegankelijk Ooststellingwerf.

Het Recreatieschap Drenthe, de ANWB, Fietsersbond en Werkgroep Toegankelijk Ooststellingwerf (WTO) bekrachtigen dat het fietspadenplan waarde toevoegt aan het Drents-Friese Wold (bijlage 5, 6 en 7). Het komt ten goede aan toegankelijkheid, beleving, veiligheid en comfort voor recreatieve gebruikers (ook mensen met een mobiliteitsbeperking) terwijl rekening wordt gehouden met toekomstbestendig beheer. De Werkgroep Toegankelijkheid Ooststellingwerf is om die reden dan ook voorstander van betonnen fietspaden. Aanvullend stelt het Recreatieschap Drenthe dat het plan aansluit op de uitgangspunten van recreatieve fietsers die waarde hechten aan veilige paden zonder kuilen, scheren en gevaarlijke oversteekpunten. Volgens de ANWB wordt de verkeersveiligheid ook verbeterd doordat bezoekers niet langer oversteken bij de gevaarlijke

hoek van de Appelschaseweg. In plaats daarvan kan de oversteek via de veilige verkeersdrempel bij de aansluiting op het bestaande betonpad plaatsvinden wat conflicten met landbouwverkeer op het oude zandpad voorkomt. Uit de steun van het Recreatieschap Drenthe en de ANWB blijkt dat er draagkracht is voor het plan van Staatsbosbeheer om de paden 26c, 6c en 24 uit de openbaarheid te onttrekken.

1.8, 2.8, 3.8 Provincie Friesland wil meer inzetten op het behouden en beschermen van stiltegebieden.

In de concept Provinciale Omgevingsvisie geeft Provincie Friesland aan dat zij in willen zetten op het behouden en beschermen van rust in stiltegebieden. Het is niet bekend of Provincie Friesland het Nationaal Park Drents-Friese Wold als stiltegebied ziet wat ze willen beschermen, maar er is een mogelijkheid dat ze dit in de toekomst gaan besluiten. Door nu alvast paden te onttrekken uit de openbaarheid worden natuurkern gecreëerd wat de kans verkleint dat de Provincie in gaat grijpen. Zoals met de verwijdering van fietspad 26c waardoor op de kale duinen Aekingerzand een zone wordt waar de kwetsbare soorten ruimte hebben. En zoals bij het onttrekken van fietspaden 6c en 24 waardoor meer rust wordt gecreëerd voor natuurlijke ontwikkeling.

1.9, 2.9, 3.9 Door alternatieve fietspaden blijft het mogelijk om van de ene kant naar de andere kant te komen van de oude fietspaden.

Het blijft mogelijk om via andere fietspaden (22a, 30, 6d, 6, 6b en 30) alsnog het eindpunt te bereiken van het de oude paden (26c, 6c en 24).

4.1 Belanghebbenden zijn in de mogelijkheid zienswijze in te dienen voordat een definitief besluit wordt genomen door de Raad.

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht) dient te worden gevolgd om belanghebbenden in de gelegenheid te stellen een zienswijze in te dienen. Tijdens de voorbereidingsprocedure spreekt de gemeenteraad het voornemen uit over de onttrekking van de fietspaden 26c, 6c en 24. Het voornemen staat geschreven in het ontwerpbesluit (bijlage 4). Vervolgens geeft de gemeenteraad aan belanghebbenden de mogelijkheid om te reageren en legt het daarom ter inzage en publiceert het in het Gemeenteblad, de Nieuwe Ooststellingwerver en op de Gemeentepagina (op grond van artikel 11.lid 2 van de Wegenwet juncto artikel 3.4 Awb). De belanghebbenden kunnen een zienswijze indienen gedurende een termijn van zes weken waarna een zienswijzennotitie opgesteld wordt. De gemeenteraad neemt rekening houdend met de zienswijzen het definitieve besluit over de onttrekking volgens de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 Awb).

5.1 Wanneer er nog geen nieuw fietspad ligt kan het oude fietspad nog gebruikt worden.

Om te voorkomen dat bezoekers niet meer van punt A naar punt B kunnen komen en het gebied recreatief aantrekkelijk blijft, is er schriftelijk door Staatsbosbeheer toegezegd dat zij pas de oude paden zal verwijderen wanneer de nieuwe paden er liggen (bijlage 2). Vooral

voor fietspad 6a is het belangrijk dit vast te leggen, aangezien er geen alternatief is wanneer het oude fietspad 26c wordt weggehaald. Door de voorwaarde te stellen dat eerst het college vast moet stellen dat het nieuwe fietspad (6a) in z'n geheel gerealiseerd is, mag Staatsbosbeheer pas daarna het oude fietspad (26c) onttrekken aan de openbaarheid.

Kanttekeningen

1.1 Door de onttrekking van de paden aan de openbaarheid vervallen sommige bestaande fietsroutes.

Bestaande fietsroutes zullen niet meer kloppen. Echter is er wel een alternatieve route beschikbaar over de nieuwe fietspaden, maar dit vergt dus aanpassing van de bewegwijzering en (online) routes.

1.2 De beleving van fietsen over de kale duinen wordt beperkt.

Door de onttrekking geeft alleen het fietspad van 26a nog de echte beleving van fietsen over de kale duinen. Bij het nieuwe bovenste gedeelte van pad 6a gaat het pad langs de kale duinen en heb je uitzicht over de kale duinen. De recreatieve beleving wordt daarmee anders, want de bezoeker fietst dan langs de kale duinen, door het bos en over een beekje door open landschap. Echter is er bij fietspad 26a en in Appelscha bij de Bosberg ook nog een zandvlakte toegankelijk. Bovendien blijft de zandvlakte op de kale duinen wel ter voet toegankelijk.

1.3 Het is niet geheel duidelijk hoeveel effect zonering heeft op de natuurlijke soorten.

Staatsbosbeheer geeft aan dat een te grote hoeveelheid routes en paden in kwetsbare natuur het herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden kan beperken. Een voorbeeld zijn de nesten die worden verlaten door vogels door verstoring. Het verleggen van paden kan daarom bijdragen aan zowel ecologische als recreatieve verbetering. Stiltekernen kunnen meer worden ontzien door bepaalde paden te verwijderen en elders nieuwe routes aan te leggen. In het fietspadenplan komen de beoogde effecten op de natuur echter nog beperkt naar voren. In hoeverre de maatregelen daadwerkelijk leiden tot een verbetering voor het landschap, bijvoorbeeld door minder fietsers in kwetsbare gebieden, zal in de praktijk moeten blijken.

1.4 Er loopt ook een procedure voor onttrekking aan de openbaarheid bij Gemeente Westerveld.

Op 21 april heeft de gemeente Westerveld kennisgenomen van het fietspaden plan van Staatsbosbeheer. Ook hebben ze ingestemd met het onttrekken van fietspaden 6 en 20. Dit besluit moet nog ter inzage liggen voor zienswijzen. Het is niet bekend welk besluit gemeente Westerveld later zal nemen over de fietspaden 26 en 26d. Het is dan ook belangrijk dat er onderlinge afstemming is tussen college en raden om doodlopende fietspaden te vermijden.

1.5 Fietspad 26c loopt dood wanneer de fietspaden 26 en 26d aan de openbaarheid worden onttrokken in Gemeente Westerveld.

De fietspaden 26 en 26d liggen in gemeente Westerveld en fietspad 26c in gemeente Ooststellingwerf. Beide gemeenten nemen een raadsbesluit over de onttrekking van deze paden uit de openbaarheid. Wanneer de paden 26 en 26d in Westerveld worden onttrokken terwijl in Ooststellingwerf het pad 26c blijft liggen dan zal 26c doodlopend worden.

1.6 Fietspad 26c vernieuwen in plaats van onderhouden.

Het huidige onderhoud bestond vooral uit gaten vullen van het fietspad. Dit in combinatie met omhoogkomende delen door wortels maakt dat het fietspad erg hobbelig is geworden. Staatsbosbeheer geeft aan dat het huidige fietspad onderhouden tot blijvende problemen zal lijden en tot hoge kosten. Het is niet duidelijk waarom het fietspad niet in z'n geheel vernieuwd kan worden om aan de nieuwste kwaliteitseisen te voldoen. Vermoedelijk wil Staatsbosbeheer alleen nog investeren in fietspaden welke overeenkomen met haar natuurbeheerdoelstellingen. Vernieuwen is voor Staatsbosbeheer daarom geen optie.

1.7 Er is eerder een motie aangenomen om het fietspad te behouden en beter te onderhouden.

Op 24 juni 2025 is motie M-105, geïnitieerd door VVD, OBelang, PvdA, CU, Lijst Ter Heide, VPO, LO, CDA, door de raad aangenomen. In deze motie werd het college verzocht om het fietspad kale duinen te behouden en er als gemeente op toe te zien dat het beter onderhouden wordt. Uiteindelijk is de beslissing echter niet aan het college, maar aan de raad. In de loop van de tijd heeft de raad meer informatie ontvangen om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Op 26 juni 2025 heeft een excursie in het gebied plaatsgevonden waarin het oude en nieuwe tracé zijn toegelicht. Ook op 15 september 2025 is er een overleg gehouden met Recreatieschap Drenthe, Staatsbosbeheer, CAR3.0 en de gemeente. Op 25 november 2025 is de mededeling aan de raad (ID 1031) verzonden over de verschillende zorgen en wensen over de onttrekking van de oude fietspaden aan de openbaarheid. Staatsbosbeheer heeft de reacties meegenomen en het aangepaste fietspadenplan gepresenteerd aan de raad op 3 juli 2026 tijdens een excursie in het gebied.

1.8 Staatsbosbeheer draagt meer bij aan natuurbeheer dan aan een aantrekkelijk recreatief gebied en aanbod.

Met het verzoek om fietspaden weg te halen om zo een natuurkern te creëren kan het idee ontstaan dat Staatsbosbeheer alleen maar bezig is met de natuur en de recreant wil weren. Echter merken we aan de activiteiten welke zij ondernemen en de alternatieve paden dat het belang van recreëren in de natuur ook bij hen hoge prioriteit heeft. Uiteindelijk is het zoeken naar de juiste balans van recreatie en natuurbehoud. Ondanks dat Staatsbosbeheer voornamelijk budget krijgt voor natuurbeheer, investeert zij waar mogelijk in goede recreatieve voorzieningen. Zo onderhoudt zij de parkeerplaatsen en verschillende paden voor ruiters en mountainbikers waar zij geen budget voor krijgt. Ook het bezoekerscentrum met bijbehorende activiteiten is een mooie aanvulling op het recreatieve aanbod in onze gemeente.

2.1 Ingediende zienswijzen kunnen leiden tot aanpassing of heroverweging van het besluit.

Het is mogelijk dat er tijdens de zienswijzetermijn van zes weken reacties binnenkomen van belanghebbenden die zich niet kunnen vinden in het ontwerpbesluit. Deze zienswijzen dienen zorgvuldig te worden beoordeeld en van een reactie te worden voorzien. Dit kan ertoe leiden dat het definitieve besluit wordt aangepast of dat aanvullend onderzoek nodig is. Dit risico is aanvaardbaar omdat het volgen van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure juist bedoeld is om de zorgvuldigheid van de besluitvorming te waarborgen.

3.1 Kans op juridische procedures.

Na het definitieve besluit kunnen belanghebbenden beroep instellen. Dit brengt kosten en tijd met zich mee. We beperken dit risico door een zorgvuldige voorbereiding en het goed motiveren van het besluit.

Financiële toelichting

De beslissing om fietspaden uit de openbaarheid te onttrekken heeft geen financieel effect. Het betreft uitsluitend het voornemen van de gemeenteraad voor een onttrekking, het openbaar maken van het ontwerpbesluit en het doorlopen van de wettelijk voorgeschreven procedure.

Bij de begroting 2027 komt een financieringsvraag terug voor een bijdrage van €80.000 voor de verwijdering van de fietspaden en aanleg van het nieuwe traject 6a. Mocht er een definitief besluit zijn genomen om de fietspaden niet te onttrekken dan zal dit budget komen te vervallen.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Relevante SDG's voor dit advies zijn:

Industrie, innovatie en infrastructuur

Dit advies heeft betrekking op de aanpassing van de openbare infrastructuur in het Drents-Friese Wold. Door verouderde fietspaden te onttrekken aan de openbaarheid wordt ruimte gemaakt voor toekomstbestendige infrastructuur.

Duurzame steden en gemeenschappen

Dit advies draagt bij aan een duurzaam en veilig recreatief netwerk door verouderde paden te vervangen door kwalitatief betere voorzieningen, wat de leefomgeving voor inwoners en bezoekers verbetert.

Leven op het land

De onttrekking van fietspaden in kwetsbare natuurgebieden draagt bij aan natuurherstel en het beschermen van biodiversiteit in het Drents-Friese Wold.

Inwonersparticipatie

CAR 3.0 heeft bezwaar tegen het onttrekken van fietspad 26C, aangezien bezoekers hier de kale duinen kunnen beleven. Staatsbosbeheer heeft voor Coöperatie Appelscha Regio 3.0 (CAR 3.0) een veldbezoek georganiseerd waarin ze een alternatieve route hebben besproken. Staatsbosbeheer heeft de route gedeeltelijk kunnen aanpassen volgens de wensen van CAR 3.0. Aangezien bij de fietspaden 24 en 6c geen sprake is van de unieke kale duinen beleving hebben Staatsbosbeheer en CAR 3.0 het niet over de onttrekking van deze fietspaden gehad.

Belanghebbenden krijgen gedurende zes weken de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. Daarvoor wordt het ontwerpbesluit gepubliceerd in het Gemeenteblad, de Nieuwe Ooststellingwerver en op de Gemeentepagina en ter inzage gelegd, In het kader van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, op grond van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Publicatie voor bekendmaking

De gemeenteraad van Ooststellingwerf heeft het voornemen uitgesproken om de fietspaden 26c, 6c en 24 (zie kaart Staatsbosbeheer) in het Drents Friese Wold te onttrekken aan de openbaarheid. Dit gebeurt op verzoek van Staatsbosbeheer en is onderdeel van een groter plan ter kwaliteitsverbetering van de fietspaden en natuurbeheer. Het ontwerpbesluit ligt zes weken ter inzage en wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad, de Nieuwe Ooststellingwerver en op de Gemeentepagina. Tijdens deze periode kan men een zienswijze indienen wat is toegelicht in het ontwerpbesluit.

Vervolg

Wanneer uw raad besluit zoals door het college voorgesteld, dan worden de volgende stappen genomen:

1. Het ontwerpbesluit wordt toegezonden aan de belanghebbenden voorafgaand aan de terinzagelegging (3:13 Awb);

2. Het ontwerpbesluit ligt zes weken ter inzage (3:11 en 3:12 Awb) (november-december 2026);

3. Gedurende de terinzagelegging kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen (3:15 Awb);

4. Met inachtneming van eventuele zienswijzen legt het college een definitief besluit voor aan de raad (begin 2027);

5. De raad neemt een definitief besluit (begin 2027);

6. Belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend kunnen beroep instellen bij de

Rechtbank;

7. Het besluit treedt in werking nadat de termijn voor de beroepsprocedure is afgelopen.

Planning & Communicatie

Het voorgenomen besluit wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad, de Nieuwe Ooststellingwerver en op de Gemeentepagina. Daarnaast worden de partijen waarmee contact is geweest op de hoogte gebracht van de terinzagelegging.

Bijlagen

1 Staatsbosbeheer brief samenvatting verzoek en fietspadenplan

2 Staatsbosbeheer brief verzoek tot onttrekking van fietspaden aan de openbaarheid

3 Staatsbosbeheer toelichting fietspadenplan, recreatie en natuur in het Drents-Friese Wold anno 2026

4 Ontwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid

5 Reactie ANWB

6 Reactie Recreatieschap Drenthe

7 Reactie Fietsersbond

Besluit

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085270270

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 september 2026;

gelet op artikel 7 en artikel 9, eerste lid van de Wegenwet en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit

1. Het fietspad 26c te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

2. Het fietspad 6c te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

3. Het fietspad 24 te onttrekken aan de openbaarheid zoals weergegeven op de kaart (bijlage 2) aan de hand van artikel 9, lid 1 van de Wegenwet.

4. De uniforme openbare voorbereidingsprocedure te volgen in het kader van de Algemene wet bestuursrecht om tot een definitief besluit te komen.

5. Als vereiste voor de uitvoering van de onttrekking van traject 26c, voorafgaand door het college schriftelijk te laten vaststellen dat traject 6a voor openbaar gebruik is aangelegd.

Besloten in de openbare vergadering van 27 oktober 2026

, griffier. , voorzitter.

Staatsbosbeheer Drenthe

Gemeente Ooststellingwerf
T.a.v de gemeenteraad
't Oost 11
8431 LE Oosterwolde

Hoogersmilde, 24-6-2026

Betreft: samenvatting verzoek en fietspadenplan

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u het **fietspadenplan** voor het Drents-Friese Wold aan. Met dit plan willen wij samen met onze partners werken aan een toekomstbestendig netwerk van recreatieve fietspaden dat beter aansluit bij zowel de natuurdoelen als de wensen van bezoekers.

Het voorstel richt zich op het verbeteren van de kwaliteit, veiligheid en beleving van de fietspaden. Op enkele locaties betekent dit dat bestaande paden worden verlegd, opgewaardeerd of uit de openbaarheid worden gehaald. Per locatie lichten wij in de bijgevoegde notitie toe welke keuzes worden voorgesteld en welke medewerking wij van de gemeente vragen. Bijgevoegd vindt u ook het verzoek om paden uit de openbaarheid te onttrekken.

Bij deze brief voegen wij tevens een afzonderlijke **achtergrondnotitie over recreatie** aan toe waarin wordt uitgelegd welke ontwikkelingen de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden in het Drents-Friese Wold. Daarin wordt beschreven hoe recreatie en natuurontwikkeling met elkaar in balans worden gebracht, welke activiteiten waar mogelijk zijn en welke beperkingen voortvloeien uit de natuurdoelen van het gebied. Deze achtergrondinformatie biedt de context waarbinnen het fietspadenplan tot stand is gekomen.

Wij hopen dat u positief wilt meedenken over de voorgestelde maatregelen. Met de huidige subsidiemogelijkheden en de samenwerking tussen terreinbeheerders, gemeenten en provincies ligt er een unieke kans om de kwaliteit van het recreatieve netwerk duurzaam te verbeteren.

Wij zullen binnenkort het plan en de achterliggende keuzes nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Staatsbosbeheer Drenthe

Bijlage:

1. Toelichting fietspadenplan
2. Toelichting recreatie en natuur in het Drents Friese Wold anno 2026

Staatsbosbeheer Drenthe

Gemeente Ooststellingwerf
T.a.v de gemeenteraad
't Oost 11
8431 LE Oosterwolde

Hoogersmilde, 24-6-2026

Betreft: verzoek tot onttrekking van fietspaden aan de openbaarheid

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij verzoeken wij u om de procedure in gang te zetten voor het onttrekken van enkele fietspaden binnen de gemeente Ooststellingwerf aan de openbaarheid. De betreffende fietspaden zijn gelegen binnen het Drents Friese Wold en betreffen de volgende rode trajecten; een kaart is bijgevoegd op de volgende pagina; meer detailinfo in het meegestuurde fietspadenplan.

- Pad 24
- Pad 6c (pad 31 is Westerveld)
- Pad 26 c (de hele driesprong wordt elders gesitueerd, maar volgens wegenlegger is Westerveld wegbeheerder 26 en 26b)

Deze paden worden pas weggehaald nadat het college schriftelijk heeft vastgesteld en bekendgemaakt dat traject 6 is aangelegd, veilig en openbaar toegankelijk is en voor gebruik beschikbaar is.

Aanleiding voor dit verzoek is dat de huidige openbare status van deze paden niet langer aansluit bij het beoogde beheer, de inrichting en de doelstellingen van het gebied. Onze doelen zijn om enkele natuurkernen meer te ontzien, nieuwe paden aan te leggen die voldoen aan de eisen van deze tijd en de oude paden met staalslakken te verwijderen. Deze fietspaden zijn het sluitstuk van een lang proces.

Door de paden aan de openbaarheid te onttrekken ontstaat de mogelijkheid om het gebied beter in te richten en te beheren overeenkomstig de geldende natuur-, recreatie- en beheer doelstellingen. Er zullen alternatieve routes en paden aangelegd worden om de bereikbaarheid en recreatieve beleving van het gebied te waarborgen en zelfs te verhogen.

Wij verzoeken u daarom een besluit te nemen tot onttrekking van bovengenoemde fietspaden aan de openbaarheid conform de daarvoor geldende wettelijke procedure. Wij zullen 3 juli middels een presentatie en een veldbezoek dit verzoek nader toelichten; we hebben reeds aanvullende informatie, kaarten en onderbouwingen aangeleverd.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Staatsbosbeheer Drenthe

Kaart met fietspaden noordelijk deel Drents Friese Wold

Legenda:
Rood = bestaande fietspaden die verdwijnen.
Groen = toekomstige betonpaden.
Blauw = half verharding die blijft.
Bruin = gemeentelijke paden, vrijwel allemaal al van beton.
Paars = Mogelijkheden voor dit traject worden nog bekeken.
Anders = Soms zit er rood onder groen of blauw, dat betekent dat een oud pad daar weg gaat en er iets nieuws voor terug komt op diezelfde plek.

Datum: 24-6-2026
Van: Staatsbosbeheer Drenthe
Aan: Gemeente Ooststellingwerf
Onderwerp: Toelichting fietspadenplan, recreatie en natuur

---

1. Toelichting fietspadenplan

Inleiding

In de bijgevoegde bijlage over het Drents Friese Wold en recreatie is uitleg gegeven over waar we al 15 jaar mee bezig zijn. Een gebied dat op plekken mag verwilderen en waar men zich mag verwonderen over de natuur en de natuurlijke processen. Een gebied ook waar we ruimte aan natuur willen geven, maar ook de bezoeker een prachtige kwalitatief hoogwaardige beleving willen bieden.

Qua MTB, ruiteren en wandelen zijn de routes al grotendeels aangepast aan de natuurkernen; hier verandert nog maar weinig. Wat de fietspaden betreft is dit een langer proces, om de simpele reden dat een wandelroute verplaatsen veel makkelijker en goedkoper is dan een fietspad. In deze memo gaan we meer detail in op het fietspadenplan van het Drents Friese Wold en de unieke kans die de huidige Drentse provinciale subsidie ons biedt. In de bijlage aan het eind van deze memo staat detailinfo per pad.

Wat we willen en niet meer willen

We willen mooie routes langs de natuurkernen leggen, dit noemen we zoneren. Tegelijk met het zoneren willen we **de kwaliteit** van onze paden, routes en voorzieningen verhogen. Qua fietsen willen we **meer bredere veiligere betonfietspaden** zoals die over de Oude Willem.

We willen af van al die fietspaden in slechte staat en met hoge onderhoudskosten. We zien nu paden met scheuren in het asfalt, wateroverlast in lage delen, smalle dichtgegroeide paden en afbrokkelende halfverharding . Ook de recente terechtwijzing van de Fumo over staalslakken in onze paden dwingt ons tot actie.

Onderstaand foto's van paden met scheuren in het asfalt, wateroverlast en afbrokkelende halfverharding.

Comfort en veiligheid zijn volgens het Recreatieschap de 2 eisen die bezoekers aan een fietspad stellen; wij willen daar graag de eis van beleving aan toevoegen. We proberen dus tegelijk de beleving voor de bezoekers te verbeteren. Niet alleen door betere voorzieningen, maar ook door de paden anders vorm te geven. Zo zal een

nieuw fietspad binnen het fietsnetwerk niet alleen van 2 meter breed beton zijn, maar zal deze kronkelend door het gebied gaan, waarbij mensen om elke hoek weer verrast kunnen worden.

Onderstaand een foto van het betonpad over de Oude Willem; al eerder aangelegd.

We zijn met beide gemeentes. Westerveld en Ooststellingwerf in gesprek geraakt over de slechte kwaliteit van de fietspaden. We hebben helaas nog steeds fietspaden met scheuren erin, fietspaden die lange tijd per jaar onder water staan en paden die nog maar 50 cm breed zijn. Hier willen we vanaf!

Beide gemeentes willen graag dat de kwaliteit omhooggaat en worden daarin gesteund door het Recreatieschap, de ANWB, de Fietsunie en de provincie Drenthe.

Zoals genoemd willen we ze dan wel meteen op de juiste plek neerleggen zodat naast de beleving ook de natuur erop vooruitgaat.

Onderstaand een bericht van het Wildryck over opening fietspad in 2025.

Kwaliteit boven kwantiteit

Als we de lengte optellen van alle nieuwe fietspaden zullen er enkele procenten minder lengte fietspad zijn. Daarentegen zal de kwaliteit van de fietspaden vele malen hoger zijn en ook de beleving en veiligheid zal sterk toenemen. Onderhoudskosten zullen dalen, want beton is makkelijker te onderhouden dan halfverhardingen, dus het is voor ons ook beter haalbaar om de kwaliteit te borgen.

En natuurlijk is het fijner fietsen over droge brede paden, dan door 20 centimeter diepe plassen.
Onderstaand een foto van het pad dat in 2025 vervangen is door het nieuwe fietspad.

Als terreinbeheerders hebben we helaas niet veel geld voor dit soort zaken. Wel zijn er subsidies beschikbaar, met name via de provincie en hebben we de ervaring dat we samen met hulp van alle partners veel kunnen bereiken. Ja, we krijgen SNL subsidie om fietspaden te onderhouden. Dit is voor onderhoud van half verhardingen; gerekend wordt met 4 meter fietspad per ha, dat zou voor 20 km pad zijn terwijl er meer dan 30 km in het gebied ligt. Geld voor nieuwe paden zit er ook niet bij. Het aantal kilometers fietspad in het Drents Friese Wold is en blijft ook na de aanpassing veel hoger dan dat waar we voor betaald worden. Dat is acceptabel, maar een stap als deze maken zou ons enorm helpen de kwaliteit te verhogen en dit goed te houden.

NB: In 2025 hebben we ook 1 pad opgeknapt, dit is het pad van het bezoekerscentrum in Appelscha naar de Oude Willem. We zijn nu aangeschreven door de FUMO omdat we staalslakken hergebruikt zouden hebben. Het ruw maken van de oude laag om de nieuwe laag te laten hechten wordt gezien als hergebruik van staalslakken. Deze staalslakken zitten in al onze oude paden; we zijn nu aan het uitzoeken wat dit betekent voor ons onderhoud; dit kan grote consequenties hebben. Het kan een extra argument vormen om nu deze enorme kans te grijpen en een stap te maken.

Het fietspadenplan in detail uit 2024 is als volgt. Aangevuld met de vragen aan u (in groen)

Op de laatste pagina staat een kaart met alle fietspaden erop. De rode lijnen zijn onze bestaande fietspaden die verdwijnen, de groene zijn toekomstige betonpaden en blauw is halfverharding die gewoon blijft. Soms zit er rood onder groen of blauw, dat betekent dat een oud pad daar weg gaat en er iets nieuws voor terug komt op diezelfde plek. Bruin zijn gemeentelijke paden, vrijwel allemaal al van beton. Het plaatje en onderstaande omschrijving is soms even puzzelen, maar we hebben zo wel geprobeerd een compleet plaatje te schetsen.

1: De rode 6, 31 en stukje rode 20 verdwijnen, alsmede het stukje hiertussen. Deze zijn in slechte staat en met name in 6 staan vaak grote plassen. Als de waterberging in de Oude Willem aan staat zal dit water zelfs nog hoger staan. Dit traject zal verplaatst worden naar een oude Oogstweg (de klinkerweg; groene 6). Dit wordt beton. De gemeenteraad van Westerveld heeft in april van dit jaar unaniem voorgestemd. De oude paden worden verwijderd en er wordt een nieuw pad aangelegd. Dit nieuwe pad stopt straks (voorlopig) op de Friese grens waarna het over gaat op een stukje klinkerweg. De gemeente Westerveld heeft ook besloten 80.000 euro bij te dragen aan dit project). We zijn voornemens een beleefpunt in te richten bij de ganzenpoel.

- Het stukje 6c in Ooststelingwerf loopt straks dood, we vragen u om dit stukje uit de openbaarheid te halen.

2: De driesprong (nr 26) in het Aekingerzand verdwijnt om met name de Tapuitenpopulatie in het Aekingerzand meer rust te geven. Hiervoor maken we een geheel nieuw fietspad (6 A). Deze zal in 2 meter beton worden uitgevoerd en zal ook voorzien worden van een fietsvlonder om de natte en voor reptielen en amfibieen kwetsbare zone te overbruggen. Dit traject wordt onderdeel van het fietsnetwerk. Dit willen we in 2027 uitvoeren.
Staatsbosbeheer was eerst van plan het fietspad recht door te trekken. In dat geval zouden we in de hoek vd Appelschaase weg een gevaarlijke bocht over moeten. Op verzoek van de ondernemers is nu toch besloten het fietspad langs de kale duinen te leiden zodat het aansluit op het betonpad waar nu al een veilige oversteek is. Wij vragen u he volgende.

- De 3 oude paden met staalslakken liggen gedeeltelijk in uw gemeente; we vragen u of we dit uit de openbaarheid mogen halen. 26 c ligt volledig in Friesland, 26 en 26d in Drenthe.
- Het nieuwe pad 6a ligt net in Drenthe. Het voordeel hiervan is dat we in 2027 voor het laatste jaar gebruik kunnen maken van de subsidie van de provincie Drenthe. Ze dragen dan 70% van de kosten; dat is ongeveer een half miljoen euro aan subsidie. De gemeente Westerveld is voornemens ook voor dit project 80.000 euro bij te dragen. Ons verzoek aan u is ook 80.000 euro bij te dragen om ook hier de kwaliteit te verbeteren. Wij dragen de overige kosten.

3: De studentenweg (nr 15) is een smalle halfverharding in slechte staat. Deze willen we iets zuidelijker op iets hogere grond in beton leggen en de oude saneren. Tijdspad is nog niet helder.

4: Aekingerzand (nr 26A en 13) : Deze ligt hier in principe goed en vormt de verbinding tussen de Oude Willem en het bezoekerscentrum. Beton is hier gewenst en mogelijk. Dit pad is recentelijk opgeknapt, maar we zijn nu in gesprek met de FUMO, die ons op de vingers heeft getikt. Halfverhardingen zoals deze moeten gefreesd worden voor er een nieuwe laag op komt. Dat wordt nu gezien als hergebruik van materiaal en mdat hier staalslakken in lijken te zitten mag dit niet meer.

- Ons verzoek aan u is om samen met ons richting de provincie Friesland op te trekken. Dit met als doel om financiering te regelen om dit belangrijke pad op deze zelfde plek te houden, de paden met staalslakken te verwijderen en ook in beton uit te voeren; kronkelend door het Friese deel van het wold. In dit project willen we meteen nr 13, 26a, 26b, 22, 22a, 6b en 30 aanpakken zodat we in 1 keer deze Friese paden dezelfde kwaliteit kunnen geven als de Drentse paden en men veilig en comfortabel van Diever naar Appelscha kan fietsen. De lobby richting de provincie Friesland hebben we al opgestart.

5: Groene 22. Deze halfverharding willen we graag upgraden naar 2 meter breed beton. Zie ook punt 4 hierboven.

6: 24 en 25. De halfverharding op 25 is recentelijk weer opgeknapt. In de toekomst kan dit ook naar beton, want het zal toegevoegd worden aan het fietsnetwerk. Het zeer slechte stukje 24 willen we saneren; het is asfalt waar de wortels doorheen komen en nog maar 70 cm breed; het grote veen is via 25 ook goed te beleven en zo ontstaat wat meer rust aan deze kant. Er is ambtelijk afgestemd dat het fietspad 6d dat nu van u is door de gemeente wordt omgevormd naar beton en daarna naar ons wordt overdragen. Wij dragen daarna kosten voor beheer en onderhoud zodat u die kosten niet meer heeft.

Voor ons is het hebben van fiestpaden overigens niet een wens/eis. Omdat 24 echter weg gaat en 25 wordt opgeknapt blijft er onder aan de streep evenveel km pad voor osn over van betere kwaliteit waardoor het voor ons ook uit kan en u kosten bespaard.

- Wij vragen u officieel toestemming voor het uit de openbaarheid halen van het rode stukje 24.

7: 16 en 18. 16 is zeer slecht en er staan soms wel 200 meter lange en 20 cm diepe plassen op. Dit pad is in 2025 verplaatst naar 18 waar we de hogere koppen opgezocht hebben. Dit pad is ook uitgevoerd in 2 meter breed beton en is onderdeel van het fietsnetwerk geworden. Dit project is in 2025 gerealiseerd; wederom met subsidie van de provincie Drenthe en steun van de gemeente Westerveld.

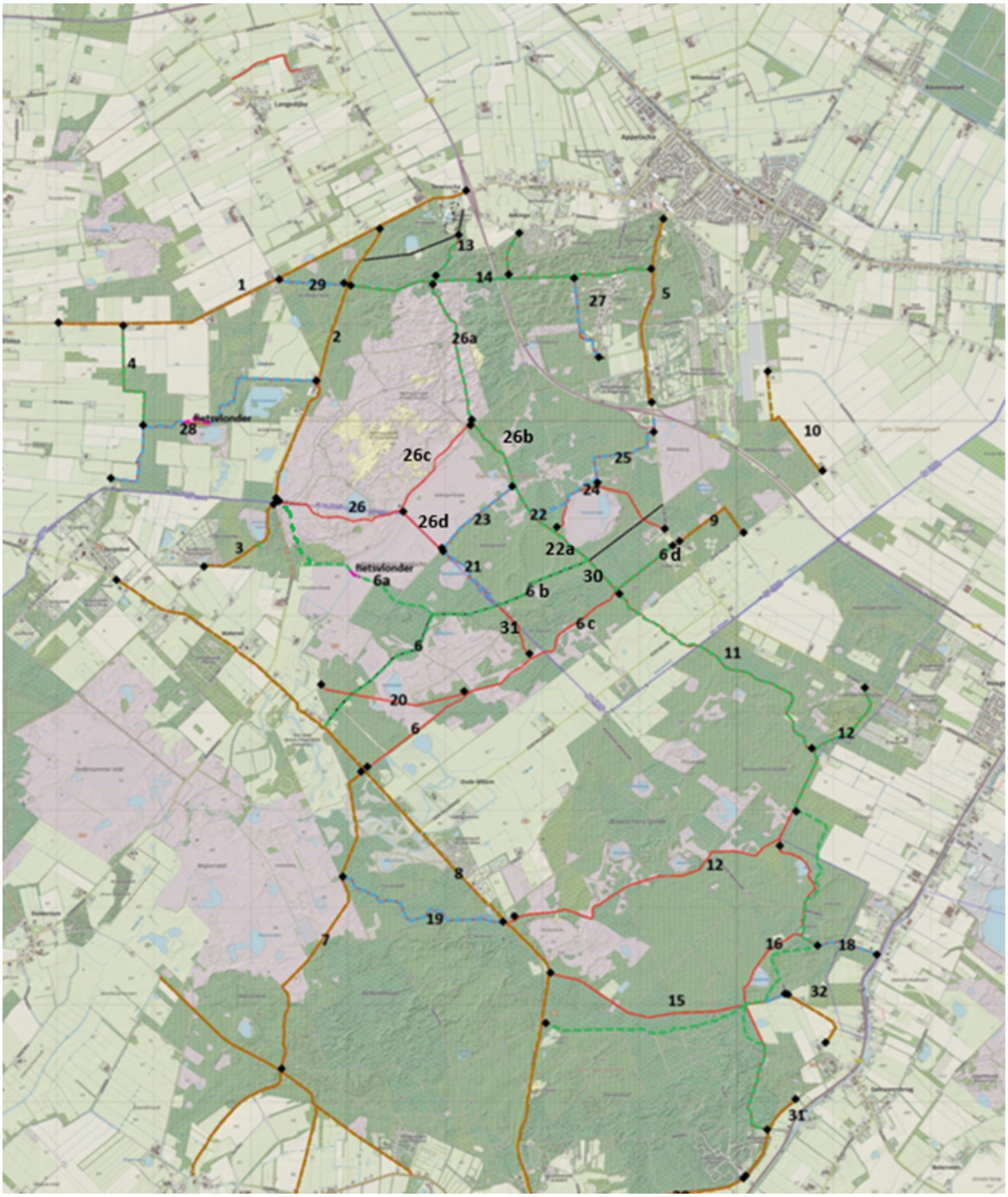
8: (nr 12) Dit is al een 2 meter breed betonpad. Het loopt helaas door de stille kern en vanuit natuuroogpunt ligt deze dus niet op de juiste plek. Wij begrijpen echter dat een dergelijk pad er uithalen zeer onwenselijk is. De provincie kwam met de optie dit fietspad nu gewoon te laten liggen, maar het fietsnetwerk over de nieuwe studentenweg (15) te leiden als deze klaar is ipv over 12. Zo zal er toch meer rust zijn op 12. Voor nu gaan we graag mee in die redenatie. En ook het recreatieschap gaat hierin mee. Deze verwijderen zal tenminste de eerste 15 jaar geen optie zijn.

9: (nr 19) is een halfverharding; het fietsnetwerk loopt er ook niet overheen. Deze loopt langs de bosweg. In de toekomst is het mogelijk een optie dit pad te upgraden naar beton en er dan het fietsnetwerk over te leiden (ook wens Recreatieschap indien het beton is). Dit heeft nu niet onze prioriteit, maar we zijn bereid mee te denken als andere partijen dit belangrijk vinden.

10: (nr 29). Is geen fietsnetwerk. Blijft in principe halfverharding. Wel gaan wij hier gezien de recentelijke ontwikkelingen nog onderzoeken of hier staalslakken in zitten en zo ja wat dat betekent.

11: nr (28). Dit pad is halfverharding Hier zit 1 plek in die vaak nat is. Onderdeel van het fietsnetwerk, maar recentelijk opgeknapt. In de toekomst willen we hier wel ook graag naar beton. Ook willen we bij het natte deel een stukje fietsvlonder aanleggen om de beleving te verhogen. Net als bij 4 zoeken we hier nog financiering voor.

12: nr 32 kan er wat ons en het recreatieschap betreft wel uit. Het pad is erg slecht en voegt weinig toe. Het is echter van de gemeente Westerveld en staat op de wegenlegger. Deze keuze laten we graag aan de gemeente.

Kaart met fietspaden uit fietspadenplan Drents Friese Wold

Legenda:
Rood
= bestaande fietspaden die verdwijnen.
Groen
= toekomstige betonpaden.
Blauw = half verharding die blijft.
Bruin = gemeentelijke paden, vrijwel allemaal al van beton.
Paars = Mogelijkheden voor dit traject worden nog bekeken.
Anders = Soms zit er rood onder groen of blauw, dat betekent dat een oud pad daar weg gaat en er iets nieuws voor terug komt op diezelfde plek.

2. Toelichting recreatie en natuur in het Drents Friese Wold anno 2026

Ontwikkeling van het gebied

Het Drents-Friese Wold ontwikkelt zich al jaren richting een natuurlijker en gevarieerder bos- en heidegebied. Dit betekent:

- minder nadruk op houtproductie.
- een natuurlijker gevarieerder bosbeeld , dus minder monotone rijtjes bomen.
- meer ruimte voor natuurlijke processen
- meer beleving

Daarbij hoort ook dat oude, brede houtoogstpaden op termijn verdwijnen, omdat deze functie grotendeels is vervallen. Tegelijk willen we het gebied aantrekkelijk houden voor recreanten. Dat doen we niet door méér paden, maar door betere paden, parkeerterreinen, bankjes, routes etc. op de juiste plek.

Zonering: balans tussen natuur en recreatie

Om natuur en recreatie beter in balans te brengen werken we met zonering: dit betekent zoveel als dat we zones aan hebben gewezen waar de natuur op de 1e plaats staat en zones waar de recreant wat meer voorrang krijgt.

- rustige natuurkernen → ruimte voor kwetsbare soorten en natuurlijke ontwikkeling
- recreatieve zones → goede paden, voorzieningen en bereikbaarheid.

Dit betekent concreet dat sommige routes uit de natuurkernen worden verplaatst naar minder kwetsbare delen van het gebied. Zonering is niet nieuw; hier zijn we al jaren mee bezig. Dit plan bouwt daarop voort. De verplaatsing van de wandelroutes (op 1 na) en mtb routes is al voltooid en ook bij het recent vastgestelde ruiternetwerk is hier al rekening mee gehouden. In de presentatie die we zullen geven zal hier wat meer bij stil gestaan worden.

Waarom het verwijderen van paden soms nodig is.

Het verplaatsen van bestaande paden of omleggen van een route is een ingrijpende keuze. Toch is dit op sommige plekken noodzakelijk, omdat:

- behoud leidt tot blijvende onderhoudsproblemen en hoge kosten.
- de ligging van teveel routes en paden in kwetsbare natuurherstel en ontwikkeling belemmert. We zien dit bijvoorbeeld bij kwetsbare grondbroeders in de kale duinen; nesten worden dan bij teveel verstoring verlaten. Natura 2000 soorten als Tapuit en boomleeuwerik zijn verstoringsgevoelig tot 100 meter en momenteel dalen de aantallen van deze soorten en worden de Natura 2000 instandhoudingsdoelen niet gehaald.
- verlegging leidt tot zowel ecologische als recreatieve verbetering.

Door bewust te kiezen waar paden wél en niet liggen, ontstaat een routenetwerk dat duurzaam toekomstbestendig is voor de natuur en de recreant.

Context: recreatie in het Drents-Friese Wold

Regelmatig horen we dat recreatie in natuurgebieden steeds verder wordt beperkt. In de praktijk is vaak het tegenovergestelde het geval: er wordt actief geïnvesteerd in het verbeteren van recreatieve voorzieningen. Ik neem u graag mee naar het Drents Friese Wold; oordeelt u zelf.

Wandelen (we krijgen hiervoor snl openstellingsvergoeding)

- aantal eigen wandelroutes is sinds jaar en dag gelijk gebleven (22 routes)
- routes zijn kwalitatief verbeterd (o.a. vlonders, overstapjes en bruggen) hieronder 2 voorbeelden.
    - https://www.waanzinnigewereld.nl/wandelroute-tilgrupvallei/ (2024)
    - https://www.facebook.com/watch/?v=1292123649720832 (2026)
- uitbreiding hebben we afgelopen 5 jaar toegestaan via wandelnetwerk Drenthe, lokale ommetjes (zoals Diever ommetjes) en langeafstandspaden (zoals Stellingpad)

Mountainbike (we krijgen 0 euro snl vergoeding)

- 3 bestaande routes worden ondersteund en 1 aanvraag is gehonoreerd (Vledder)
- 2 routes zijn verplaatst naar minder kwetsbare zones
- intensieve samenwerking met lokale verenigingen
- inzet om routes te behouden ondanks externe druk

Fietsen (snl vergoeding voor instandhouding halfverharding, niet voor nieuwe paden)

Strategie voor fietspaden

Bij de herinrichting van het fietsnetwerk hanteren we de volgende uitgangspunten:

- aanleg van duurzame, onderhoudsarme fietspaden (2 meter breed beton in knooppuntennetwerk)
- vervanging van slecht begaanbare en natte trajecten, soms met staalslakken
- logische en aantrekkelijke routevoering, afgestemd met recreatieschap
- verbetering van veiligheid en comfort

Nieuwe paden worden waar mogelijk:

- licht slingerend aangelegd voor meer beleving
- gecombineerd met landschappelijke kwaliteit
- zorgvuldig ingepast in relatie tot natuurwaarden

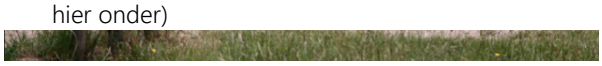
Deze aanpak is afgestemd met:

- beide gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk
- provincie Drenthe
- Fecreatieschap
- Nationaal park
- ANWB en Fietsunie

In bijgevoegd fietspadenplan meer info

Ruiteren (0 euro snl vergoeding)

- onderhoud van ruiterroutes zonder structureel budget met hulp vrijwilligers
- ontwikkeling van een regionaal ruiternetwerk (in voorbereiding)
- realisatie van voorzieningen zoals trailerparkeerplaatsen en spartelvijver voor honden en paarden (foto hier onder)

Parkeerterreinen (0 euro snl vergoeding):

- we combineren waar het kan onze routes met bestaande horeca. Zo profiteert de bezoeker en de horeca en kan daar ook geparkeerd worden.
- parkeerplaatsen die we willen houden knappen we op; zoals afgelopen jaar de Witte bergen. Waar routes uit de stille kern verdwijnen halen we de P weg of verkleinen we deze. Soms vormen we het om naar een picknickplaats. We werken hierin samen met de gemeente aan een parkeerplan
- We leggen parkeerplaatsen aan voor ruiters. Bij het Canadameer is al jaren een en een nieuwe trailerparkeerplaats in Hoogersmilde is in 2024 aangelegd.

Evenementen

- alle aangevraagde evenementen in 2025 zijn doorgegaan; 1 is afgelast en 1 geannuleerd. In de bijlage een lijst met alle evenementen van 2025. Het geeft aan hoeveel er kan en ook gebeurt. Kleine aanvragen staan hier vaak niet eens vermeld.
- actieve afstemming om evenementen mogelijk te maken én natuur te beschermen

Wij gaan graag met u in gesprek tijdens de excursie en in de raad.

Zinzitter Diever, geopend in 2026 (https://www.drenthe.nl/locaties/2741626664/zinzitter-diever)

Evenementen Drents Friese Wold 2025

	Jaar	Aantal deelnemers
	2025	11853

datum	Soort evenement	Soort	Welk gebied	Deelnemers
10-1-2025	Wampex Vledder	orientatietocht	Vledder oe	550
11-1-2025	Run Forest Run	hardloopwedstrijd	DFW	550
18-1-2025	Smildiger kampioenschap ATB	ATB wedstrijd	Zuidelijke Veldhuizen	20
19-1-2025	IVN nieuwjaarsbijeenkomst	wandeltocht	dieverzand	40
19-1-2025	ATB tocht Oldholdepaden	ATB tourtocht	Vledder eo	150
1-2-2025	Junior Wampex Boijl	orientatietocht	Boijl,maatschappij vW	150
2-2-2025	winterwandeltocht Invictus	wandeltocht	DFW	500
8-2-2025	Junior Wampex Vledder	orientatietocht	Vledder	125
23-2-2025	oefenendurance Coolrunnings	paardenendurance	DFW	28
22-3-2025	DrentsFrieseWold marathon	hardloop evenement	dieverzand	125
30-3-2025	Gravelbiketocht FietZe Vledder	fiets evenement (afgelast)	meerdere gebieden	100
17-4-2025	wandeling Wageningen uni Kees van Zon	excursie Stikstof	Kale Duinen	10
17-4-2025	jachtseizoen jongeren en BOA	spel	Bosberg gebied	120
19-4-2025	lenterit eemter	ruitertocht	DFW	30
19-4-2025	HIT Dwingeloo	orientatie scouting	Diverse gebieden	500
20-4-2025	HIT Dwingeloo	orientatie scouting	Diverse gebieden	500

17-5-2025	Rally eemster	ruitertocht	DFW	30
22-5-2025	wandel4daagse diever	wandeltocht	DFW	100
23-5-2025	wandel4daagse diever	wandeltocht	DFW	100
24-5-2025	wandel4daagse diever	wandeltocht	DFW	100
25-5-2025	wandel4daagse diever	wandeltocht	DFW	100
10-6-2025	avond4daagse appelscha	wandeltocht	DFW	500
11-6-2025	avond4daagse appelscha	wandeltocht	DFW	500
12-6-2025	avond4daagse appelscha	wandeltocht	DFW	500
13-6-2025	avond4daagse appelscha	wandeltocht	DFW	500
14-6-2025	wandeltocht rotary Oosterwolde	wandeltocht	DFW	350
21-6-2025	menmarathon eemter	menwedstrijd	Dieverzand	50
29-6-2025	ride and run	ruiter/hardloop wedstrijd	DFW (geannuleerd)	50
4-7-2025	beachvollybal wedstrijd	sport	kleine kale duinen appelscha	300
5-7-2025	familiedag	gezelligheid	Noordelijke veldhuizen	30
12-7-2025	photoshoot Joelle Doorn	trouwfoto's	Kale Duinen	5
12-7-2025	dagrit menvereniging Eemter	mentocht	DFW	30
12-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	totaal 400
13-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
14-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
15-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
16-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
17-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
18-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
19-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
20-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
21-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
22-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
23-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
24-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
25-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	

26-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
27-7-2025	Vakantiespelen Ooststellingwerf	sport	DFW	
17-7-2025	midzomer marathon	sport	DFW	
17-7-2025	drentse fiets4daagse	fietstocht	DFW eo	300
18-7-2025	drentse fiets4daagse	fietstocht	DFW eo	300
19-7-2025	drentse fiets4daagse	fietstocht	DFW eo	300
20-7-2025	drentse fiets4daagse	fietstocht	DFW eo	300
9-8-2025	Hoeve aan de Weg lopen	hardloopwedstrijd	DFW	100
12-8-2025	fiets4daagse Appelscha	fiets tourtocht	DFW eo	1000
13-8-2025	fiets4daagse Appelscha	fiets tourtocht	DFW eo	
14-8-2025	fiets4daagse Appelscha	fiets tourtocht	DFW eo	
15-8-2025	fiets4daagse Appelscha	fiets tourtocht	DFW eo	
14-8-2025	avondrit menvereniging eemter	men tocht	DFW eo	30
30-8-2025	endurance noord	ruiter wedstrijd	DFW eo	50
31-8-2025	Harm Baas tocht	ATB wedstrijd	DFW eo	600
6-9-2025	Roggebergloop	hardloop wedstrijd	DFW	250
9-9-2025	paarden4daagse Zorgvlied	ruiter tocht	DFW	250
10-9-2025	paarden4daagse Zorgvlied	ruiter tocht	DFW	
11-9-2025	paarden4daagse Zorgvlied	ruiter tocht	DFW	
12-9-2025	paarden4daagse Zorgvlied	ruiter tocht	DFW	
14-9-2025	Route du Nord	ATB gravelbikt tocht	DFW eo	200
20-9-2025	dagrit menvereniging eemter	men tocht	DFW eo	30
1-10-2025	St micheals college	werkweek met fietstocht	DFW	220
11-10-2025	korte cursus waar wij wonen IVN	excursie tbv cursus	Berkenheuvel	40
18-10-2025	herfsttintentocht eemter	men tocht	DFW	30
26-10-2025	klok sanidrome ATB tocht	ATB graveltocht	DFW eo	300
26-10-2025	coolrunnings oefenendurance	ruiter oefenwedstrijd	DFW	30
1-11-2025	spokentocht vledderveen	avond wandeltocht	vledderveld	80
1-11-2025	spokentocht bosberg scala	avond wandeltocht	bosberg	200

1-11-2025	excursie paddenstoelen IVN	excursie publiek	berkenheuvel	20
1-11-2025	Landelijke natuurwerkdag	werkdag samen met IVN	Ganzenpoel	70
30-11-2025	midwinterhorn wandeling	wandeltocht met midwinterhorn	maatschappij v W	100
13-12-2025	boscross sport diever	hardloop wedstrijd	dieverzand	200
20-12-2025	men rit eemter	men tocht	DFW eo	30
30-12-2025	midwinter wandeling IVN	wandeltocht	Vledder eo	80

Ontwerpbesluit – Fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid

---

De gemeenteraad van Ooststellingwerf,
gelezen het verzoek van Staatsbosbeheer;
gelet op de Wegenwet;

Overwegende dat:

De fietspaden 26c, 6c en 24 worden onttrokken aan de openbaarheid (zie kaart bijlage 1).

Staatsbosbeheer, eigenaar en beheerder van het Drents-Friese Wold, heeft een verzoek ingediend bij de gemeenteraad van Ooststellingwerf om enkele fietspaden aan de openbaarheid te onttrekken. Het betreft de paden 26c, 6c en 24 gelegen in het noordelijk deel van het Drents-Friese Wold. Dit zijn de enige fietspaden welke onttrokken worden op grond van de gemeente Ooststellingwerf, de andere rode fietspaden liggen in de gemeente Westerveld.

Na een zelfstandige afweging van het openbaar belang staat de gemeente achter de onttrekking van de fietspaden. Door de fietspaden te verwijderen worden natuurkernen ontzien en onveilige paden verwijderd. Dankzij de spreiding van bezoekers door zonering van natuur en recreatie kan het Nationale Park in de toekomst worden beleefd. Ook voorziet het fietspadenplan van Staatsbosbeheer in de wens van de gemeente om verharde en brede beton paden aan te leggen welke onderhoudsvriendelijk zijn en comfort, veiligheid en beleving van gebruikers borgen.

Motivering onttrekking

– De bestaande fietspaden zijn van slechte kwaliteit en kunnen onveilige situaties veroorzaken;
– De paden bestaan deels uit staalslakken en voldoen niet meer aan de huidige eisen;
– Er worden nieuwe fietspaden aangelegd die veiliger, breder en toekomstbestendig zijn;
– Het is belangrijk dat het gebied bereikbaar blijft via alternatieve routes;
– De gebruikers kunnen nog steeds van A naar B reizen via andere paden;
– Het gebied bevat kwetsbare natuur en minder paden zorgen voor meer rust;
– Het draagt bij aan natuurherstel en de beheerdoelen van Staatsbosbeheer;
– De oude paden worden pas verwijderd als de nieuwe paden gereed zijn;
– Door de onttrekking en toevoeging van paden wordt er een goede balans gezocht tussen recreatie, veiligheid en natuur.
– De partijen Recreatieschap Drenthe en ANWB staan achter de onttrekking van de paden uit de openbaarheid en het nieuwe traject dat wordt aangelegd.

Besluit

De fietspaden 26c, 6c en 24 worden onttrokken aan het openbaar (fiets)verkeer. De onttrekking van 26c vindt pas plaats nadat het vervangen fietspad 6a gerealiseerd is.

Zienswijzen

Bent u het niet eens met dit ontwerpbesluit? Dan heeft u de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Als u een zienswijze wilt indienen, kunt u dit schriftelijk doen bij Burgemeester en Wethouders van Ooststellingwerf, Postbus 38, 8430 AA Oosterwolde. In uw zienswijze dient u de volgende gegevens op te nemen:

- uw naam en adres;
- de dagtekening;
- de zaakcode (0085270270) of een omschrijving van het besluit;
- de reden(en) van uw zienswijze;
- uw handtekening

De termijn voor het indienen van een zienswijze is zes weken na de datum van publicatie van dit besluit in het gemeenteblad. Als u uw zienswijze niet binnen deze termijn indient, kan het zijn dat deze niet meer in behandeling wordt genomen.

Bijlage 1

Legenda:
Rood = bestaande fietspaden die verdwijnen.
Groen = toekomstige betonpaden.
Blauw = half verharding die blijft.
Bruin = gemeentelijke paden, vrijwel allemaal al van beton.
Paars = Mogelijkheden voor dit traject worden nog bekeken.
Anders = Soms zit er rood onder groen of blauw, dat betekent dat een oud pad daar weg gaat en er iets nieuws voor terug komt op diezelfde plek.

Overweging m.b.t. voornemen tot onttrekking aan de openbaarheid van het fietspad over de kale duinen (Aekingerzand)

Aan: Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ooststellingwerf
Betreft: standpunt ANWB over fietspadenplan Drents-Friese Wold / Aekingerzand

Datum: 30 juni 2026

Geacht college van Burgemeester en Wethouders, raadsleden,
Namens ANWB dient ondergetekende onze overweging m.b.t. het voornemen om het fietspad over de kale duinen (Aekingerzand)) aan de openbaarheid te onttrekken. Naar aanleiding van een eerder breed overleg en de recente ontwikkelingen, zet ik onze argumenten voor dit standpunt hieronder uiteen in de aanloop naar verdere besluitvorming.

1. Belang voor natuurbehoud en rustzones

Als consumentgerichte recreatieorganisatie wegen wij het belang van een kwalitatieve natuurbeleving serieus mee. Uit de ecologische data van Staatsbosbeheer blijkt dat de huidige zonering onvoldoende rust biedt aan kwetsbare diersoorten. Het deels verwijderen van het Oost-West fietspad tussen de kale duinen en het Aekingerbroek moet dit ecologische overgangsgebied rust geven.

2. Volwaardige en veilige recreatieve compensatie

Onze zorgen over het verlies van de routebeleving en de kwaliteit van de fietspaden zijn goeddeels weggenomen door het alternatieve fietspadenplan van SBB. Het voorgestelde groene deeltraject, dat over het oude zandpad gaat lopen, lijkt een aanvaardbaar verlengstuk van het nieuwe fietspad. Dit traject biedt fietsers voldoende zicht over de kale duinen.

Bovendien verbetert hiermee ook de verkeersveiligheid: bewoners en bezoekers steken niet langer over in de gevaarlijke hoek van de Appelschaseweg, maar maken gebruik van de veilige verkeersdrempel bij de aansluiting op het bestaande betonpad. Dit voorkomt tegelijk mogelijke conflicten met landbouwverkeer dat het oude zandpad regelmatig gebruikt.

3. Integrale benadering van de gebiedsbeleving

ANWB steunt de visie om recreatiestromen (fietsers, wandelaars en ruiters) beter te scheiden en gelijktijdig de beleving van het buitengebied te versterken. Door het raster te verplaatsen, krijgen ook ruiters een veilig eigen traject buiten de begrazingszone van de Exmoor pony's. Wij waarderen de inspanningen van de gemeente en haar partners om, ondanks de beperkte financiële middelen voor routeonderhoud, de kwaliteit van de recreatieve voorzieningen op niveau te houden.

Conclusie
De ANWB staat positief tegenover de voorgestelde onttrekking en de realisatie van het alternatieve tracé. Het plan biedt voldoende balans tussen effectieve soortbescherming en een geoptimaliseerde, veilige natuurbeleving voor de fietser. Wij hopen dat deze schriftelijke steun de gemeenteraad helpt bij de besluitvorming in dit gevoelige dossier.

Met crowdfunding vanuit de plaatselijke ondernemers kunnen er in overleg met gemeente en SBB initiële voorzieningen aan worden toegevoegd, denk aan: picknickplekken, zitbanken en een uitkijk.

Met vriendelijke groet,

Kees Terwisscha van Scheltinga
Regiomanager PA Noord-Nederland
06-46011200 | kterwisschavanscheltinga@anwb.nl

Wassenaarseweg 220, 2596 EC Den Haag
Postbus 93200, 2509 BA Den Haag

Recreatieschap **Drenthe**

Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | 0521 593 210
info@recreatieschap.nl
recreatieschap.nl

Aan:
Gemeente Ooststellingwerf
T.a.v. de Gemeenteraad
i.a.a. het College van B&W
’t Oost 11
8431 LE OOSTERWOLDE

Datum: 7 juli 2026
Behandeld door: D.B. Dijkstra
Ons kenmerk: UR2026.068
Onderwerp: Fietspadenplan Aekingerzand door SBB

Geachte Raad,

Afgelopen vrijdag 3 juli 2026 heeft Staatsbosbeheer u geïnformeerd over het Fietspadenplan Nationaal Park Drents-Friese Wold. Ook het Recreatieschap was hierbij aanwezig. Onderdeel van dit plan is de verlegging van het fietspad over het Aekingerzand en het verzoek van Staatsbosbeheer aan uw raad om het huidige fietspadtracé aan de openbaarheid te onttrekken.

Als Recreatieschap zijn wij vanaf het begin nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van dit plan. Wij hebben steeds vier uitgangspunten centraal gesteld: veiligheid, comfort, beleving en toekomstbestendig beheer.

Het recreatieve fietsgebruik is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Door de sterke opkomst van de e-bike liggen de gemiddelde fietssnelheden aanzienlijk hoger, blijven mensen langer actief fietsen en zijn fietsen breder en zwaarder geworden. Veel fietspaden die tientallen jaren geleden zijn aangelegd, zijn niet ontworpen voor deze ontwikkeling. Daardoor neemt de behoefte aan bredere, veilige en duurzame fietsinfrastructuur steeds verder toe. Als Recreatieschap zijn wij voorstander om de recreatieve fietshoofdstructuur van brede comfortabele fietspaden te voorzien. Routes met een sterk landschappelijk karakter of door kwetsbare natuurgebieden waar een natuurlijke inbedding van een fietspad belangrijk is kan men dan de keuze voor een halfverharding maken.

Uit onderzoek en praktijkervaring blijkt dat recreatieve fietsers vooral waarde hechten aan:

- veilige fietspaden zonder kuilen, scheuren of gevaarlijke oversteekpunten;
- comfortabel fietscomfort, bij voorkeur op een vlak en duurzaam betonnen wegdek;
- een aantrekkelijke route die verschillende landschappen beleefbaar maakt.

Wij zijn van mening dat het voorliggende fietspadenplan uitstekend aansluit bij deze uitgangspunten. Mede naar aanleiding van de adviezen van Appelscha 3.0 is een ontwerp ontstaan dat zowel de recreatieve kwaliteit als de natuurwaarden versterkt. Het nieuwe, brede betonnen fietspad slingert op natuurlijke wijze door verschillende landschapstypen, waardoor bezoekers het Nationaal Park nog beter kunnen beleven, terwijl tegelijkertijd de verschillende bezoekersstromen beter worden gestuurd.

Ook vanuit verkeersveiligheid betekent het plan een duidelijke verbetering. Fietsers hoeven niet langer de Appelschaseweg over te steken op een onoverzichtelijke en potentieel gevaarlijke locatie, maar sluiten aan via de bestaande verkeersdrempel op een veel veiliger punt. Daarmee wordt een bekende verkeersonveilige situatie structureel opgelost.

Daarnaast is de keuze voor een betonnen fietspad ook vanuit beheer en financiën een verstandige investering. Hoewel de aanlegkosten hoger zijn dan bij een halfverhard fietspad, verdient deze investering zich op de langere termijn terug. De jaarlijkse onderhoudskosten van een betonnen fietspad liggen gemiddeld circa 70% lager dan die van een halfverhard fietspad. Bovendien bedraagt de technische levensduur van een betonnen fietspad gemiddeld 30 tot 40 jaar, terwijl een halfverhard fietspad doorgaans na 10 tot 20 jaar ingrijpend onderhoud of vervanging vraagt.

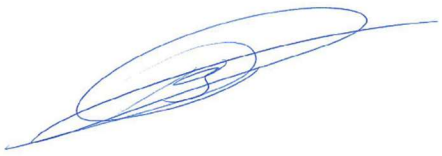
Een belangrijk bijkomend voordeel is dat een betonnen fietspad veel minder onderhoud vereist. Hierdoor vinden gedurende de levensduur aanzienlijk minder onderhoudswerkzaamheden plaats in het natuurgebied. Dat betekent minder verstoring voor flora en fauna, minder inzet van materieel en een rustiger beheerregime binnen het Nationaal Park.

Mocht er in de toekomst behoefte bestaan om de recreatieve beleving langs de route verder te versterken, bijvoorbeeld met rustplaatsen, informatievoorzieningen of andere recreatieve voorzieningen, dan denken wij daar graag over mee. Waar mogelijk kan daarbij ook een beroep worden gedaan op ons Stimuleringsfonds.

Alles afwegende zijn wij ervan overtuigd dat met het voorliggende fietspadenplan een goede balans is gevonden tussen recreatie, verkeersveiligheid, natuurbeleving en verantwoord beheer. Het plan sluit aan bij de wensen van de hedendaagse fietser, draagt bij aan een veilige en hoogwaardige recreatieve infrastructuur en is tegelijkertijd een duurzame en kostenefficiënte investering voor de lange termijn.

Vanuit die overtuiging spreken wij onze steun uit voor het Fietspadenplan Nationaal Park Drents-Friese Wold en vertrouwen wij erop dat bovenstaande argumenten u ondersteunen bij uw besluitvorming.

Met vriendelijke groet,
Recreatieschap Drenthe

Dick Dijkstra
Directeur

Hallo Mariska, excuus voor onze late reactie. De Fietsersbond kan zich goed vinden in de reactie van de ANWB op het fietspadenplan. Wij hebben hier verder geen verdere opmerkingen of aanvullingen bij.

Met vriendelijke groet,

Kees Mourits
Beleidsadviseur Fiets

M. +31650499841 **W.** www.fietsersbond.nl

De Fietsersbond zet zich in voor veilig en comfortabel fietsen en levert daarmee een bijdrage aan een leefbaar, gezond en actief Nederland én aan fietsgeluk voor iedereen!

Bijlage 8 Kaart met fietspaden noordelijk deel Drents Friese Wold

Legenda:

Rood = bestaande fietspaden die verdwijnen.

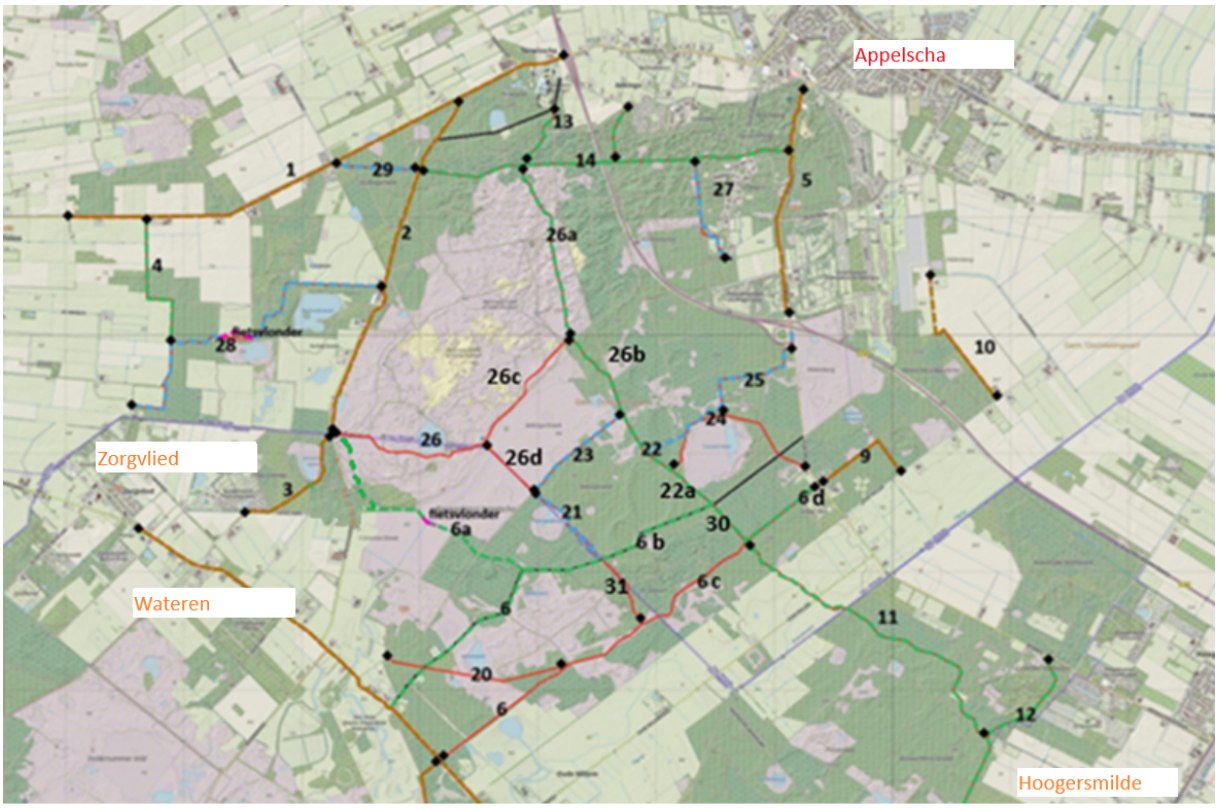
Groen = toekomstige betonpaden.

Blauw = half verharding die blijft.

Bruin = gemeentelijke paden, vrijwel allemaal al van beton.

Paars = Mogelijkheden voor dit traject worden nog bekeken.

Anders = Soms zit er rood onder groen of blauw, dat betekent dat een oud pad daar weg gaat en er iets nieuws voor terug komt op diezelfde plek.

Appelscha
Zorgvlied
Wateren
Hoogersmilde
1
2
3
4
5
6
6a
6b
6c
6d
9
10
11
12
13
14
20
21
22
22a
23
24
25
26
26a
26b
26c
26d
27
28
29
30
31

VENEBUREN
Langedijke
TRONDE
TERWISSCHA
Verkeers & Attractiepark
Duinen Zathe
Ravenswoud
Negende Wijk
FRIESLAND
DRENTHE
Drentsche
Hoofdvaart
Appelscha
Smilde
Witte Wijk
Elsloo
DE MONDEN
FRIESLAND
DRENTHE
HIJKERSMILDE
N381
N371
DE POLLE
Boijl
Wateren
Nationaal Park
Drents-Friese
Wold
Tilgrup
Hoogersmilde
Oranje
Boschoord
Koloniëvaart
Doldersum
Beilervaart
Leggeldervеld
Geeuwenbrug
Shakespeartheater
Diever
Noordlake
BEILERVAART
Vledder
Wapse
N855
LEGGELOO
EEMSTER
OLDENDIEVER
HOLTIEN
LHEEBROEK
Kwasloot

1
29
13
14
27
5
2
26a
4
28
fietsvolonder
26b
26c
25
10
24
26
26d
23
22
9
3
22a
6 d
21
fietsvolonder
6a
30
6 b
31
6 c
6
11
20
6
12

Schriftelijke vragen

Nummer	# S-019
Datum	29 september 2026
Uiterste beantwoordingsdatum	Mondelinge beantwoording tijdens raadcommissie Ruimte van 6 oktober 2026
Steller vragen	H. Slagter, Vrije Partij Ooststellingwerf
Onderwerp	Onderwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid

Aanleiding,
De fractie van de Vrije Partij Ooststellingwerf heeft nog een aantal vragen over het Onderwerpbesluit fietspaden Drents-Friese Wold onttrekken aan de openbaarheid

Vragen

1. Gezamenlijke borging: welke schriftelijke, bestuurlijk bindende afspraken bestaan er tussen Ooststellingwerf, Westerveld en Staatsbosbeheer over de samenhang van 26c, 26, 26d en de vervangende route 6a?
2. Bevoegdheid buiten de gemeente: wie kan de openbare status van 6a juridisch borgen als die route in Westerveld ligt? Is daarvoor al een besluit, instemming of procedure bij Westerveld?
3. Geen gat in het netwerk: wat gebeurt er concreet als Westerveld 26 en 26d onttrekt, als 6a niet tijdig wordt gerealiseerd, of als de benodigde toestemming/financiering niet rondkomt?
4. Alle drie de trajecten: waarom geldt een voorafgaande alternatiefvoorwaarde alleen voor 26c en niet even hard voor 6c en 24?
5. Volwaardig alternatief: wat zijn per te sluiten pad de exacte omrijdafstand, routekwaliteit, veiligheid, toegankelijkheid en status van de vervangende verbinding?
6. Besluit en procedure: wil het college bevestigen dat de raad op 27 oktober uitsluitend een ontwerpbesluit vaststelt, dat mondelinge zienswijzen mogelijk worden gemaakt en dat daarna pas een definitief besluit volgt?
7. Natuurwinst: welke objectieve gegevens onderbouwen de verwachte winst voor natuur per afzonderlijk pad, en hoe wordt die winst na uitvoering gemeten en geëvalueerd?

Raadsvoorstel

Commissievergadering

Titel	:	Huisvesting Gemeentewerf Nanningaweg
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Lisa Edema / Jeroen Sikkens
Extern zaak ID (zaakcode)	:	0085274388

Datum collegevergadering

15 september 2026

Voorgesteld besluit

1. De huidige activiteiten van de gemeentewerf onder te brengen in een nieuw te realiseren gebouw op het naastgelegen perceel aan de Nanningaweg 47c.
2. Het door de raad op 30 november 2021 beschikbaar gestelde krediet voor civieltechnische werken van € 3.527.000 met € 79.000 te verhogen naar € 3.606.000
3. Het door de raad op 30 november 2021 beschikbaar gestelde krediet voor technische installaties van € 656.000 met € 370.000 te verlagen naar € 286.000
4. Een krediet beschikbaar te stellen voor de eerste inrichting van het terrein ter hoogte van €1.710.000 en het te hanteren afschrijvingstermijn vast te stellen op 40 jaar
5. De structurele financiële gevolgen ter hoogte van € 19.000, volgens de uitwerking in de financiële paragraaf, meerjarig te verwerken via de begroting 2027

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

In 2021 heeft de gemeenteraad een krediet van € 4.333.422 beschikbaar gesteld voor de ver- en nieuwbouw van de gemeentewerf aan de Nanningaweg 47c. In de jaren daarna is gewerkt aan de uitvoering van dit besluit. Tijdens de voorbereiding van de vergunningsprocedure bleek echter dat realisatie van het oorspronkelijke plan niet mogelijk was vanwege de stikstofproblematiek die samenhing met de compostering van groenmateriaal op de locatie. Hierdoor was een herijking van het project noodzakelijk.

Op 25 november 2025 heeft de gemeenteraad daarom besloten het college opdracht te geven een nieuw uitgewerkt plan op te stellen voor de huisvesting van de gemeentewerf. Daarbij zijn vier uitgangspunten vastgesteld:

- Nieuwbouw realiseren voor de gemeentewerf;
- de compostering van groenmateriaal uitbesteden;
- de milieustraat uitbreiden door gebruik te maken van het huidige gemeentewerfgebouw;
- samenwerken met agrariërs voor de circulaire inzet van groenmateriaal.

Dit raadsvoorstel geeft invulling aan het tweede beslispunt uit het raadsbesluit van november 2025: het realiseren van nieuwbouw voor de gemeentewerf. Aan de overige onderdelen van het raadsbesluit wordt separaat invulling gegeven. De raad is inmiddels door middel van een Mededeling aan de Raad geïnformeerd over de voortgang en de actuele status van het onderwerp ‘de milieustraat uitbreiden door gebruik te maken van het huidige gemeentewerfgebouw’.

De voorbereiding voor het uitbesteden van de compostering zijn gestart. Momenteel worden de groenstromen gemeten en de aanbesteding voorbereid voor het laten verwerken van (een deel) van het groenmateriaal. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het brengen van bermgras naar boeren. De contacten met ELAN en agricycling zijn gelegd en afspraken gemaakt over hoe we het kunnen organiseren. Binnen enkele weken wordt een uitspraak van de rechter verwacht over het inzetten van groenmateriaal als grondstof. Zodra daar duidelijkheid over is, zetten we vervolgstappen. Eventueel wordt alles naar een erkende verwerker gebracht.

Argumenten

1.1 Het voorlopig ontwerp voorziet in een toekomstbestendige gemeentewerf

Op basis van een geactualiseerd programma van eisen is samen met de architect een voorlopig ontwerp opgesteld. Een programma van eisen beschrijft welke functies, ruimten, kwaliteitseisen en ambities in het gebouw en op het terrein moeten worden opgenomen. Het vormt daarmee de basis voor het ontwerp en de verdere uitwerking van het project.
Bij het actualiseren van het programma van eisen is rekening gehouden met actuele ontwikkelingen en ambities, zoals hybride werken, verduurzaming van de bedrijfsvoering, klimaatadaptatie en de elektrificatie van het gemeentelijk wagenpark en materieel. Daarnaast is aandacht besteed aan toegankelijkheid, energiezuinigheid, een veilige werkomgeving en een efficiënte inrichting van gebouw en terrein. Het voorlopig ontwerp biedt daarmee een toekomstbestendige oplossing die aansluit bij de huidige en toekomstige behoeften van de organisatie.

1.2 De nieuwbouw geeft uitvoering aan het raadsbesluit van november 2025

De raad heeft op 25 november 2025 besloten het college opdracht te geven een nieuw uitgewerkt plan op te stellen voor de huisvesting van de gemeentewerf, waarbij nieuwbouw als uitgangspunt is vastgesteld. Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan dit onderdeel van het raadsbesluit.

1.3 De huidige huisvesting voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd

De bestaande gemeentewerf kent tekortkomingen op het gebied van arbeidsomstandigheden, toegankelijkheid, duurzaamheid en functionaliteit. De beschikbare ruimte voor medewerkers, materieel en

ondersteunende voorzieningen is beperkt en sluit niet meer aan bij de huidige eisen die aan een gemeentelijke werf worden gesteld. Nieuwbouw biedt de mogelijkheid deze knelpunten structureel op te lossen en te voorzien in een veilige en gezonde werkomgeving voor medewerkers.

2.1 De gevraagde investering voor nieuwbouw vergelijkbaar met het oorspronkelijke krediet wanneer indexering wordt toegepast.
De raad heeft in 2021 een krediet van € 4,33 miljoen beschikbaar gesteld voor de huisvesting van de gemeentewerf. In dit plan werd het huidige gebouw gerenoveerd in plaats van vernieuwd. Uitgaand van de bouwkostenindex zou bij het prijspeil 2026 een krediet van 5,58 miljoen euro nodig zijn voor oorspronkelijke plan. De huidige raming met prijspeil 2027 bedraagt 5,75 miljoen euro. Het plan voor nieuwbouw is daarmee op dit moment financieel gezien vergelijkbaar met het oorspronkelijke plan voor renovatie.

2.2 De voorgestelde investering maakt realisatie van de nieuwbouw mogelijk
Op basis van de kostenraming bedraagt de totale investeringsbehoefte € 5,75 miljoen. Om uitvoering te kunnen geven aan het door de raad gekozen scenario van nieuwbouw is een aanvullende kredietverstrekking van € 1,42 miljoen. Met deze verhoging is – behoudens onvoorziene prijsstijgingen of andere omstandigheden waar de gemeente geen invloed op heeft - voldoende budget beschikbaar om het project verder uit te werken en te realiseren. Zie ook bij Kanttekening 1.1.

2.3 Nieuwbouw is op de lange termijn de meest duurzame en toekomstbestendige oplossing
Met nieuwbouw wordt een gebouw gerealiseerd dat aansluit bij de toekomstige behoeften van de organisatie en de duurzaamheidsambities van de gemeente. Daarnaast wordt voorkomen dat op korte termijn opnieuw investeringen noodzakelijk zijn in een verouderd gebouw. Hiermee wordt een duurzame oplossing gecreëerd voor de huisvesting van de gemeentewerf voor de komende decennia.

3.1 Een verhoogde investering betekent dat een hogere kapitaallasten opgenomen moeten worden in de begroting
Omdat het investeringsgedrag toeneemt, nemen ook de kapitaallasten toe. Het effect wordt beperkt door het verschil in afschrijvingstermijn. Deze is 20 jaar bij renovatie en 40 jaar bij nieuwbouw.

Kanttekeningen

1.1 De uiteindelijke kosten zijn afhankelijk van marktomstandigheden
De bouwsector blijft gevoelig voor prijsontwikkelingen en beschikbaarheid van materialen. Bij de verdere uitwerking naar definitief ontwerp en aanbesteding kunnen verschillen ontstaan tussen de huidige raming en de uiteindelijke realisatiekosten.
Deze onzekerheid is gebruikelijk in deze fase van het project en wordt beperkt door de verdere detaillering van het ontwerp en marktconforme aanbesteding.

1.2 Voor realisatie zijn aanvullende procedures noodzakelijk
Voor de ontwikkeling van de nieuwbouw zullen onder meer planologische procedures en vergunningen worden doorlopen. Hierbij worden belanghebbenden betrokken conform de wettelijke vereisten en het participatiebeleid van de gemeente.

Financiële toelichting

De raad heeft op 30 november 2021 een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 4,33 miljoen voor de huisvesting van de gemeentewerf. Op basis van het voorlopig ontwerp zijn ramingen gemaakt voor de bouwkosten en de terreininrichting. Op 30 november 2021 heeft de raad de volgende investeringskredieten beschikbaar gesteld voor de verbouw van de gemeentewerf:

Omschrijving	Krediet	Restwaarde	Termijn
7123100 - Nieuw/verbouw huisvesting civieltech	€ 2.288.000	€ 1.372.800	40
7123110 – Nieuw/verbouw huisvesting bouwkosten	€ 964.000	€ 578.400	40
7123120 - Nieuw/verbouw huisvesting techn install	€ 656.000		15
7123130 - Nieuw/verbouw huisvesting inrichting	€ 150.000		10
7123140 – Nieuw/verbouw huisvesting voorber-adv	€ 275.000	€ 165.000	40
	€ 4.333.000	€ 2.116.200	

Bij een gehanteerde omslagrente van 0,60% kwamen de kapitaallasten uit op 120.000 per jaar. Deze kapitaallasten zijn door het genomen besluit ook verwerkt in de meerjarenbegroting.

Door de gewijzigde situatie, nieuwbouw in plaats van verbouw, is de financiële situatie ook verandert. Op basis van de onderliggende specificatie met een totale raming van de nieuwbouw worden de totale lasten geraamd op afgerond € 5.752.000. Volgens de financiële verordening dienen investeringen groter dan € 25.000 te worden geactiveerd en over meerdere jaren te worden afgeschreven. Aangezien het niet alleen de nieuwbouw, zowel bouwkundig als de installaties, betreft maar ook de eerste inrichting en aanleg van het terrein en de eerste inrichting van het pand wordt voorgesteld om het totale investeringsbedrag te splitsen in vier verschillende onderdelen, namelijk een investering in het gemeentelijk vastgoed, de technische installaties gebouwen, de eerste inrichting terrein en de eerste inrichting bij nieuwbouw. Deze splitsing is noodzakelijk aangezien de verschillende onderdelen, conform de financiële verordening, allemaal verschillende afschrijvingstermijnen hebben. Rekening houdende met de al beschikbaar gestelde kredieten zorgt dit voor onderstaand overzicht:

Onderdeel	Reeds beschikbaar	Benodigd krediet	Aan te vragen
7123100 - Nieuw/verbouw huisvesting civieltech	€ 3.527.000	€ 3.606.000	€ 79.000
7123120 - Nieuw/verbouw huisvesting techn install	€ 656.000	€ 286.000	-€ 370.000
7123130 - Nieuw/verbouw huisvesting inrichting terrein AANLEG		€ 1.710.000	€ 1.710.000
7123130 - Nieuw/verbouw huisvesting inrichting	€ 150.000	€ 150.000	€ 0
	€ 4.333.000	€ 5.752.000	€ 1.419.000

In overeenstemming met de financiële verordening wordt voorgesteld om de investering in het gebouw af te schrijven in 40 jaar, de technische installaties in 15 jaar, de eerste inrichting van het terrein in 40 jaar en de eerste inrichting van het gebouw in 10 jaar. De financiële verordening heeft geen afschrijvingstermijn voor de eerste inrichting van het terrein. Aangezien dit vooral betonwerk betreft, heeft dit veel gelijkenis met investeringen in de openbare ruimte en daarom is conform de wet- en regelgeving (BBV) een afschrijvingstermijn van 40 jaar realistisch. Het aandeel installatietechniek lijkt wat klein de financiële opzet. Dit komt door de aard van het gebouw, een groot deel van het gebouw is onverwarmde opslag.

Aanvullend wordt in overeenstemming met de financiële verordening een restwaarde van 60% van de stichtingskosten gehanteerd. Dit is normaal gesproken de WOZ-waarde alleen deze is op dit moment nog niet bekend aangezien het pand nog niet is gerealiseerd en dus zijn de stichtingskosten het meest nauwkeurig te bepalen.

In de berekeningen is uitgegaan van een gehanteerde omslagrente van 0,45% zoals berekend op basis van de begroting 2027. Dit is 0,15% lager ten opzichte van de eerder gehanteerde 0,60%. Dit percentage wijkt af van de 2% zoals vastgesteld in het accommodatiebeleid, om vast te houden aan de methode van de eerste berekeningen.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten komen de jaarlijkse kapitaallasten neer op afgerond €139.000. Ten opzichte van de eerste raming is dit een structurele uitzetting van €19.000 in de meerjarenbegroting. De kapitaallasten gaan pas lopen het jaar na oplevering, naar verwachting zal dit medio 2029 zijn.

Voorgesteld wordt om een aanvullend krediet beschikbaar te stellen voor civieltechnische werken ter hoogte van €79.000 en een nieuw krediet voor de eerste inrichting (buiten)terrein ter hoogte van €1.710.000 en hierbij een afschrijvingstermijn van 40 jaar vast te stellen.

Daarnaast wordt voorgesteld om het beschikbaar gestelde krediet voor technische installaties met €370.000 te verlagen.

De huidige locatie van de buitendienst heeft per 1 januari 2027 nog een boekwaarde van afgerond 390.000. Het is de verwachting dat deze locatie aan een andere partij zal worden verhuurd en de huuropbrengsten als dekking van de kapitaallasten dienen.

Uit een eerste inventarisatie is gebleken dat de verwachte jaarlijkse exploitatiekosten niet aanzienlijk zullen veranderen door de overgang naar het nieuwe pand.

Tot slot wordt voorgesteld om de meerjarige financiële effecten, zoals hierboven beschreven, te verwerken via de gemeentelijke programmabegroting 2027.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Dit voorstel draagt bij aan meerdere Sustainable Development Goals. Met de nieuwbouw van de gemeentewerf wordt een duurzame en toekomstbestendige werklocatie gerealiseerd die energiezuinig is, ruimte biedt voor de elektrificatie van het wagenpark en rekening houdt met klimaatadaptatie (SDG 7 en 13). Daarnaast wordt geïnvesteerd in moderne en duurzame gemeentelijke infrastructuur (SDG 9 en 11) en wordt aandacht besteed aan toegankelijkheid, een veilige werkomgeving en duurzaam terreinbeheer, waarmee ook wordt bijgedragen aan inclusiviteit en een zorgvuldige omgang met de leefomgeving (SDG 10 en 15).

Inwonersparticipatie

Voor de realisatie van de nieuwbouw zal een wijziging van het omgevingsplan en/of vergunningverlening nodig zijn. Omwonenden en andere belanghebbenden worden in het kader van deze procedures betrokken bij het vervolg.

Publicatie voor bekendmaking

De gemeenteraad stelt een aanvullend krediet beschikbaar voor de realisatie van een nieuwe gemeentewerf aan de Nanningaweg 47c. De nieuwbouw vervangt de bestaande huisvesting en draagt bij aan een veilige, duurzame en toekomstbestendige werkomgeving.

Vervolg

Na besluitvorming wordt het voorlopig ontwerp verder uitgewerkt tot definitief ontwerp. Vervolgens worden de benodigde procedures doorlopen en wordt gestart met de aanbesteding van de werkzaamheden.

De voorlopige planning is:
2026: start aanbesteding;
2027: gunning aanbesteding, start vergunningstraject en start realisatie;
2028: oplevering en ingebruikname.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1. Presentatieboek Gemeentewerf

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ; 15 september 2026

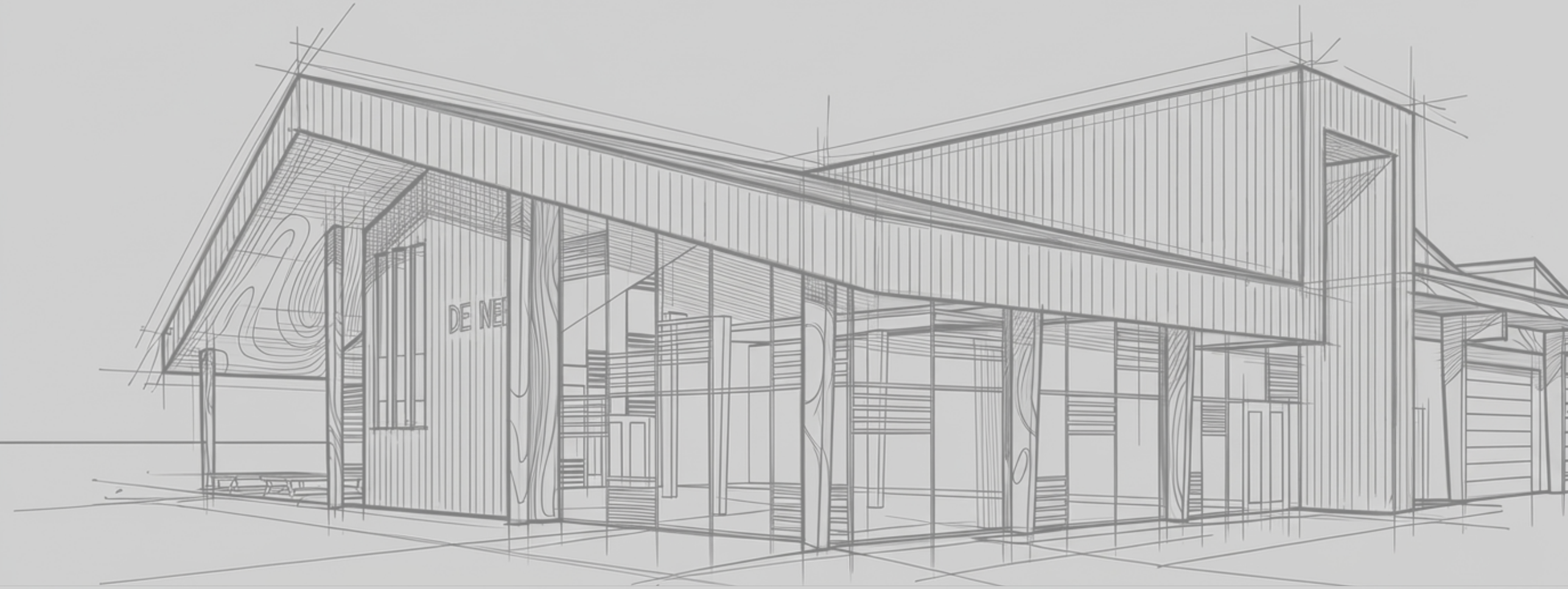
Besluit .

1. De huidige activiteiten van de gemeentewerf onder te brengen in een nieuw te realiseren gebouw op het naastgelegen perceel aan de Nanningaweg 47c.
2. Het door de raad op 30 november 2021 beschikbaar gestelde krediet voor civieltechnische werken van € 3.527.000 met € 79.000 te verhogen naar € 3.606.000
3. Het door de raad op 30 november 2021 beschikbaar gestelde krediet voor technische installaties van € 656.000 met € 370.000 te verlagen naar € 286.000
4. Een krediet beschikbaar te stellen voor de eerste inrichting van het terrein ter hoogte van €1.710.000 en het te hanteren afschrijvingstermijn vast te stellen op 40 jaar
5. De structurele financiële gevolgen ter hoogte van € 19.000, volgens de uitwerking in de financiële paragraaf, meerjarig te verwerken via de begroting 2027

Besloten in de openbare vergadering van 27 oktober 2026.

, griffier. , voorzitter.

gemeentewerf Ooststellingwerf

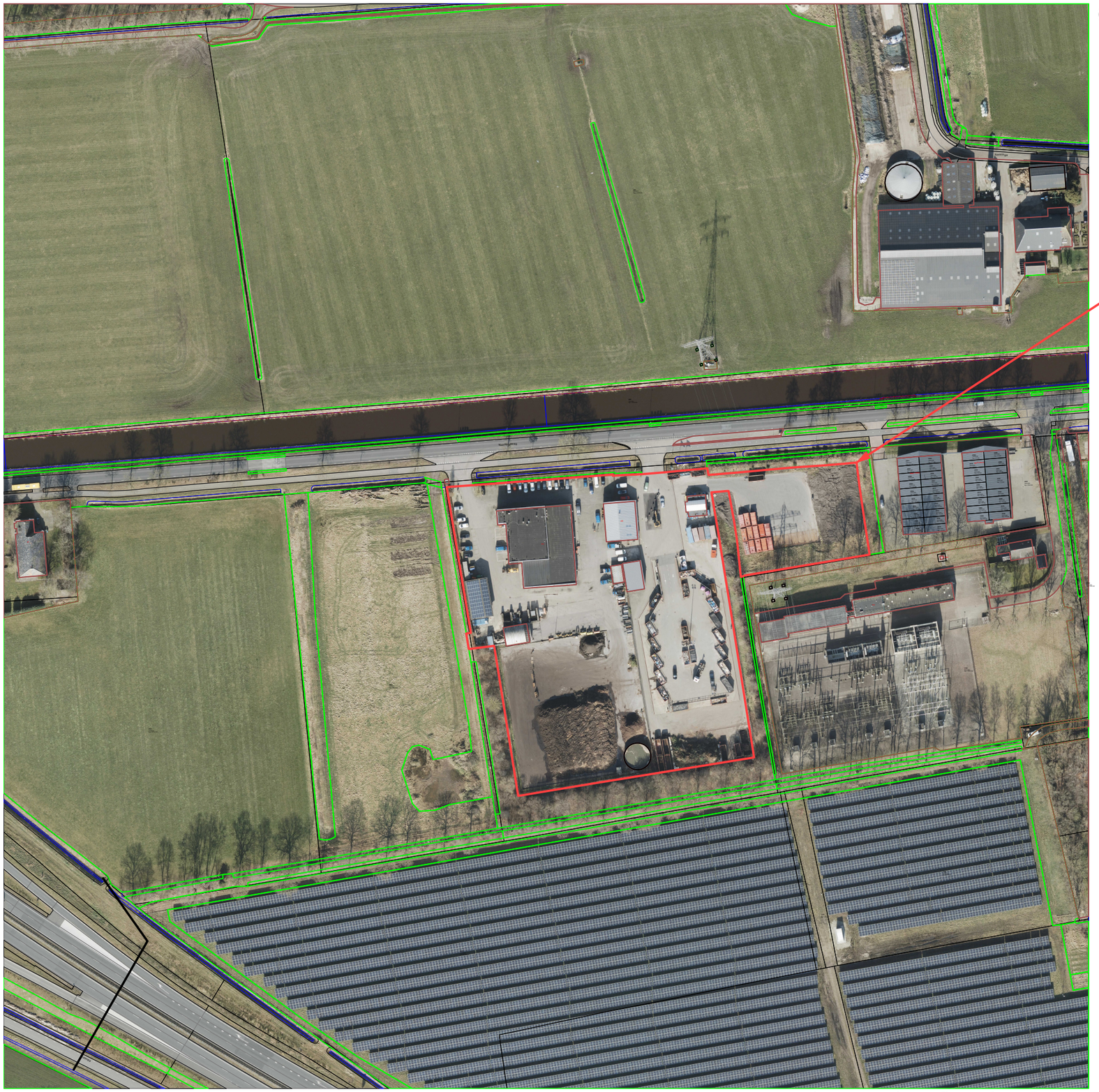
datum: 14-07-2026

werknummer: 2025180

voorlopig ontwerp

gemeente ooststellingwerf

studio JK architectuur

situatie luchtfoto
Nanningaweg Oosterwolde

Oosterwolde

N

bestaande situatie

studio JK architectuur

inrit
gemeentewerf

inrit
Omrin

Opsterlandse Compagnonsvaart

Nanningaweg

gemeente-
werf

omrin

bos

bos

N

bestaande
bebouwing

bestaande percelen en bebouwing

studio JK architectuur

Opsterlandse Compagnonsvaart

Nanningaweg

47b

47

47a

bos

bos

uitbreiding terrein
gemeentewerf

N

uitbreiding

te slopen bebouwing

uitbreiding perceel te
te slopen bebouwing

studio JK architectuur

Opsterlandse Compagnonsvaart

Nanningaweg

gemeentewerf

omrin

bos

bos

47

47a

N

splitsing percelen
gemeentewerf & omrin

studio JK architectuur

inrit gemeentewerf

inrit Omrin

inrit Omrin

Opsterlandse Compagnonsvaart

Nanningaweg

parkeren bezoekers

bebouwing

buitenterrein

locatie dassenburcht

25% compensatie grasland voor de das

ntb in overleg met ecoloog

bestaande grondwal

wadi

bestaande grondwal

bos

bos

47

47a

N

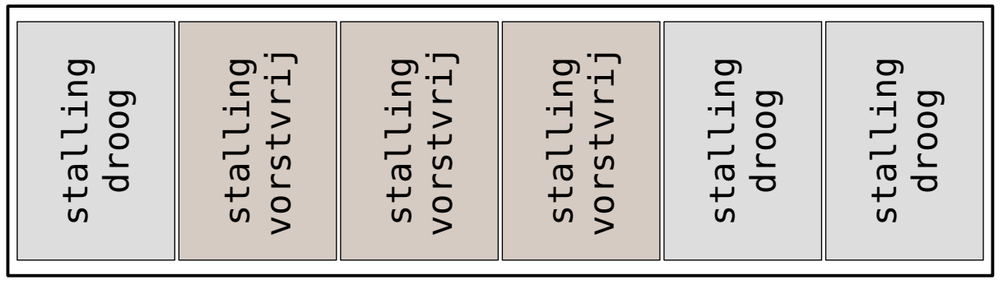
vlekkenplan perceel gemeentewerf

studio JK architectuur

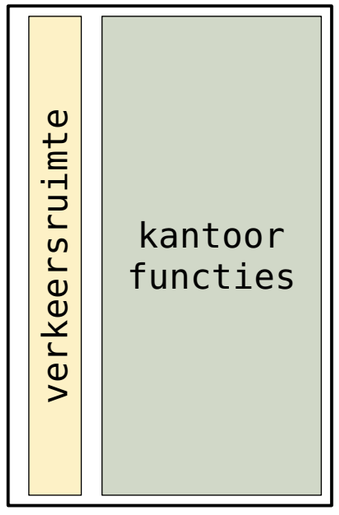

begane grond

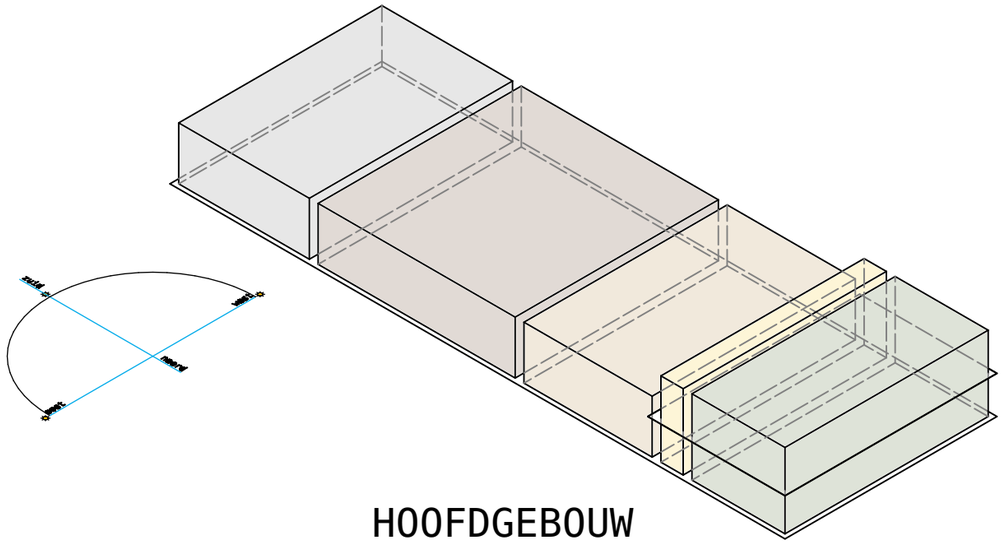
HOOFDGEBOUW

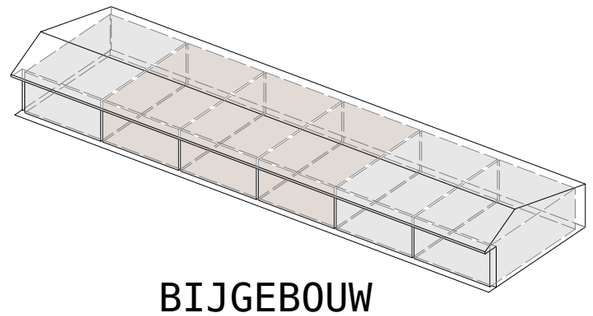
BIJGEBOUW

verdieping

HOOFDGEBOUW

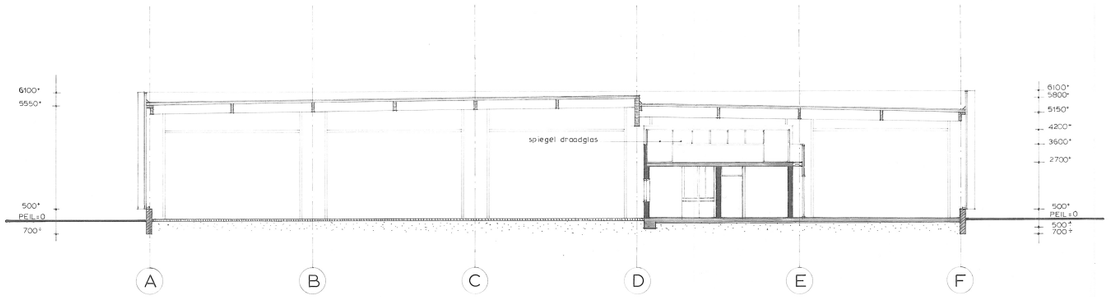
BIJGEBOUW

programma bebouwing
gemeentewerf

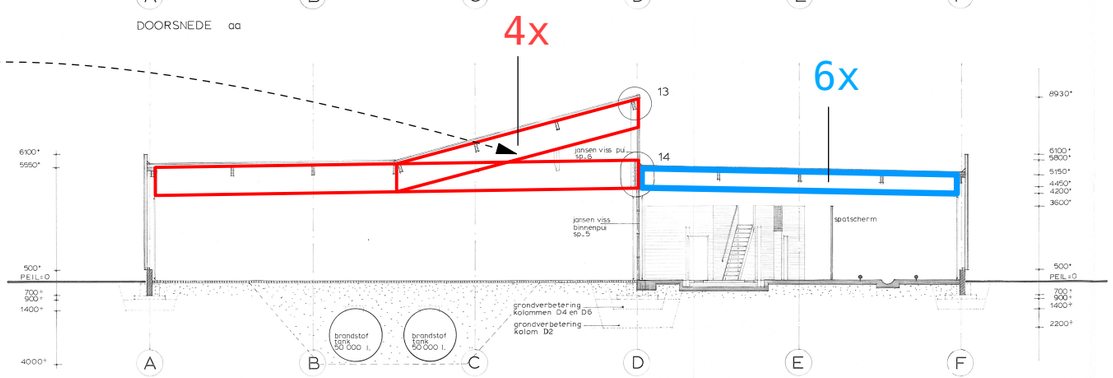
studio JK architectuur

TE SLOPEN GEBOUW

herbebruik spanten

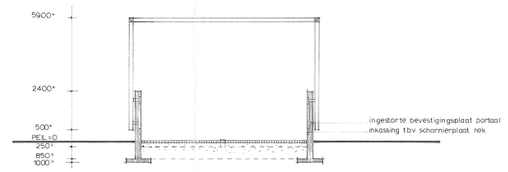

DOORSNEDE aa

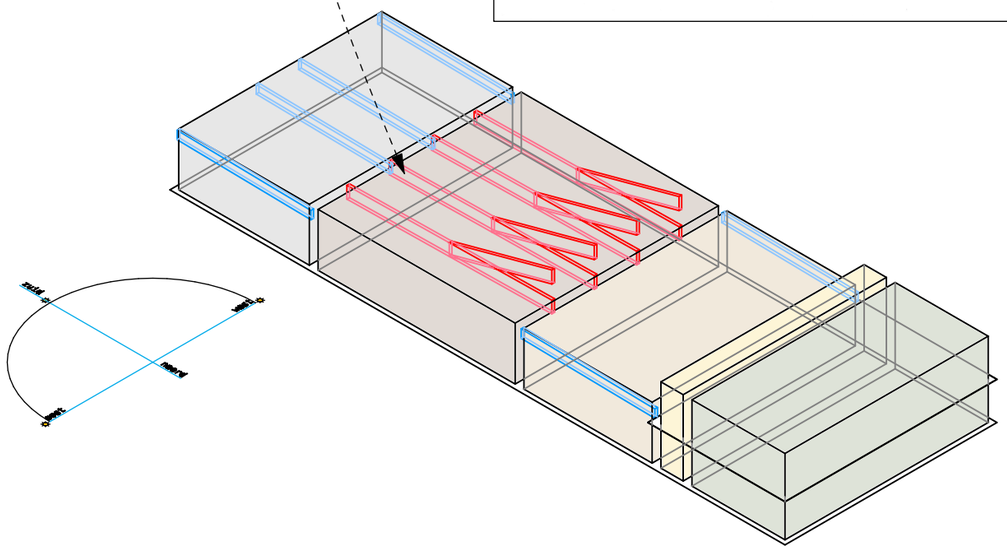

DOORSNEDE bb

DOORSNEDE cc

DOORSNEDE ee

HOOFDGEBOUW

Behoort bij besluit van ~~dagPand~~ B. en W. van
Oostelling vast, d.d. 10 juni '97 nr. 167

DOORSNEDE dd zie blad B14

wijziging	datum	omschrijving	getekend

werk FRAM GARAGE OOSTERWOLDE

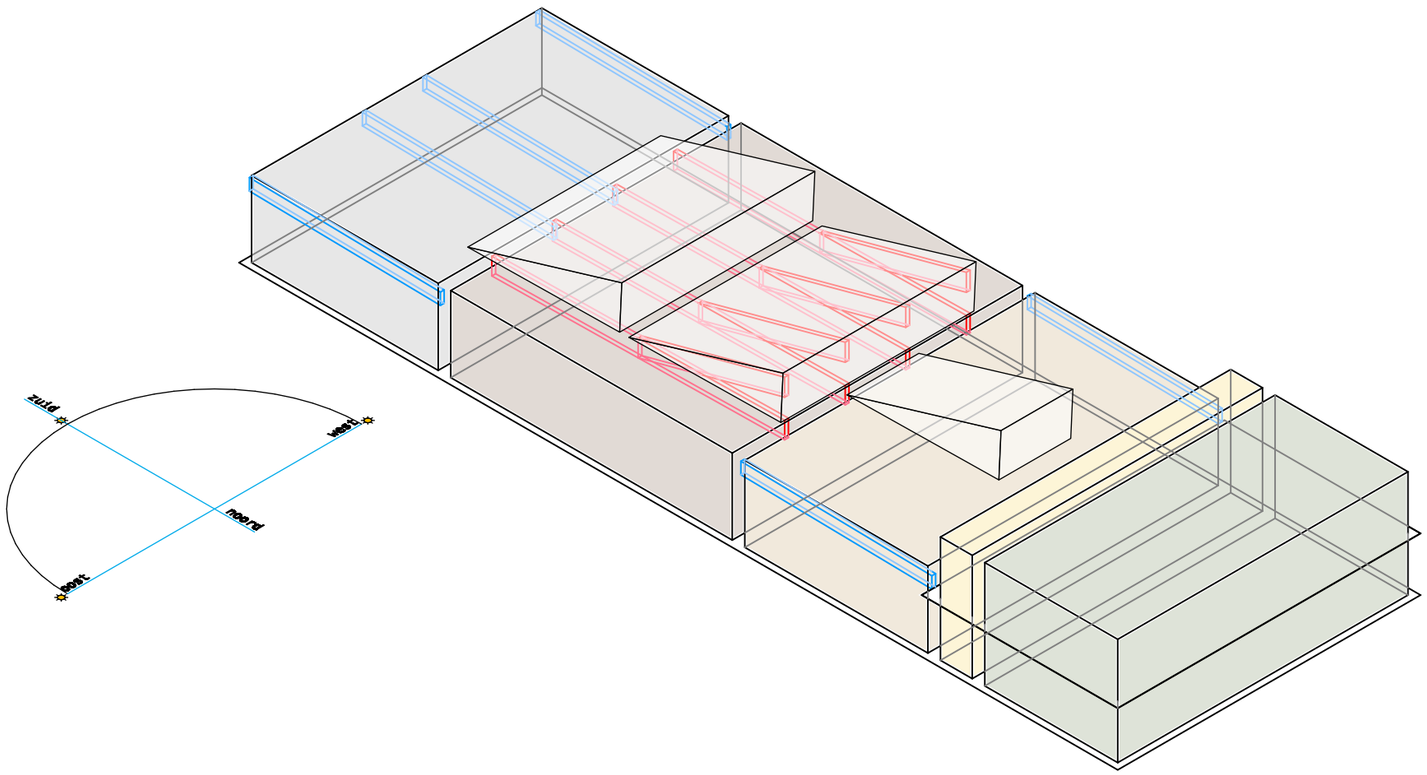
betreft DOORSNEDEN

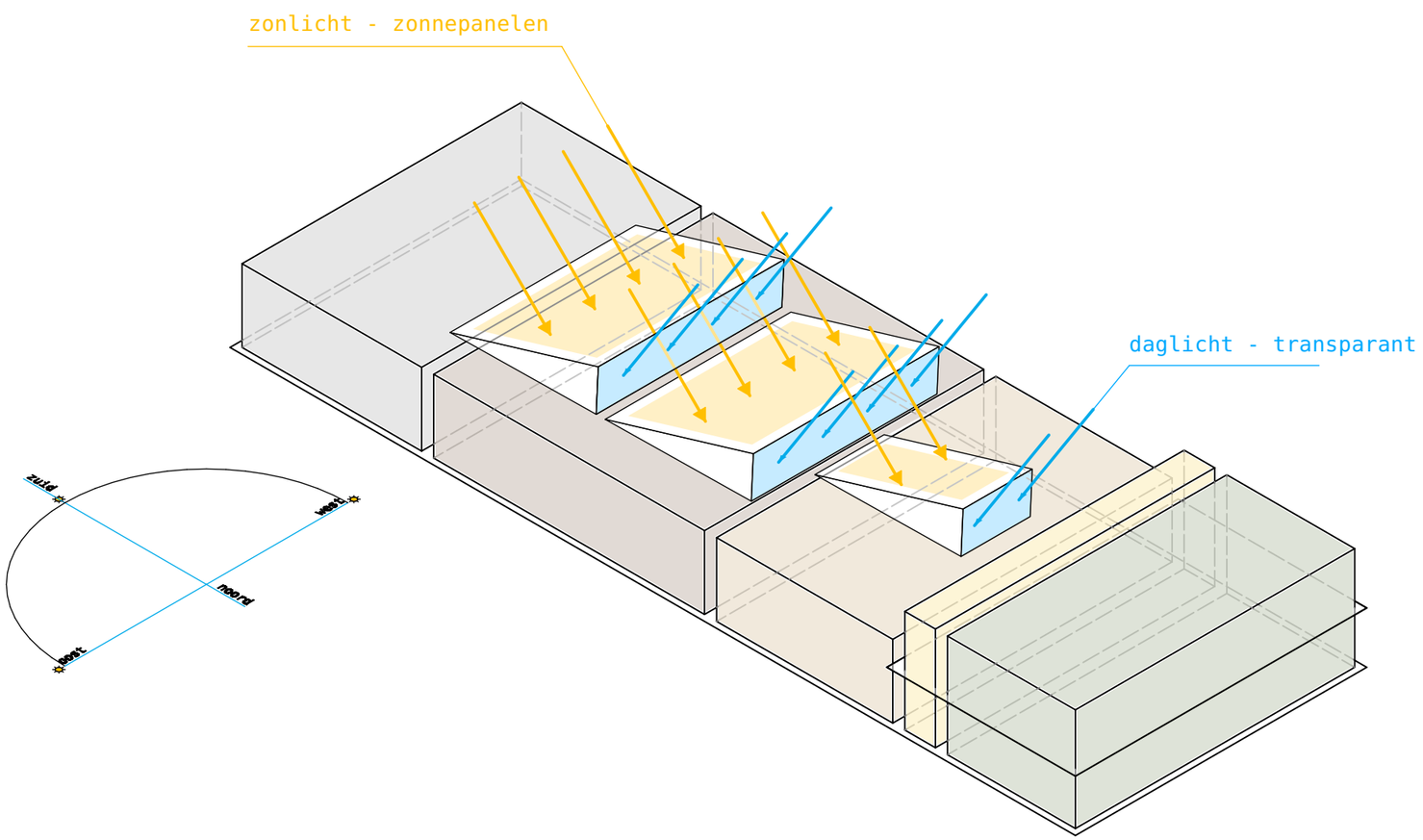
ARCHITEKTENBURO irs. VEGTER b.i.
harlingerstraatweg 26 – 8916 BC leeuwarden – tel. 058–150975

datum	2 april 87	schaal 1 : 100	
getekend			B 8
gezien			
formaat	1050x594		
lade			

hergebruik materialen

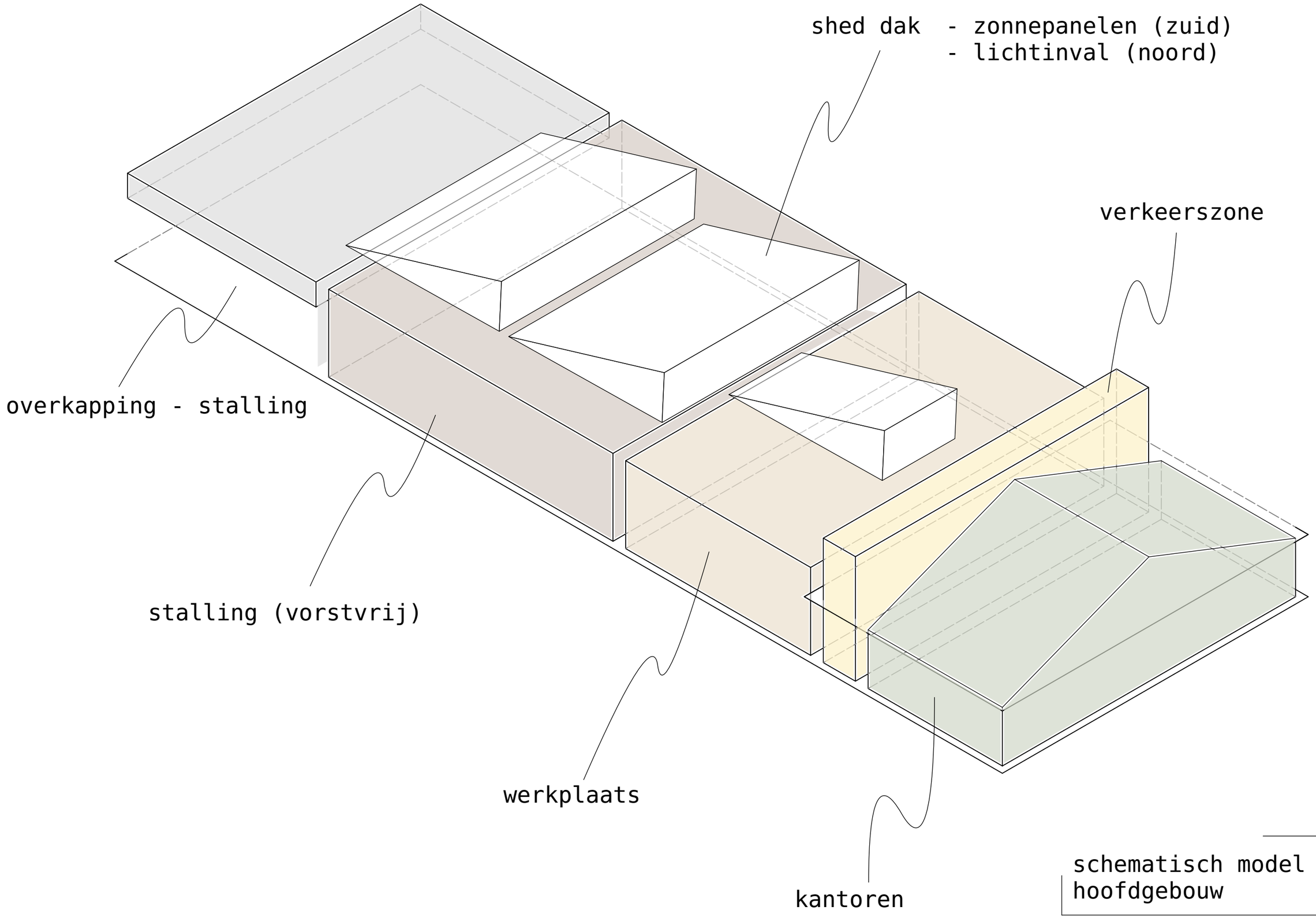
studio JK architectuur

inpassing bestaand spantwerk + zonlicht

studio JK architectuur

schematisch model
hoofdgebouw

studio JK architectuur

inrit
gemeentewerf

parkeren
bezoekers

HOOFD-
GEBOUW

BIJ-
GEBOUW

buitenterrein

Nanningaweg

Opsterlandse Compagnonsvaart

47

47a

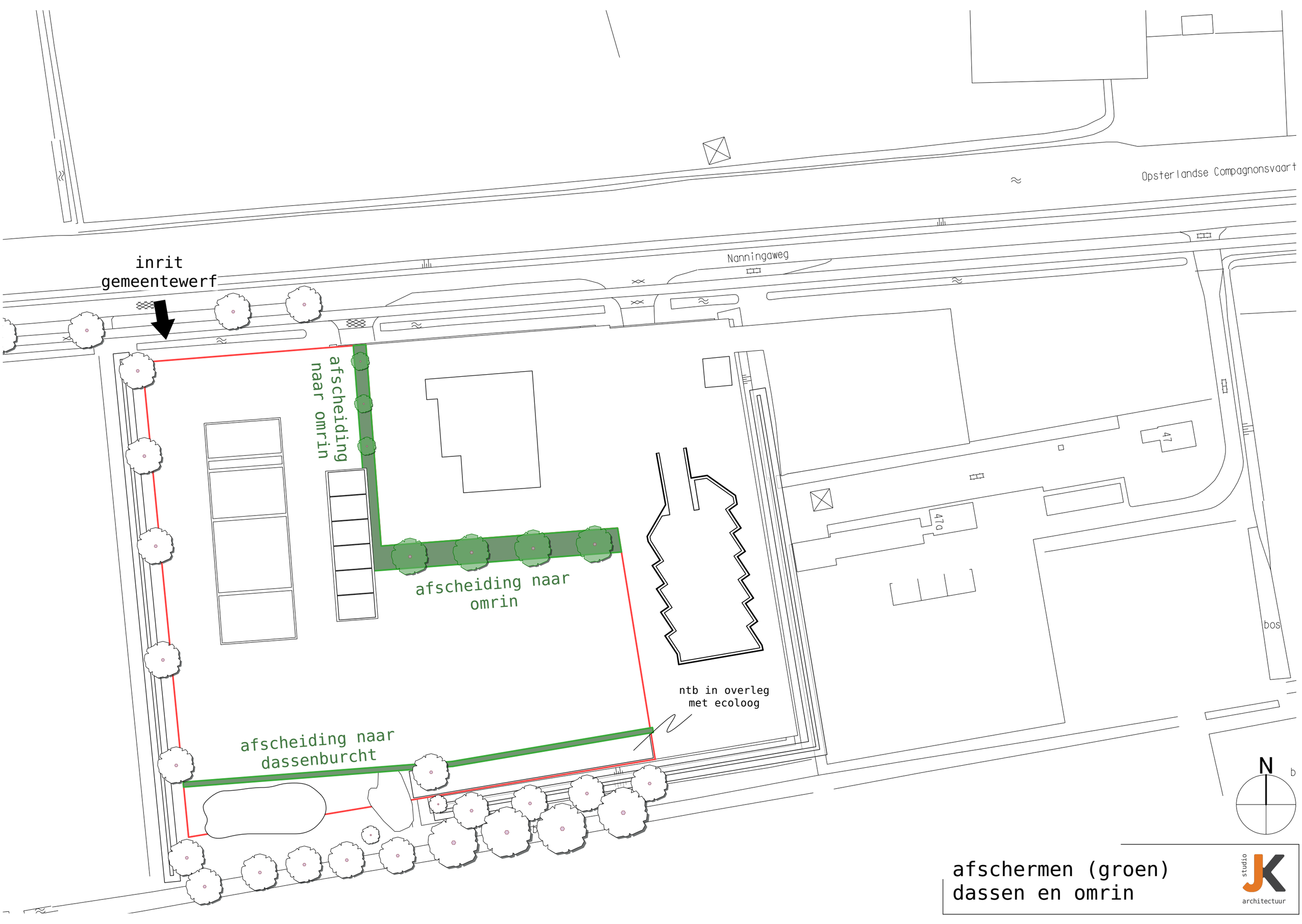
bos

bos

N

positie parkeren en buitenterrein

studio JK architectuur

afschermen (groen) dassen en omrin

studio JK architectuur

inrit
gemeentewerf

parkeren
bezoekers

rijcurve

depots

groen

kuilhoek

Nanningaweg

Opsterlandse Compagnonsvaart

47

47a

bos

N

rij- route/curve
gemeentewerf

studio JK architectuur

inrit
gemeentewerf

37x parkeren

Nanningaweg

Opsterlandse Compagnonsvaart

47

47a

bos

bos

N

parkeren
personeel/bezoekers

studio JK architectuur

situatie totaal

studio JK architectuur

70600

7800 | 7800 | 7800 | 7800 | 7800 | 7800 | 4400 | 4400 | 5000 | 5000 | 5000

23400

7800 | 7800 | 7800

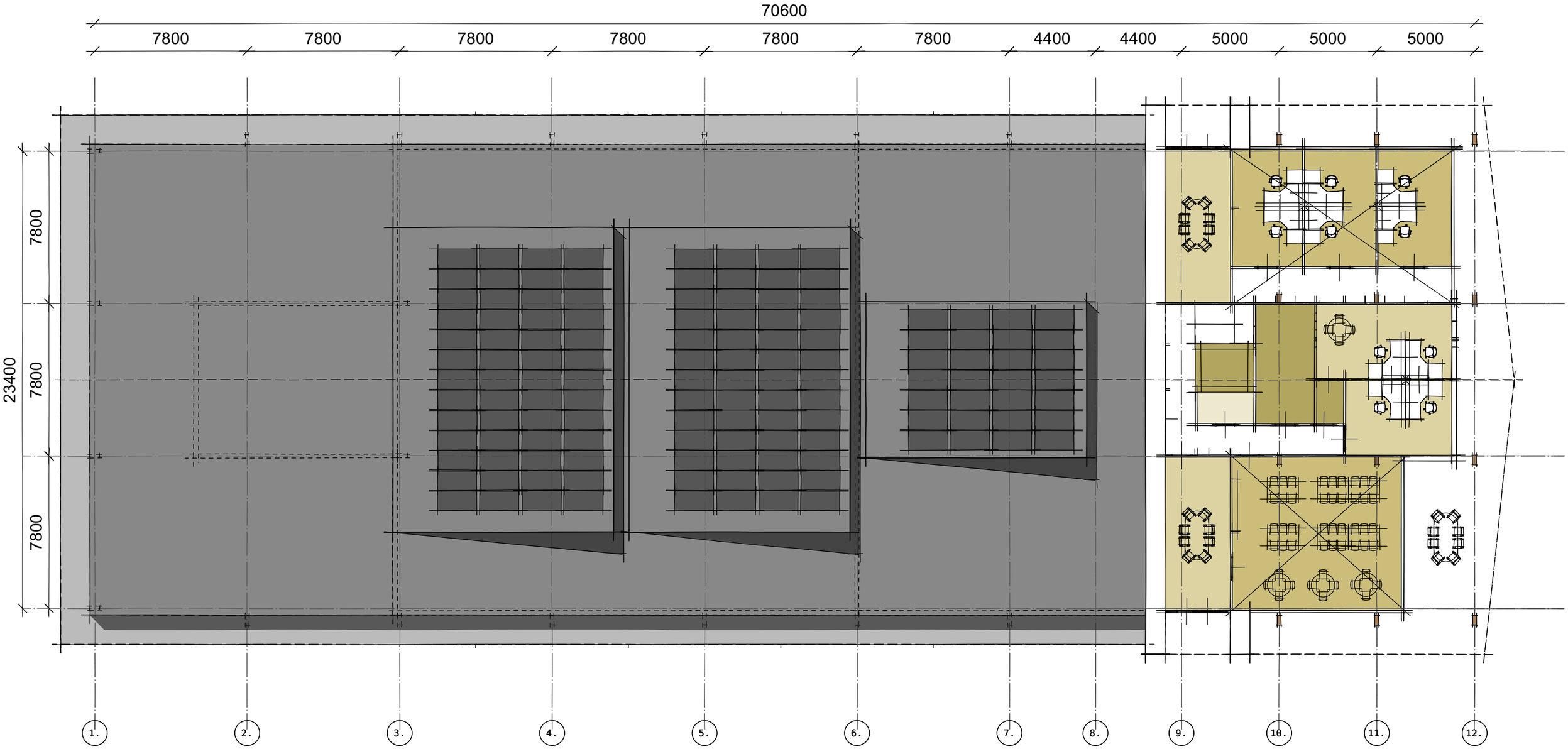
crafter rolcering
crafter rolcering
pickup groen
trans groen
pickup groen
pickup groen
pickup afvalteam
man vrachtauto vervoer
man vrachtauto vervoer
aanhanger riool
up bedrijfsvoering
bordenkar algemeen
paggio groen
trans groen
id bus serviceteam
id bus serviceteam
caddy civiel
caddy civiel
paggio groen
pickup groen
heftruck garage
minikraan algemeen
golfkar vervoer
panda vervoer
fiat doblo afval team
paggio groen
groen goupil
serviceteam crafter
algemeen transit
iveco civiel
iveco civiel

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

N

begane grond
hoofdgebouw 1:200

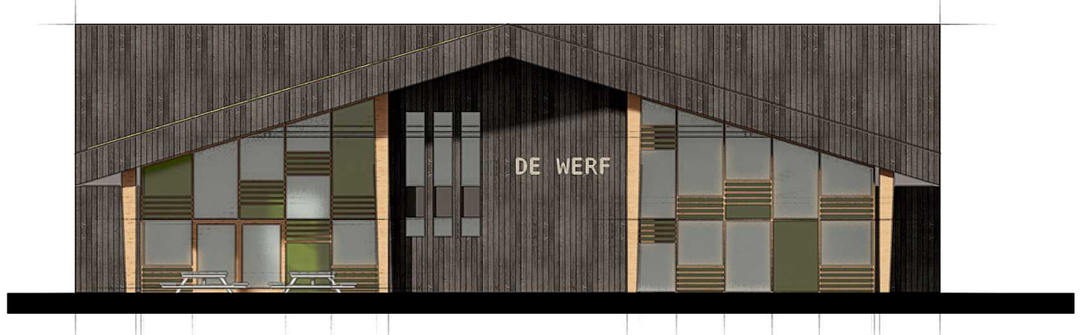
studio JK architectuur

N

verdieping hoofdgebouw
1:200

studio JK architectuur

voorgevel

linker zijgevel

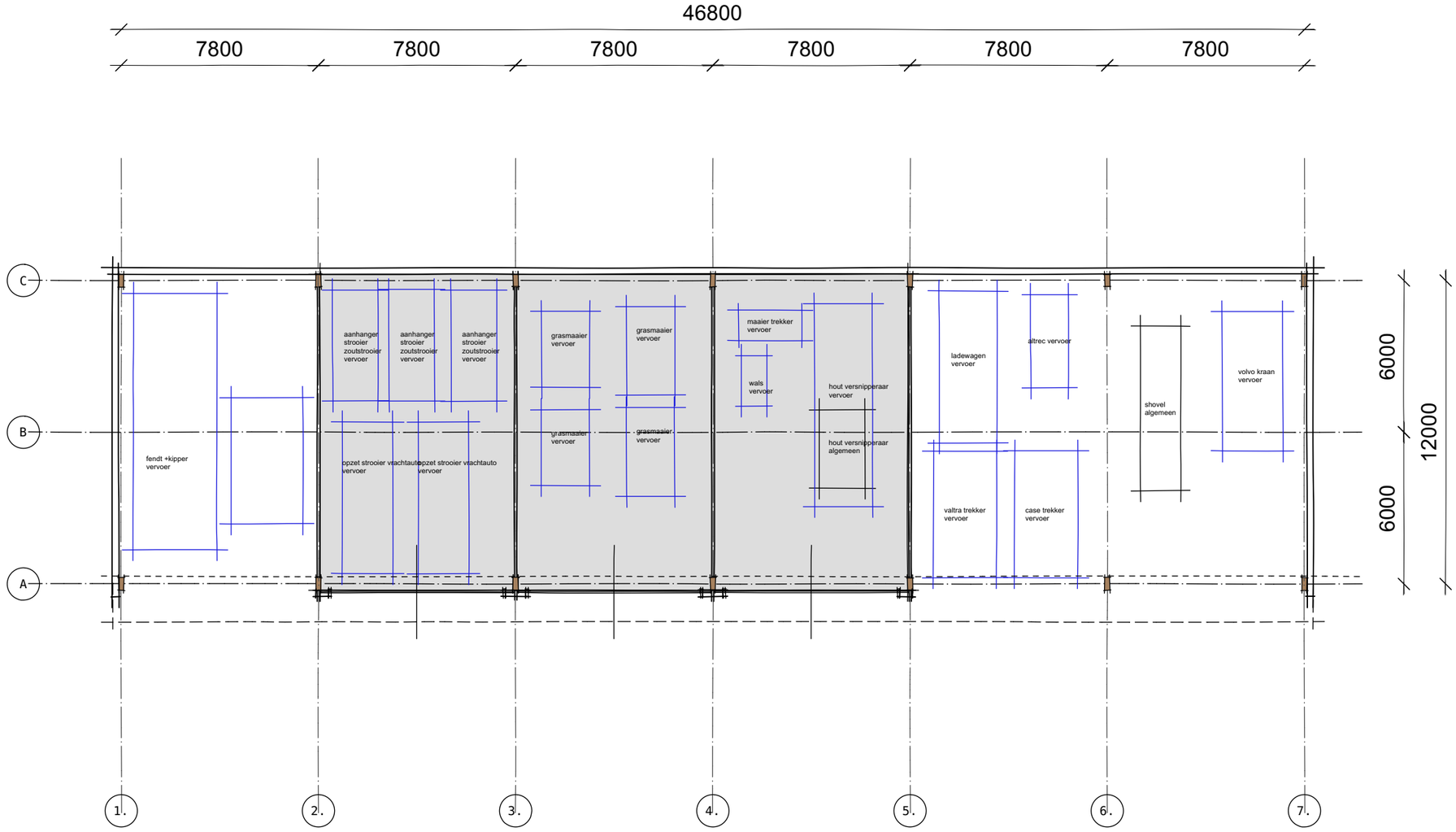
achtergevel

rechter zijgevel

gevels
hoofdgebouw 1:200

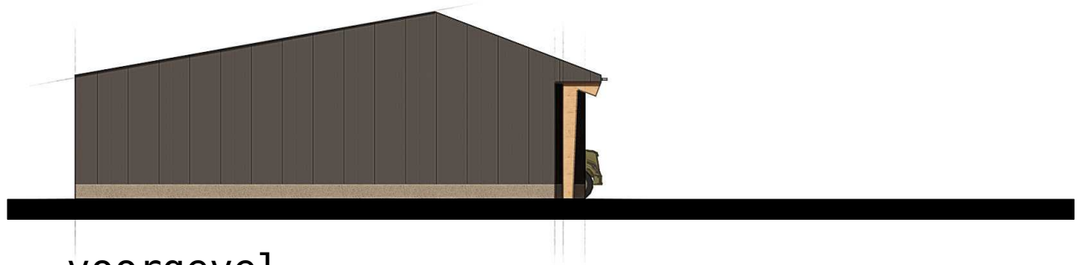
studio JK architectuur

N

begane grond
bijgebouw 1:200

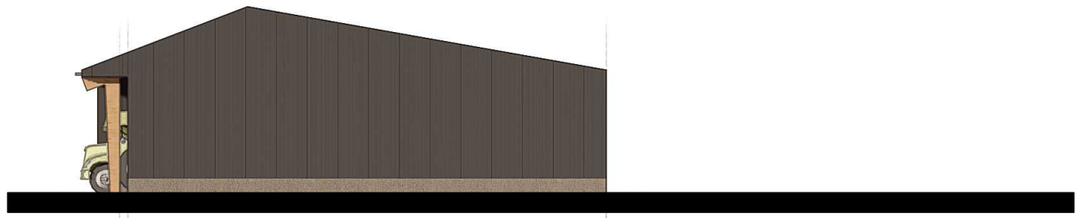
studio JK architectuur

voorgevel

linker zijgevel

achtergevel

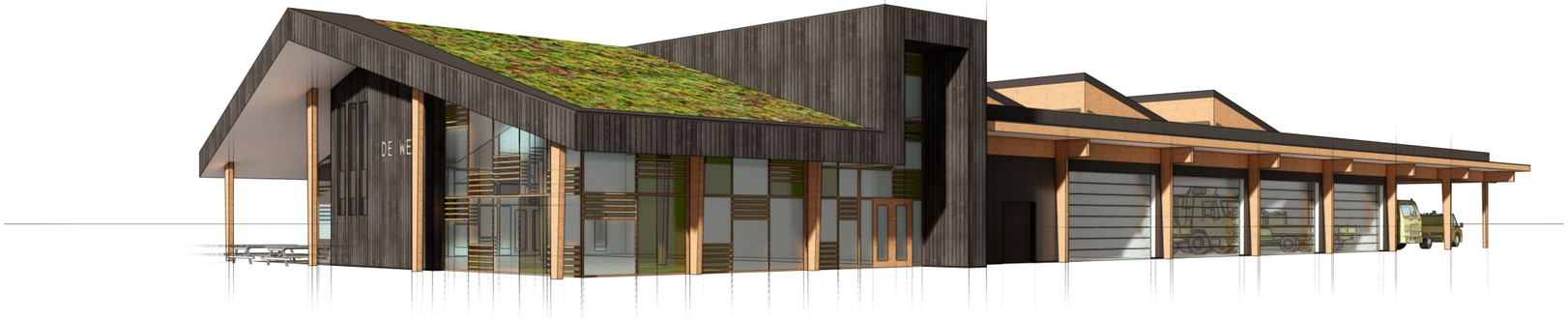

rechter zijgevel

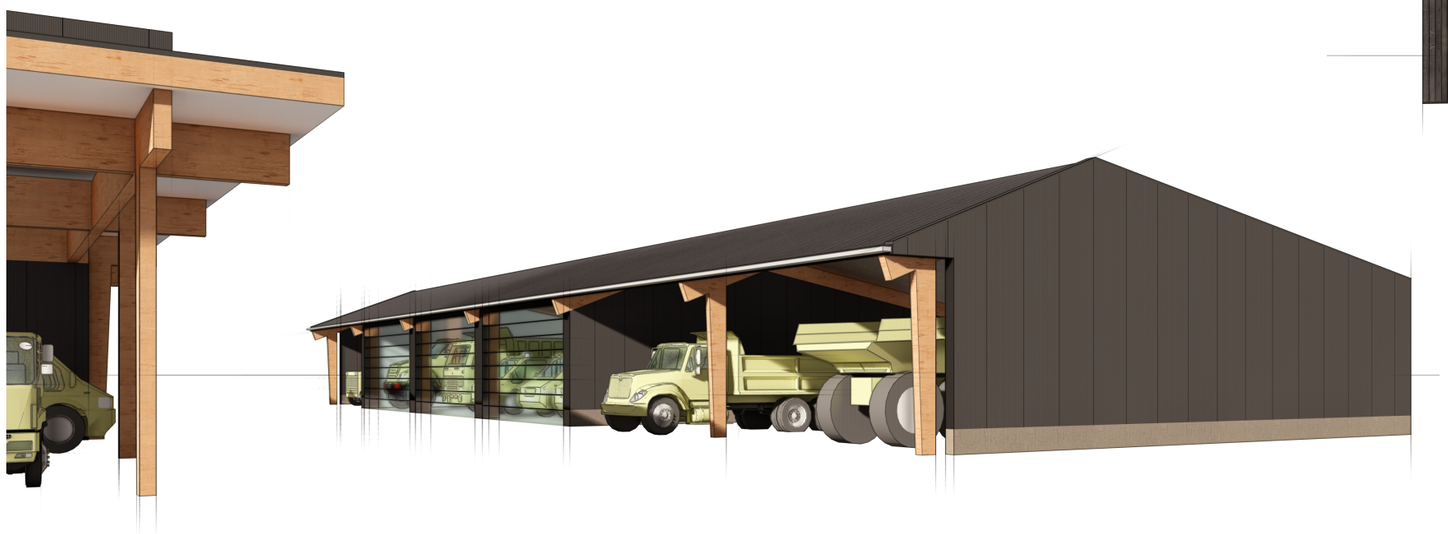
3x sectionaldeuren hergebruikt vanuit bestaand pand

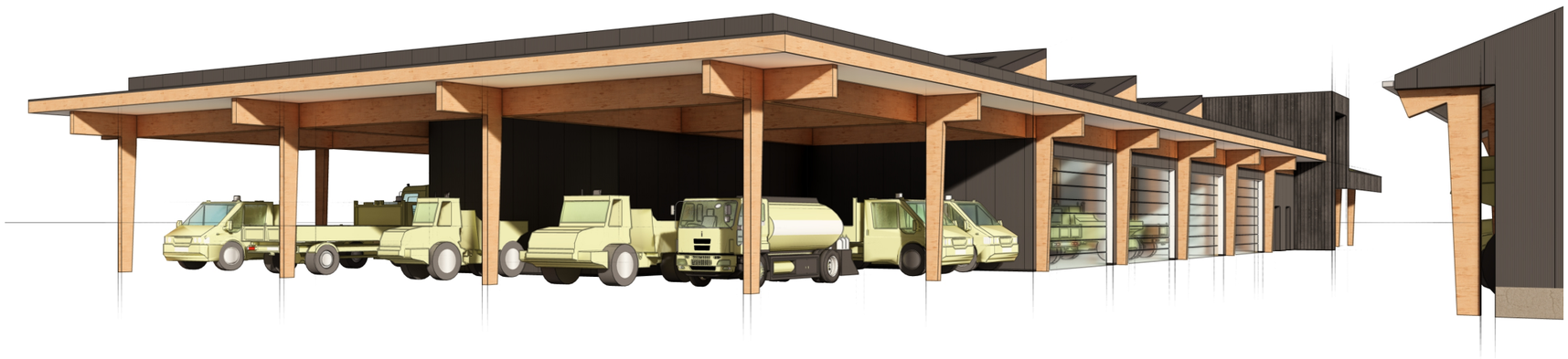
gevels
bijgebouw 1:200

studio JK architectuur

3d impressies

studio JK architectuur